



STORTINGET

# Stortingstidende

## Referat fra møter i Stortinget

**Nr. 22 · 4. desember**  
**Sesjonen 2025–2026**



**Møte torsdag den 4. desember 2025 kl. 10**

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 22):

1. Innstilling frå næringskomiteen om Lov om aktiviteter i verdensrommet (romloven) (Innst. 32 L (2025–2026), jf. Prop. 155 L (2024–2025))
2. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om en ny næringspolitikk for en ny tid (Innst. 34 S (2025–2026), jf. Dokument 8:1 S (2025–2026))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Jon Engen-Helgheim, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Liv Gustavsen og Himanshu Gulati om fortsatt fiske i Oslofjorden (Innst. 36 S (2025–2026), jf. Dokument 8:13 S (2025–2026))
4. Interpellasjon fra representanten Ove Trellevik til klima- og miljøministeren:  
«FNs havkonferanse som i år var i Nice i Frankrike hadde fokus på å sikre fremdrift i internasjonale havprosesser. Havbruk, fiskeri, olje, maritim virksomhet m.m. er viktig for Norge, og uten bærekraftig forvaltning og bruk går det fort ut over oss her hjemme også. Havet genererer omtrent halvparten av planetens oksygen, absorberer 30 pst. av alle CO<sub>2</sub>-utslipp og fanger opp 90 pst. av den overskytende varmen som genereres av disse utslippene. Det er jordens største karbonlager. Havets kvalitet betyr noe for oss alle. Det forhandles nå om en global plastavtale. Solberg-regjeringen utarbeidet Norges plaststrategi, så Norge ligger trolig godt an. Den forrige runden med offisielle forhandlinger om den internasjonale plastavtalen var satt til august i år i Genève, Sveits.  
Hva er status på den internasjonale plastavtalen?»
5. Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til digitaliserings- og forvaltningsministeren:  
«I intervju med Klassekampen den 15. november i år blir statsråden konfrontert med planene til Stargate Norway i Narvik. I intervjuet avslører statsråden et nokså naivt syn på etableringen og hevder hardnakket at dette er en industrietablering som er bra for Norge. Stargate føyer seg inn i rekken av prosjekter der internasjonale tek-giganter etablerer seg i Norge via mellomledd som Aker Nscale eller Green Mountain. Regjeringen har også nylig laget en strategi som ønsker denne næringen enda mer velkommen. Samtidig viser tall fra Norges vass-

drags- og energidirektorat at kraftforbruket fra datasentre har doblet seg på et par år, og at de nå utgjør det største kraftsluket i kraftkøen.

Hvorfor setter statsråden sin lit til internasjonale tek-giganter som Open AI og TikTok i stedet for å etablere demokratiske, nasjonale reguleringer som begrenser dette kraftforbruket?»

## 6. Referat

**Presidenten [10:01:12]:** Den innkalte vararepresentanten for Sogn og Fjordane, Frida Hegranes Selvik, tar nå sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Øystein Mathisen i tiden fra og med 5. til og med 11. desember for å delta i en antarktisk parlamentarikerkonferanse i Wellington, New Zealand.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Rune Krutå innkalles for å møte i permisjonstiden.

Sak nr. 1 [10:01:52]

*Innstilling frå næringskomiteen om Lov om aktiviteter i verdensrommet (romloven) (Innst. 32 L (2025–2026), jf. Prop. 155 L (2024–2025))*

**Presidenten [10:02:02]:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

**Stig Even Lillestøl (FrP) [10:03:12]** (ordfører for saka): Eg vil først takke for godt samarbeid i komiteen i arbeidet med den nye lova om aktivitetar i verdsrommet. Sektoren som blir omfatta, har utvikla seg vesentleg i nyare tid, og det er behov for ei ny og framtidretta lov som anerkjenner viktigheita og verdien av denne næringa.

Noreg har 2 700 tilsette innanfor romnæringa, som totalt eksporterte for 11 mrd. kr i 2021. Mykje har skjedd i verdsrommet dei siste åra, spesielt har vi sett ein stor auke i satellittar som er skotne opp for å levere ei rekkje ulike teknologiske løysingar, som også Noreg nyt godt av. Vi ser stort potensial på horisonten for landet vårt. Med det nasjonale fortrinnet vi har eksempelvis i

oppskyttingsanlegget på Andøya, er Noreg godt posisjonert til ytterlegare vekst, og vi kan styrkje oss som ein leiande europeisk romfartsnasjon. Ved å leggje til rette for og satse vidare på romnæringa kan vi bidra til å sikre robust infrastruktur og teknologi som har blitt kritisk i vårt moderne samfunn.

Den nye lova tek utgangspunkt i ei rammelov som skal dekkje dagens reguleringsbehov og samtidig oppnå tilstrekkeleg smidigheit slik at ho opnar for utvikling av framtidige romaktivitetar. Formålet med lova er å leggje til rette for ein sikker og berekraftig bruk av verdsrommet. Romaktivitetar innanfor Noregs jurisdiksjon skal utøvast på ein måte som ivaretek nasjonale sikkerheitssinteresser og er i tråd med våre internasjonale forpliktingar.

Næringskomiteen har merka seg behovet for oppdatert regulering i lys av auka aktivitet og samfunnet si avhengigheit av romtenester, og at lova skal balansere næringsutvikling, sikkerheit og miljø- og berekraftsomsyn. Komiteen meiner at Noreg har markert seg som romnasjon, og viser til at næringa er av stor betydning for arbeidsplassar over heile landet. Næringa har utvikla ein komplett verdikjede for romverksemd, frå utvikling av rakettmotorar, satellittkomponentar og fullverdige satellittar til oppskytingskapasitetar og bakkestasjonar.

Noreg har stor nytte av rombaserte tenester, anten det for å overvake enorme havområde, sikre trygg kommunikasjon over vårt langstrekte land, koordinere søk og redningsoppdrag eller følgje med på utviklinga av klimaendringar og føreta areal- og naturkartlegging.

Eg ønskjer god debatt.

**Tobias Hangaard Linge (A) [10:05:25]:** Jeg vil rette en takk til saksordføreren for godt saksordførerskap og til resten av komiteen for et godt arbeid med en viktig lov for en framvoksende næring i Norge.

Da den gjeldende loven trådte i kraft i 1969, altså for 56 år siden, tror jeg det var få som kunne forestille seg hvilken romfartsnasjon Norge skulle bli. Med havområder mange ganger større enn våre landområder, dype daler og høye fjell og et klima som endrer seg betydelig raskere i Arktis enn ellers i verden, har rommet og behovet for romkapasiteter gått fra å være et område av nysgjerrighet til et område av nødvendighet for hele vårt samfunn. Det er en nødvendighet for

- å holde kontroll med havområdene våre, enten det er for å spore den russiske skyggeflåten, oppdage ulovlig fiske eller gjennomføre søk og redningsoperasjoner
- å gi tilgang til bredbånd, navigasjon og trygghet i skip som tar i bruk nye fraktruter som følge av mindre havis

- å overvåke klimaendringene både til havs og på land, ved å overvåke ismelting, havtemperaturer og fossile utslipp
- å laste ned og distribuere værdata fra alle satellittene som beveger seg over polene våre, slik at værtenester over store deler av den nordlige halvkule kan gi presise værmeldinger
- å gi Forsvaret vårt posisjonsdata, navigasjon, trygg kommunikasjon og oppdatert etterretning for å være i stand til å koordinere effektive militæroperasjoner i framtiden

Vi har selskaper som er i stand til å levere et bredt spekter av romrelaterte produkter og tjenester, enten det er snakk om utvikling av rakettmotorer, satellittkomponenter eller fullverdige satellitter eller om oppskytingskapasiteter, bakkestasjoner og satellittbaserte tjenester. I den sikkerhetspolitiske situasjonen verden står i, vil behovet for disse romkapasitetene bare bli større og viktigere i årene som kommer, og Norge har et potensial til å være blant de ledende nasjonene i Europa.

Med dette bakteppet er det viktig at lovverket henger med på utviklingen. Med dette forslaget får vi en lov som bl.a. gir gode tillatelses- og tilsynsbestemmelser og tydeliggjøring av plikter og ansvar, slik at vi får et rammeverk som tar hensyn til både folk, lokalsamfunn og miljø, både her på bakken og ute i verdensrommet. Så om ikke loven vil danne selve grunnlaget, vil den i det minste danne gode rammer for en sektor i vekst. Jeg ser fram til en veldig spennende tid for norsk romnæring. Vi har virkelig en spennende tid foran oss.

**Erlend Larsen (H) [10:08:35]:** Høyre støtter regjeringens forslag til en ny og framtidsrettet romlov. Loven skal legge til rette for en sikker, bærekraftig og ansvarlig romaktivitet i Norge. Vi deler målet om et tydelig, næringsvennlig og forutsigbart regelverk som ivaretar nasjonal kontroll og bidrar til vekst og innovasjon i romsektoren.

Norsk romindustri er betydelig. Det er omtrent like mange ansatte i romfarten som det er ansatte i Avinor. I 2021 var det 2 700 ansatte, og de omsatte for 11 mrd. kr, som er det samme nivået som for en stor statlig aktør. I tillegg kommer ringvirkningene fra alle bedriftene som handler med industrien – deres ansatte, butikker osv.

Utviklingen av ny teknologi gjør at rombaserte tjenester kan forenkle og forbedre tilværelsen på bakken. Satellitter brukes til navigasjon, kommunikasjon og overvåking av skipstrafikken. De brukes til værvarsling og til overvåking av isbreer, luftkvalitet, oljeutslipp og mye mer. Romindustrien er også en viktig bidragsyter til norske sikkerhetsinteresser.

Det er viktig at norske interesser forsker på og utvikler norsk romindustri ytterligere. Det er med andre ord

særdeles viktig med en forutsigbar og næringsvennlig politikk som legger til rette for fortsatt vekst i romindustrien.

**Geir Jørgensen (R) [10:10:07]:** Det ligger godt til rette for at norsk industri skal ha flere bein å stå på, og at vi skal kunne utvikle teknologi og nye næringer i romfarten, men dessverre kan forutsigbarhet for én næring også være uforutsigbarhet og usikkerhet for en annen næring. Jeg snakker om fiskerinæringen, hvor vi i Nord-Norge allerede har konflikter mellom vår viktigste fornybare næring, fiskeriene, og romindustrien, som nå etablerer seg.

I Rødt er vi glad for denne loven, og for at vi skal kunne drive med romfart i Norge. Den forrige loven er fra 1969, så vidt jeg forstår, så det er jo på høy tid at vi oppdaterer oss. Loven har imidlertid en stor mangel. I havenergiloven er fiskerinæringen utpekt som en næring som kan ha krav på erstatning hvis den blir fortrent av andre næringsaktører. Det samme ser vi i petroleumsloven. Hvorfor er ikke dette satt på plass i romloven, når vi allerede ser at vi har konflikter som går ut over fiskerne?

Vi i Rødt er derfor glad for å kunne få være med og foreslå at regjeringen kommer tilbake med et lovforslag som inkluderer objektivt erstatningsansvar for økonomisk tap og direkte eller indirekte skade som følge av romaktivitet også i fiskeriene. Vi vil også ha opprettet et fond for utbetaling av erstatning ved direkte eller indirekte skade og økonomisk tap i fiskerinæringen som følge av romaktiviteter.

Med det tar jeg opp de forslagene Rødt er med på.

**Presidenten [10:12:08]:** Da har representanten Geir Jørgensen tatt opp de forslagene han refererte til.

**Une Bastholm (MDG) [10:12:24]:** Gratulerer til oss alle med straks å ha en ny og mer oppdatert romlov. Den skal legge til rette for næringsutvikling, kunnskap, innovasjon og utforskning av verdensrommet, men også viktig miljøovervåkning og kritisk kommunikasjon, som er viktig for vår nasjonale og internasjonale sikkerhet. Det er derfor veldig positivt at regjeringen nå tar grep for å regulere en sektor som er så sentral i utviklingen av romnasjonen Norge, og særlig nordnorsk høyteknologisk næringsliv.

Lovens formål slår fast at det i utøvelsen av romaktiviteter skal tas hensyn til miljø og bærekraft. Vi i Miljøpartiet De Grønne er jo veldig vant til å se den typen formuleringer og også veldig vant til å måtte påpeke at det trengs en forpliktelse i praksis, rutiner og arbeid som gjør at det faktisk forplikter. Romaktivitet kan ha veldig negative konsekvenser for miljø og fiskeri, særlig langs de sårbare kystområdene i Nord-Norge, og det kan også ha en viktig klimaeffekt. Operatører og tilsynsmyndig-

het må derfor ha gode rutiner for å identifisere og redusere miljøbelastninger som følger av denne aktiviteten.

Miljøpartiet De Grønne forventer at regjeringen følger utviklingen nøye og regulerer ytterligere dersom hensynet til natur, dyreliv og fiskeri ikke blir tilstrekkelig ivaretatt, noe man nesten kan garantere at ikke vil skje dersom det ikke foreligger tydelige krav til rutiner og modeller for å ta hensyn til det.

Norge er en romnasjon, men vi er også en havnasjon. Norges Fiskarlag peker på at aktiviteten ved Andøya Space kan føre til tap for fiskerinæringen i form av beslagleggelse av viktige fiskefelt og skade på redskap. Slik vi ser det, er det i dag uklart om lovens § 15, om objektivt erstatningsansvar, dekker slike tap. Ordlyden «skade forårsaket av romgjenstander på person eller eiendom på jorden», som det heter i loven, kan tolkes slik at fiskeriinteressene faller utenfor. Dette er også tatt opp av flere andre partier i innstillingen.

Vi mener dette må presiseres, og vi fremmer derfor et forslag sammen med SV og Rødt hvor vi ber regjeringen komme tilbake med et lovforslag som inkluderer objektivt erstatningsansvar også i fiskeriene. Økonomiske tap som følge av beslaglagte fiskefelt, skade på redskap eller avfall fra romaktivitet må omfattes av erstatningsansvaret. Dette er allerede slått fast i andre lover, som i havenergiloven og petroleumsloven, og jeg ser fram til å høre om statsråden kan avklare litt om det også vil gjelde fiskeriene.

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:15:31]:** Det er en gledens dag, mener jeg, når Stortinget nå kan behandle en ny romlov. Dagens romlov er fra 1969, og det har vært en ganske rivende utvikling i sektoren siden da. Romvirksomheten er et prioritert område for regjeringen, og Norge har en helt unik kompetanse på dette området. Vi har nærheten til Arktis, som er strategisk viktig. I aksen Andøya–Narvik–Tromsø–Svalbard har vi kapasiteter innenfor satellitt og kommunikasjon, jordobservasjon, forskning og utvikling, og vi har oppskyting fra Andøya. Første oppskyting fra europeisk jord skjedde i Norge, på Andøya. Dette er bra for Norge, men det er også bra for hele Europa. Det er bra for våre partnere og allierte, og statsbudsjettet for 2026 innebærer også en betydelig satsing på romvirksomhet, gjennom norsk deltakelse i EUs Secure Connectivity-program og en videreføring av den norske deltakelsen i ESA.

Jeg brukte store deler av forrige uke i Tyskland, på møte i Ministerrådet i ESA og også viktige møter med romindustrien og mine europeiske kollegaer, bl.a. Isar Aerospace, som lager raketten som sendes opp fra Andøya. Som sagt i morges starter vi nå også arbeidet med en ny stortingsmelding om romvirksomhet. Det skal gi retning for norsk romvirksomhet i en endret geopolitisk si-

tuasjon. Det vil synliggjøre Norges egen evne som romaktør i nordområdene, og her har vi helt unik kompetanse. Det betyr at 2026 blir et romår i Norge, håper jeg, og grunnen til at det blir stortingsmelding, er at det er viktig for oss å invitere Stortinget med i det arbeidet. Jeg ser fram til mye arbeid og dialoger også med Stortinget framover.

For å kunne legge til rette for at den norske romnæringen kan vokse, må vi ha en tidsriktig og framtidsrettet regulering på det området, særlig når vi ser at romvirksomheten får stadig større betydning. Aktiviteten har økt, og samtidig har samfunnet blir enda mer avhengig av satellittbaserte tjenester. Økt aktivitet og den geopolitiske utviklingen i verden gjør at sikkerhet blir et stadig viktigere tema, noe som også understreker viktigheten av en ny lov. Romaktiviteter i verdensrommet og på jorda har strategisk betydning for oss alle. Vi har i forhåndsbestemmelsene i loven foreslått at romaktiviteter skal være i tråd med Norges internasjonale sikkerhetsinteresser, og den inneholder også en beredskapshjemmel. Det er også viktig i denne loven å legge til rette for enda mer næringsvirksomhet. Vi har en fullstendig verdikjede på rom. Det betyr at vi må framsnakke det mer og legge til rette for å utvikle denne fantastiske næringen.

**Presidenten [10:18:36]:** Det blir replikkordskifte.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:18:59]:** Det er stor enighet om denne loven, stort sett, og det er en styrke at vi står sammen i politikken for romindustrien. Noe som likevel blir tatt opp av flere aktører i budsjettøringene når det gjelder hva vi kan gjøre politisk for å fremme romindustrien, er dette med EU-samarbeidet – at vi kommer på innsiden av mange av initiativene, og også at vi ikke blir utmanøvrert fordi noen land kan spille på at de er medlemmer og Norge er utenfor. Vi ser også at andre europeiske land som konkurrerer, stiller på høyere nivå. Når for eksempel både statsminister og EU-kommisjonen på toppnivå var i Kiruna for å kaste glans over Esrange, kan tilsvarende politisk oppmerksomhet fra statsminister, utenriksminister med andre lands ledere etterlyses, også det å samarbeide om forsvaret. Hva gjør regjeringen på det området?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:20:00]:** Da kan jeg kanskje glede representanten med at vi har ganske mange møter på høyt nivå når det gjelder «space». I morgen tar statsministeren imot kansler Merz, der «space» også kommer til å være tema. Rom er selvfølgelig et tema når alle ministerne som har en bit av det ansvaret, møter på sine nivåer, enten i Europa eller andre steder. Så jeg klarer ikke å se at det er en utfordring. Jeg hadde møte med kommissæren med ansvar for både

forsvaret og rom i forrige uke, Kubilius, det var ett av flere dette året, og var veldig tydelig på at Norge forventer full deltakelse i EU-programmene som nå kommer. Forhåpentligvis kan vi snart lande Secure Connectivity, og vi følger opp våre forpliktelser i ESA. Jeg ser veldig fram til arbeidet med en stortingsmelding, og jeg håper Stortinget har lyst til å spille en aktiv rolle i det arbeidet.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:20:54]:** Takk for svar. Jeg minner også om at det f.eks. er mulig å ta med høynivåbesøk til Andøya for å understreke det vi er opptatt av, som vi ofte gjør til Svalbard, og slik man har gjort i Kiruna. Angående Kiruna og Esrange lurte jeg på om jeg kunne få en status fra statsråden når det gjelder oppskytingen som går over norsk territorium. Det er jo en liten risiko for at slike oppskytinger faktisk kan lande i Tromsø, hvis det går galt, og jeg lurte på: Hva er status på hva Norge mener i den saken?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:21:31]:** Når det gjelder statsrådsbesøk på Andøya, er det ikke så veldig mange måneder siden jeg hadde med meg to italienske statsråder dit. Så det utnytter vi vitterlig, og vi kommer forhåpentlig til å gjøre det mer i årene som kommer. Når det gjelder saken det spørres om, er det dialog med Sverige om den saken. Det er det jeg kan si her.

**Une Bastholm (MDG) [10:22:03]:** Takk til statsråden for redegjørelsen. I høringen var det en bekymring, bl.a. fra Norges Fiskarlag, for kompensasjon for både direkte skade på grunn av oppskyting og for beslaglegging av viktige fiskefelt. Det ligger ikke an til å bli flertall i dag for et forslag MDG er med på, om å be regjeringen komme tilbake med en tydeliggjøring av dette i loven, men kan statsråden på annen måte avklare – enten her og nå eller ved å komme tilbake med en tydeliggjøring i forskrift – om kompensasjon til fiskeriene for tap knyttet til romaktivitet?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:22:50]:** Også regjeringen er opptatt av å ivareta fiskerinæringen når man får på plass mer aktivitet fra romnæringen, noe som vi alle ønsker. Sameksistens, både med denne næringen og andre næringer, er viktig for å få til den utviklingen vi ønsker. Regjeringen mener at fiskerinæringen er ivaretatt i dette lovforslaget. Ikke minst har romaktørene selv et stort ansvar når det gjelder tilretteleggelse og ikke minst ivaretagelse av fiskerinæringen når man utvikler aktiviteten sin. Man er også omfattet av annet lovverk som omfatter fiskeriene, så vi mener at dette er ivaretatt. Jeg er enig med representanten i at når vi ser at det blir økt aktivitet, særlig på Andøya, må vi følge veldig godt med på det og se hvordan sameksistensen

mellom disse næringene utvikler seg, men i dette lovforlaget er dette godt ivare tatt, mener vi.

**Une Bastholm (MDG) [10:23:49]:** Da imøteser vi at det blir fulgt opp, slik at det også blir avklart for aktørene når det er uklart.

Jeg har også et spørsmål som handler om miljø. Det er jo et mål at økt aktivitet i denne næringen, som vi håper at det blir, skal ta hensyn til miljø og bærekraft. Det er vakre ord, som vi kan lese i veldig mye lovverk, men det krever både rutiner, krav og identifisering av miljøpåvirkning ut fra et høyt nok kunnskapsnivå. Det er ofte mangler i kunnskapsnivået som gjør at man ikke ser miljøpåvirkningen eller ikke har en økosystemtenkning rundt hvordan påvirkningen vil være.

Hvordan ser regjeringen for seg at den vil avklare kravene om å ta hensyn til miljø og bærekraft i forskrift og f.eks. i den stortingsmeldingen som skal komme?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:24:40]:** Takk for spørsmålet. Når det gjelder bærekraft og miljø, er det utrolig viktig også når man skal utvikle denne næringen. Man benytter seg av havområder, noe man er nødt til å gjøre, ellers må man skyte over befolkede områder. Det trenger man ikke å gjøre når man har en oppskytingsbase som har en så strategisk beliggenhet som Andøya har. Det betyr også at det hviler et stort ansvar på oss alle når det gjelder hvordan det settes i stand. Romaktørene må ta sitt ansvar, men vi skal også følge opp dette. Både gjennom dette lovforlaget og gjennom annet lovverk mener vi at miljø og bærekraft skal være og er ivare tatt.

**Presidenten [10:25:17]:** Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:25:27]

*Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om en ny næringspolitikk for en ny tid (Innst. 34 S (2025–2026), jf. Dokument 8:1 S (2025–2026))*

**Presidenten [10:25:41]:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Første taler er Marius Arion Nilsen, på vegne av sakens ordfører Bengt Rune Strifeldt.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [10:26:09]:** Vi behandler et representantforslag fra Venstre om en ny næringspolitikk for en ny tid, og jeg vil takke komiteen for godt samarbeid i saken.

Representantforslaget inneholder 18 anmodningsforslag som spenner fra skatter og kapitaltilgang til forenkling og EØS-oppfølgning, FoU og innovasjon, kompetanse og rekruttering, innovative offentlige anskaffelser, framvoksende teknologier og bruk av SPU-avkastningen.

Statsråden viser i sitt svarbrev til komiteen til at flere av temaene allerede er under arbeid gjennom meldinger, strategier og veikart, herunder industrimeldingen. Flere av forslagene berører områder med pågående arbeid og tverrsektorielle hensyn, og enkelte forutsetter budsjettmessig oppfølging og/eller EØS-rettslige avklaringer.

Jeg vil videre i mitt innlegg legge fram Fremskrittspartiets syn, og jeg regner med at de andre partiene vil redegjøre for sine standpunkter.

Det er flere av forslagene i representantforslaget som er i tråd med Fremskrittspartiets politikk innen forenkling, arbeidslivsflexibilitet, bedre skattevilkår for næringslivet, bedre offentlige anskaffelser og tydeligere teknologisatsing. Samtidig er det flere andre forslag som ville være svært uheldige for norsk næringsliv, bl.a. nye klimaforpliktelser, ukritisk implementering av EØS-regelverk og økt bruk av virkemiddelapparatet.

Mange av forslagene hører hjemme i behandlingen av statsbudsjettet og i forhandlingene om et eventuelt skatteforlik. Det vil være hensiktsmessig å behandle flere av forslagene ved en senere anledning, og vi velger i denne omgang ikke å støtte forslagene nå.

Det er på sin plass å påpeke at etter fire år med Arbeiderparti-regjeringen er vi langt unna regjeringens eget mål om å forenkle tilsvarende 11 mrd. kr. Samtidig har regjeringen innført en rekke nye regler og krav til rapportering. Innleie ved arbeid av midlertidig karakter ble opphevet i 2023, og det ble innført totalforbud mot innleie i byggebransjen i østlandsområdet, et forbud som har skapt utfordringer med å få tak i mannskap for mange bedrifter, og det har også hevet terskelen for arbeidsledige for å komme inn på arbeidsmarkedet.

Stortinget har vedtatt å styrke opsjonsrettordningen, men regjeringen har ikke fulgt opp vedtaket. Regjeringen har derimot fjernet ordningen med skattefordel knyttet til eierskap i egen bedrift. Aktører i finans- og næringslivet peker på behovet for medeierskap for å tiltrekke nøkkelkompetanse, og forskning tilsier at opsjon-

ner er med på å akselerere veksten til oppstartsbedrifter og øke sannsynligheten for å lykkes.

Innretningen på skatte- og avgiftssystemet har stor betydning for næringslivets utviklings- og vekstmuligheter, og regjeringens politikk svekker norsk eierskap og næringslivets konkurransekraft. Det er nødvendig med et skattesystem som legger til rette for vekst og verdiskaping, noe som vil føre til høyere skatteinntekter over tid.

Store endringer i rammevilkårene under nåværende regjering har ført til politisk risiko for investeringer i Norge. Uforutsigbarhet rundt rammevilkår skader investeringsviljen og gjør kapitalmarkedet i Norge mindre attraktivt.

Med det vil jeg ta opp forslagene nr. 1–6, som Fremskrittspartiet har alene eller sammen med andre.

**Presidenten [10:29:12]:** Representanten Marius Arion Nilsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

**Ruth Mariann Hop (A) [10:29:36]:** Takk til komiteen for godt arbeid. Jeg må si at representantene har gjort et solid stykke arbeid med de mange forslagene som er kommet inn, og som foregående taler sa: Forslagene spenner fra skatt til kapitaltilgang, innovasjon, kompetanse, offentlige anskaffelser, nye teknologier og bruk av SPU-avkastningen – for å nevne noe.

Vi står foran store utfordringer: Vi skal nå klimamålene, vi skal sikre nødvendig kompetanse, og vi skal omstille økonomien i møte med endringer som vi både kjenner og ikke kjenner i dag. Arbeiderpartiet er derfor enig i at vi trenger en ny næringspolitikk for en ny tid, og noe av det som er utfordrende, er at den nye tiden kommer hele tiden. Derfor jobber regjeringen kontinuerlig med dette.

Regjeringen har satt i gang arbeid som dekker mye av det som foreslås, bl.a. gjennom industrimeldingen, den nye gründermeldingen, strategiplanen for næringslivets FoU-investeringer, langtidspanen for forskning og høyere utdanning, utsynsmeldingen, profesjonsmeldingen, Virkemiddelapparatet 2.0 «En vei inn», og veikartet for teknologibasert næringsliv. I tillegg jobber regjeringen med å få på plass en tverrpolitisk skattekommisjon, som skal sikre forutsigbare rammer for norsk næringsliv.

Ett av forslagene fra representantene gjelder å fjerne forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft. Det er viktig å understreke at det ikke finnes et generelt forbud. Innleie er fortsatt tillatt. Virksomheter med tariffavtaler kan avtale tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte, og produktionsbedrifter kan fortsatt leie inn arbeidskraft av hverandre. Kartlegginger viser dessuten at dagens regler gir flere faste og direkte ansettelser – nettopp det som var formålet.

Arbeiderpartiets mål er at norsk næringsliv skal ha stabile og rettferdige rammer, og flere skal komme i jobb. For å få til dette jobber vi nå for å få 150 000 flere i arbeid gjennom satsing på kompetanse og rekruttering. Vi skal videre sørge for stabile skatter og videreutvikling av EØS-avtalen, og vi skal jobbe for økt forskning, innovasjon og private investeringer for grønn omstilling.

Jeg er glad for budsjettenigheten som kom på plass denne uken, og Arbeiderpartiet kommer til å fortsette å føre en aktiv næringspolitikk, der staten spiller på lag med næringslivet gjennom risikoavlastning. Sånn skal vi sikre trygghet for arbeidsplassene våre og næringslivet vårt framover.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:32:32]:** Det er helt klart behov for en ny, bedre og mer framtidsrettet næringspolitikk. Vi har hatt fire år med en regjering som har doblet eierbeskatningen, stadig endret viktige rammevilkår og innført politisk risiko.

Vi ser nå en tørke av privat risikokapital. Talenter og norsk kapital flykter ut, mens lokaleide bedrifter i distriktene selges til utenlandske hedgefond.

I tillegg har vi hatt en såkalt aktiv næringspolitikk, som måles i hvor høye subsidiene er til i utgangspunktet ulønnsomme prosjekter. Nå ser vi et budsjett – vi skal ta det i debatten i morgen – hvor subsidiene er på vei ned, men hvor skattenivået er like høyt, så i sum kommer næringslivet enda dårligere ut.

Jeg vil berømme Venstre for å fremme forslag og ideer, mange av dem veldig gode, til en ny og mer framtidsrettet næringspolitikk. Det er et utrolig viktig arbeid vi gjør her på Stortinget. Vi må få en ny start i næringspolitikken med langt bedre rammevilkår. Noe er selvfølgelig også i gang, bl.a. det som er nevnt med skattekommissjonen, som er veldig viktig. Det er også veldig mye mer arbeid som må gjøres.

Jeg må samtidig vise til innlegget fra representanten fra Fremskrittspartiet, som jeg er enig med, og som nevner at veldig mange av disse forslagene hører hjemme i andre diskusjoner og i andre prosesser i stortingsarbeidet. Jeg håper vi kommer tilbake til disse forslagene i andre sammenhenger senere.

Jeg ser ikke behov for å utdype mer og viser til det som allerede ble sagt i det innlegget.

**Geir Pollestad (Sp) [10:34:45]:** Eg vil takka saksordføraren for den jobben han har gjort, og sluttar meg i hovudsak til dei vurderingane av forslaga som er gjorde frå hans side.

Det er mykje som er bra i dette forslaget, likevel er det mange ting som trekkjer i feil retning. Konklusjonen på det vert at Senterpartiet stemmer mot alle forslaga i denne saka, unnateke forslag nr. 20.

Me vil koma tilbake til desse spørsmåla i andre samanhengar, fyrst i morgon i samband med behandlinga av statsbudsjettet og den budsjetteinigheita som ligg føre.

Eg vil knyta nokre kommentarar til forslag nr. 20, på vegner av ei rekkje parti i Stortinget, om å utsetja innføring av nye grenseverdiar for kadmiom i lauk frå 1. juli 2026 til 1. juli 2027. Kvifor er dette nødvendig å gjera? Jo, det er heilt nødvendig å gjera, for det er gjort ein for dårleg jobb frå regjeringa og landbruksministeren si side i denne saka.

Noreg har ein stor laukproduksjon. No får ein nye reglar som gjer at det vert vanskelegare å produsera lauk, og det vert veldig usikkert om ein våger å planta til våren. Forslaget går ut på å utsetja dette eit år og bruka tida godt. Me treng å vera sikre på at bøndene vert ivareteke, me treng å vera sikre på at norsk matproduksjon vert ivareteke. Den jobben har ikkje regjeringa gjort. Regjeringa har ikkje hatt god nok dialog med næringa. Regjeringa har ikkje kome med gode nok ordningar til dei bøndene som er ramma. Regjeringa har ikkje gjort nok for å sikra norsk matproduksjon i denne saka.

Dette er igjen eit eksempel på at omsynet til EU er viktigare for regjeringa enn folk i Noreg, viktigare enn norske bønder. Eg må seia eg er sjokkert over at landbruksministeren har gått med på dette når ein veit at det ikkje ligg føre nokon kompensasjonsordningar, og når ein veit at ein ikkje har nokon plan for korleis dette skal gjennomførast. Det må det neste året brukast til. Me vil òg frå Senterpartiets side ta stilling til om me skal støtta innføring av dette, om dei kompenserande tiltaka er gode nok, eller om det er behov for å utsetja ytterlegare når me kjem til den tid.

Det me treng no, er tid til å stoppa dette. Stortinget gjer vedtak i dag. Då har regjeringa moglegheit til å stoppa denne prosessen slik at det ikkje vert innlemma, og me får tid til å gje norske bønder den tryggleiken dei fortener.

**Harry Valderhaug (KrF) [10:37:53]:** Det er absolutt behov for å styrkje næringspolitikken i landet vårt. Frå dag éin har Støre-regjeringa, etter vårt syn, svekt det private norske eigarskapet. Skattane for norske eigarar av bedrifter er auka med 30 mrd. kr sidan Støre tok over, og det betyr nesten 200 mill. kr i auka skattar kvar einaste veke. Mangel på stabile rammevilkår er øydeleggjande. Vi har fått nye skattar, vi har fått midlertidige skattar, og vi har til med fått skattar med tilbakeverkannde kraft. Gründerar vel å bygge bedriftene sine frå utlandet, og bedriftseigarar med over 50 mrd. kr i formue har forlate landet. Det skadar investeringar, arbeidsplassar og vekst i Noreg.

Noreg vert bygd nedanifrå gjennom bedrifter, bønder og frivillighet over heile landet. I generasjonar har

dei små og mellomstore bedriftene vore berebjeleg i samfunnet vårt. Dei bidreg til fellesskapet gjennom inntekter, verdiskaping, sysselsetjing og investeringar i lokalsamfunnet.

Mange eigarar av små og mellomstore bedrifter må tappe bedriftene sine for kapital for å kunne betale formuesskatt. Dette er ressursar som i staden kunne ha vore brukte til vidareutvikling av bedrifter, arbeidsplassar og lokalsamfunn. For oppstartsbedrifter er situasjonen ekstra ille, då mange må selje aksjar i eiga verksemd, gjerne til utanlandske eigarar, for å betale den urettferdige formuesskatten. I tillegg favoriserer skatten utanlandske eigarar, som ikkje er omfatta. Skal vi sikre at bedriftene kan utvikle arbeidsplassane vidare, og at bedriftene ikkje flyttar frå Noreg, må formuesskatten på arbeidande kapital fjernast. Noreg har tradisjonelt hatt ein god entreprenørskapskultur. Fleire målingar indikerer beklagelegvis at han er svekt dei siste åra.

Vi i KrF vil støtte intensjonen i mange av forslaga frå Venstre. Samtidig er måten dei vert fremja på, litt uheldig – i eit representantforslag der det er kasta inn ei mengd heilt ulike forslag om skatte- og forenklingpolitikk, EØS-oppfølging, risikokapital, forskning og innovasjon, arbeidsliv og kompetanse, offentlege anskaffingar, teknologi, KI og finanspolitiske innretningar. Dette gjev eit dårleg utgangspunkt for ei reell behandling, trass i at fleire av forslaga isolert sett er gode. Vi vil kome tilbake til desse når dei kjem fram ved eit seinare høve, men vi vil stemme imot i denne saka.

**Abid Raja (V) [10:41:06]:** Flere partier sier at våre forslag hører hjemme i andre saker. Samtidig fremmer de samme partiene løkforlag som overhodet ikke hører hjemme i denne saken – for noe løk, kunne man ha sagt.

Vi i Venstre mener at Norge står foran en omfattende omstilling de neste tiårene, fra en olje- og gassøkonomi til en ny kunnskapsbasert økonomi. Dette er langt på vei også erkjennelsen i det stortingsflertallet natt til i går ble enige om å nedsette en egen kommisjon til å se på. Det er bare så synd at det samme flertallet ikke prioriterer konkrete tiltak som legger til rette for omstillingen, men heller prioriterer ytterligere økninger i offentlige utgifter, og gratis ferjer også for bobilturister.

Norge henger etter på innovasjon. Av de 30 største selskapene i Norden er bare to norske, Equinor og DNB. Vi burde og kunne hatt flere, fordi norske gründer- og teknologimiljøer er fulle av talent og ideer. Det står på politisk vilje til å legge til rette for et mangfoldig og kreativt norsk næringsliv. Vi trenger en ny næringspolitikk for en ny tid. Næringspolitikken under dagens regjering og stortingsflertall har vært preget av uforutsigbarhet, skatteøkninger og kutt i ordninger og forskning som bidrar til innovasjon og bedriftsetablering. I tillegg har

en vedvarende høy rente, høy pris på innsatsfaktorer, et stadig mer komplekst regelverks- og rapporteringsregime og mangel på kompetent arbeidskraft gjort hverdagen for mange norske bedrifter mer utfordrende.

Resultatene av den politikken som er ført de siste fire årene, er nedslående. Norsk næringsliv er tappet for flere titalls milliarder kroner i økte skatter og avgifter, det går i sneglefart med forenkling for næringslivet, tilgangen på risikovillig kapital er på et rekordlavt nivå, og Norge er dårligst i Norden når det gjelder FoU, for å nevne noe. Samtidig har oljepengebruken økt med over 220 mrd. kr.

Dette er det mulig å gjøre noe med, men stortingsflertallet vil ikke. En ting er at det næringsfiendtlige flertallet ikke vil, det som derimot er mer overraskende, er at Høyre skjuler seg bak en formulering som «komme tilbake til flere av forslagene i andre komiteer og i budsjettbehandlingen».

Tilsvarende vil jeg gi ros til Fremskrittspartiet, og til dels MDG, som faktisk har tatt dette på alvor og gått inn i flere av forslagene. Venstre støtter selvfølgelig alle forslagene som FrP og MDG fremmer.

Norge trenger ikke mer av den politikken som har vært ført de siste fire årene, og som beviselig gir dårlige resultater. Det Norge trenger, er en stor satsing på innovasjon, på forenkling i næringslivet, på at det skal bli enklere å starte egen bedrift, på forskning og på et konkurransedyktig skattesystem. Norge kan mer enn dagens regjering og flertall får til. Med det tar jeg opp Venstres forslag.

**Presidenten [10:44:06]:** Representanten Abid Raja har tatt opp de forslagene han refererte til.

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:44:23]:** Først vil jeg takke for forslagene og muligheten til å diskutere næringspolitikken bredt så tidlig i den nye perioden. Denne saken fikk plutselig flere lag, og derfor kom også landbruksministeren joggende hit. Jeg skal ikke påstå at jeg har noen stor kompetanse om løk.

Jeg mener det går bra med hensyn til næringspolitikken i Norge. Det står bra til i norsk næringsliv, men det betyr også at vi har utfordringer vi er nødt til å håndtere. Vi er nødt til å planlegge for en framtid der vi må ivareta både konkurransekraften og markedsadgangen og ikke minst bli grønnere. Det skal også denne regjeringen følge opp.

Forslagene i denne saken spenner rimelig vidt. På mange måter reflekterer den også næringspolitikken store bredde. For regjeringens del arbeider vi selvfølgelig kontinuerlig med å utvikle rammevilkårene for næringslivet, men også med å legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Det innebærer også at vi gjennomfører nødvendige omstillinger, som næringslivet i Norge er gode på. Man er god på å omstille seg i Norge. Det er det man har gjort jenen

nom generasjoner. Samtidig skal man etterstrebe å ha forutsigbarhet, i en mer uforutsigbar tid.

Vi deler nok alle synet på viktigheten av gode og forutsigbare rammevilkår. Som komiteen selv er inne på, berører forslagene flere punkter regjeringen allerede jobber med. La meg ta opp noen av dem – først om virkemiddelapparatet.

Regjeringen har lagt fram den første stortingsmeldingen om gründere og oppstartsbedrifter, en strategi for å øke FoU-aktiviteten i næringslivet, og vi har også satt i gang prosjektet Virkemiddelapparatet 2.0. Prosjektet skal forenkle og øke effektiviteten i virkemiddelapparatet, også med den digitale løsningen En vei inn. Vi fikk en diskusjon om virkemiddelapparatet i valgkampen. Tonene fra opposisjonen da gikk ikke ut på hvordan man kan forbedre det, men mer på hvordan man kan fjerne det.

I likhet med representantene er regjeringen opptatt av å redusere næringslivets skjema- og rapporteringsområde. Derfor jobber vi med å effektivisere regelverk og digitalisere rapporteringsløsninger. Vi har f.eks. satt i gang skatteetatens store regulerings- og digitaliseringsprogram, Fremtidens innkreving, og lagt fram forslaget om pliktig bruk av digital bokføring og elektronisk fakturering. Vi er ikke ferdig med det arbeidet. Det er et kontinuerlig arbeid vi i høy grad må fokusere på om man skal klare å forenkle. Jeg kan garantere at vi skal fortsette å ha trykket oppe på det.

Vi står overfor store utfordringer i årene som kommer: klimaendringer, en mer urolig verden og det å sikre markedsadgang til næringslivet. Det er noe vi fra regjeringens side kommer til å ha veldig høyt på vår agenda.

**Presidenten [10:47:29]:** Det blir replikkordskifte.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [10:47:43]:** Jeg leser her på nrk.no at IT-professor Haakon Bryhni ved Simula-instituttet i Oslo anbefaler norske gründere og studenter å etablere selskaper i utlandet. Årsaken er bl.a. at formuesskatt i Norge slår inn lenge før oppstartsselskaper tjener penger. Våre naboland Danmark og Sverige, og Storbritannia og USA, har ikke formuesskatt. I tillegg kommer exitskatten, som gjør det vanskelig å rekruttere høykompetente folk fra utlandet.

Det er besynderlig å se en regjering som har økt eierbeskatningen såpass heftig som man har gjort, og som over natten har innført en politikk med tilbakevirkende kraft på skatter, og nå ser man faktisk at academia og ledende aktører anbefaler folk ikke å starte selskaper i Norge. Mener statsråden at vi kan være tjent med en situasjon der man ikke anbefales å starte gründerselskap i Norge i det hele tatt, fordi rammevilkårene fra regjeringen gjør det vanskelig eller til og med umulig å starte et norsk industrieventyr?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:48:51]:** Jeg er helt 100 pst. uenig med den anbefalingen. Jeg mener vi i Norge skal sørge for ikke minst å heie på og løfte fram dem som ønsker å være gründere og skape i Norge. Det skal vi legge til rette for, men da må man f.eks. også ha noen virkemidler man trenger når man skal starte opp. Det er noe veldig mange gründere drar fram – et virkemiddelapparat FrP har lyst til å legge ned.

Nå har regjeringen tatt til orde for og håper å se gode resultater av arbeidet med en skattekommisjon, men premisset i spørsmålet er jeg rett og slett grunnleggende uenig i.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [10:49:29]:** Det er helt riktig at FrP er imot en storstilt virkemiddelbruk og en aktiv næringspolitikk der en regjering sitter og peker ut vinnere. Batterinæringen er et godt eksempel på at regjeringen ikke er veldig treffsikker. Vi ønsker å senke skatter og avgifter, forenkle, avbyråkratisere og ikke minst gjøre det mulig å bevare norsk eierskap. Med dagens regjering ser man at av de ti rikeste i Norge er tre av ti bosatt i Norge, mens syv av ti er flyttet ut. Store deler av norsk næringsliv selges til utenlandske aktører, for regjeringen beskatter det hardt uansett om de tjener penger eller ikke.

Mener da regjeringen at dagens skatteregime, dagens exitskatt, formuesskatt o.l., gjør det enklere og bedre å etablere og drive virksomhet i Norge, eller ser man at det er en hemsko for aktivitet i Norge?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:50:28]:** Skattedebatt har vi mye av i Stortinget, og det har vi hatt i næringskomiteen også. Nå har jo regjeringen tatt til orde for en skattekommisjon, og det arbeidet er i gang. Jeg ser fram til å se resultatet av det.

Jeg er heller ikke enig i representantens premiss om at alt er så svart og mørkt og vanskelig og umulig i Norge. Jeg synes ikke det er ok at vi snakker om norsk næringsliv og muligheten til å skape i Norge på den måten. Norge er og skal være et godt land å skape og drive bedrift i. Da trenger man å spille på lag i det private og det offentlige – f.eks. også gjennom det representantens parti vil legge ned, Innovasjon Norge. Spør man gründere rundt om i Norge, vet de også at det å ha noen som støtter dem i oppstartsfasen, det at man får på plass kapital, risikovillig kapital man også kan skalere opp, er viktig, men da må vi ha et samspill. Jeg synes representanten også burde ta det innover seg, istedenfor kun å snakke om formuesskatt.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [10:51:30]:** Jeg takker for svaret. Jeg deler ønsket og ambisjonen om at Norge skal være et godt land å skape og drive aktivitet i, men problemet er at vi ser at investeringsvilje og risikokapital både innenlands og utenlands er fallende. Man ser at en

stor strøm av formuende, folk med stor drivkraft og ikke minst også vilje og evne til å ta risiko, flytter ut av landet. Det er kjempenegativt på lengre sikt, og det er urovekkende at den store flyttestrømmen vi ser ut av landet, ikke vekker større bekymring hos regjeringen.

På toppen av dette har regjeringen satt enda høyere klimamål enn f.eks. EU, noe som gjør at næringslivet vårt kommer til å få det enda vanskeligere i tiden framover. Det kommer til å bli enda dyrere og dårligere å drive næringsliv i Norge.

Da spør jeg: Mener regjeringen det er en styrke at man har satt strengere klimamål, eller har regjeringen vært for hastig i innføring av disse?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:52:30]:** Skal man sikre konkurransekraften for framtiden til norsk næringsliv, vet næringslivet i Norge at man må omstille seg. Det gjør man i dag. Vi trenger mer fornybar energi, for vi har en kraftintensiv industri i Norge som kommer til å være avhengig av kraft. Det handler igjen om å omstille seg. Man omstiller med å sikre at det er ny grønn teknologi. Det er igjen for å være konkurransedyktig på markedet. Det at vi omstiller oss, får ned klimagassutslippene og blir mer bærekraftige, er absolutt et viktig konkurransefortrinn for Norge for at man skal være konkurransedyktig også i framtiden.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:53:21]:** For fire år siden ble det fra talerstolen her fra Arbeiderpartiet i regjering snakket om en aktiv næringspolitikk som var sterkt knyttet til subsidier – mange grønne subsidier. Blant annet gikk man inn for at man skulle opprette et helstatlig hydrogenselskap. Nå virker det som om man har en annen tilnærming til næringspolitikken fra regjeringens side. Jeg lurer på hva den tilnærmingen er, for vi ser jo nå at det reduseres i grønne subsidier. Fra Høyres side har vi ønsket å ha færre subsidier, men til gjengjeld senker vi også bedriftsbeskatningen med 6 mrd. kr i vårt alternative budsjett. Så jeg lurer på: Hva er den aktive næringspolitikken nå?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:54:16]:** Regjeringen mener at vi som nasjon, som land, skal stille opp for næringslivet, men vi skal også stille krav til det. Det er det man gjør når man sier at man skal være en medspiller. En aktiv næringspolitikk handler om å ha et virkemiddelapparat, og det handler om å jobbe sammen med næringslivet når det gjelder næringsfremme. Vi er en åpen, liten økonomi, som er avhengig av å eksportere produktene våre. Da må vi sikre oss tilgang, og det er vel knapt noen regjering som har fått på plass så mange handelsavtaler på kort tid som det denne regjeringen har gjort.

Det å legge til rette for vårt næringsliv og våre bedrifter både for at de skal kunne nå nye markeder for å selge sine produkter, og for at de skal kunne vokse, utvikle og omstille seg her hjemme gjennom at staten stiller opp, men også stiller krav – det er jo det som er en aktiv næringspolitikk. Der vil vi mye, men også vi kommer til å måtte være mer kritiske til pengebruken framover, for vi står i en særlig krevende sikkerhetspolitisk situasjon som gjør at vi må bruke pengene våre deretter.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:55:27]:** Det er en tørke av privat risikokapital – det kommer fram i den ene rapporten etter den andre. Det gjelder også nå når vi har en debatt om datasentre for KI. Vi ser at den risikokapitalen som går til å utvikle KI-teknologi, er ti ganger så høy i Sverige som i Norge. Det er altså mange, mange ganger den ene statlige milliarder som gis i Norge til KI-utvikling, som kommer i private midler i Sverige – til å utvikle en teknologi som er svært viktig for framtiden, og som det også er viktig å ha nasjonal kunnskap om og nasjonale miljøer for. Mitt spørsmål er: Hvorfor kommer det ikke mer risikokapital til Norge, hva tror statsråden det skyldes, og hva gjør man?

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:56:32]:** Jeg tror vi alle sammen er opptatt av å få på plass og sikre mer risikovillig kapital. Det krever selvfølgelig at vi har gode ideer, og at prosjektene er bra. Det har vi, og vi har egentlig også bedrifter som sitter på kapital. Min jobb som statsråd er å legge til rette for både forutsigbare og gode rammebetingelser for næringslivet som gjør at de har lyst til å investere, og at vi har virkemidler som kan bidra til den omstillingen og sikre konkurransedyktigheten.

Når man nevner det digitale, nye i næringslivet, med datasentre og KI: Også der har regjeringen gjort mye. Vi har fått på plass et veikart for teknologibasert næringsliv. Vi skal etablere KI Norge. Vi har lagt fram en nasjonal datasenterstrategi, som sier at datasentre skal drives både bærekraftig og med forsvarlig sikkerhet, både i fred, krise og krig. Dette er altså områder som er prioritert. Vi ønsker selvfølgelig å ha på plass mer kapital også i Norge for nye bedrifter som har gode ideer som kommer til å skape framtidens arbeidsplasser.

**Bård Ludvig Thorheim (H) [10:57:41]:** Det er fint med strategier. Det er selve det som går på teknologiutvikling, kommersiell teknologiutvikling, som jeg tror blir veldig viktig framover.

En annen ting er små og mellomstore bedrifter her i landet, som har store rapporteringskrav. De er ofte få ansatte, som må gjøre et veldig stort administrativt arbeid. Jeg snakker med mange av dem, og det de forteller, er at de bl.a. har rapportering inn til Statistisk sentralbyrå og skatteetaten av tall som kommer til å ligge i regnskapet,

men de må levere dem inn før regnskapet. Det blir altså en dobbelrapportering og av og til trippelrapportering av tall, som de må bruke masse tid på i stedet for å skape verdier og arbeidsplasser. Mitt spørsmål er om det er et systematisk arbeid i gang i regjeringen for nettopp å ta den byrden fra de små og mellomstore bedriftene.

**Statsråd Cecilie Myrseth [10:58:39]:** Det svaret er veldig enkelt: Ja, det er det.

**Presidenten [10:58:43]:** Replikordskiftet er omme. De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

**Tor André Johnsen (FrP) [10:59:00]:** Jeg vil takke Venstre for et godt og viktig representantforslag. FrP er med og støtter flere av forslagene. Vi deler absolutt mye av intensjonen i forslaget – om effektivisering, kutt av kostnader og bedre rammevilkår for næringslivet.

Et annet viktig næringspolitisk poeng er at vi må stå opp for norsk matvareproduksjon. Det er absolutt en ny tid og en ny politikk når det gjelder å dyrke løk i Norge. Om EU-kravet som ligger der nå, blir innført uten at næringen får mer tid til å omstille seg, vil det føre til rasing av store deler av norsk løkproduksjon. Saken har tydeligvis gått litt under radaren til hele Stortinget, inkludert meg selv. Først nå tror jeg de fleste av oss virkelig har forstått alvoret, for det er virkelig alvorlig ettersom nesten halvparten av norsk løkproduksjon kan bli berørt.

Vi er stort sett selvforsynt med løk i Norge, og 45 pst. av den kommer stort sett fra Innlandet og rundt Mjøsa. Årsaken til at vi dyrker løk rundt Mjøsa, er gode naturgitte forhold, som tilgang til mye vann, store, flate og fine jorder, og store, dyktige og kompetente produsentmiljøer. Vi har Norges største pakkeri på området, Mjøsgrønt, og det er et godt etablert og sterkt fagmiljø. Det er lange tradisjoner gjennom flere generasjoner. I tillegg til det har vi gode naturgitte forhold, som godt klima og jordsmonn.

Likevel er det tydeligvis sånn at de gode naturgitte forholdene som har ført til at vi har dyrket løk i generasjoner rundt Mjøsa, nå skaper problemer på grunn av alunskiferen i jorda. Det er litt ulogisk at naturen skaper problemer for naturen. Dagens grenseverdi for kadmiem i løk er 0,05 mg per kilo. Det er lite, men de nye kravene blir enda strengere: Det blir bare 0,03 mg. Norske løkprodusenter rundt Mjøsa klarer 0,05 mg, men sliter med å klare 0,03 mg. Gartnerhallen og produsentene forsker nå på å få ned det nivået, men de trenger mer tid. Forskning har bl.a. vist at f.eks. kalking av jorda for å øke pH-verdiene bidrar positivt.

Om vi innfører de nye kravene neste år, 1. juli 2026, vedtar vi et indirekte forbud mot store deler av norsk løkproduksjon. Næringen har bedt om mer tid til å om-

stille seg, og et bredt flertall i denne salen har valgt å lytte til næringen. Det er selvfølgelig viktig at vi lytter til norske matprodusenter. De ønsker mer tid, og vi vil gi dem mer tid. Da unngår vi at vi raserer norsk løkproduksjon, og vi kan tilpasse oss kravene innenfor de rammer næringen har bedt om.

Vi skal produsere mer mat, ikke mindre mat. Det er vi alle enige om. Ut fra et sikkerhets- og beredskapsperspektiv er det enda mer viktig at vi fokuserer på det. Vi må ikke gjøre det motsatte.

Herved tar jeg opp forslag nr. 20.

**Presidenten [11:01:55]:** Da har representanten Tor André Johnsen tatt opp det forslaget han refererte til.

**Erlend Larsen (H) [11:02:13]:** I 2021 ble det kjent at EU strammer inn grenseverdiene for tungmetaller i matvarer. Helse- og omsorgsdepartementet har sittet på saken i fire år. Nylig ble det kjent at de nye reglene skal ha virkning fra 1. juli neste år. For landbruket er det for kort tid til omstilling. Det er i høst de kjøper inn setteløk eller det de alternativt måtte erstatte produksjonen med. Manglende informasjon har skapt usikkerhet og uro blant løkprodusentene. Produsentene har verken opplevd trykkgghet eller forutsigbarhet.

Landbruket driver spesialisert produksjon. De har mange maskiner som er spesialisert til løkproduksjon. Det er ikke gjort over natten å skifte fra å produsere løk til å produsere andre matvarer. Landbruket må ha forutsigbarhet på lik linje med alle næringsaktører.

Kadmium er et stoff vi ikke vil ha i kroppen. Jeg har ikke noe ønske om å øke kadmiuminnholdet hos folk, men om vi hadde så høye verdier, forutsetter jeg at regjeringen hadde innført de nye og strenge kravene mye tidligere.

Fire år er lenge. Regjeringen har hatt god tid til å forberede landbruket på de nye kravene. Forutsigbarhet er viktig. Derfor støtter vi fellesforslaget hvor vi ber regjeringen utsette implementeringen av EU-forordningen med ett år. Vi håper det er tilstrekkelig med tid til at landbruket får områ seg til nye regler.

Jeg vil understreke at dette ikke handler om å nekte å implementere forordningen, men rett og slett om den dårlige jobben regjeringen har gjort, som har gjort det nødvendig med ett års utsettelse.

**Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:03:59]:** Representanten Raja har helt rett i at spørsmålet om løken egentlig hører til under andre saker enn det Stortinget i utgangspunktet diskuterer i dag, men jeg hadde muligheten til – på litt kort tid – å komme hit til Stortinget og si noe om bl.a. de møtene som Landbruks- og matdepartementet har hatt med næringen.

Dette er et regelverk om forurensende stoffer i næringsmidler, som ligger under Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde, men det er slik at vi følger opp med næringen. Næringen har vært klar over at de nye grenseverdiene vil bli innført i Norge. Dette er ingen ny sak. De nye grenseverdiene for kadmium i løk ble innført i EU i 2021, så det er mange år siden EU gjorde sitt vedtak om hva som skal være reglene.

Så vil jeg si at i jordbruket har vi gjennom jordbruksavtalen veldig gode muligheter til å diskutere hvilke kompensasjonsordninger som kan løftes i ulike saker, og hvilke tiltak som kan bidra til nye produksjoner der det måtte være ønskelig. Det er også mulig for faglagene å løfte det inn i en slik tematikk i jordbruksforhandlingene. Det har ikke vært gjort i denne saken.

Tidligere statsråd Geir Pollestad var oppe her på tallerstolen, og jeg vil si at det også under tidligere statsråd Pollestads tid ble avholdt et møte om denne saken med næringen, på statssekretærnivå, den 3. april 2024. Så næringen har i hvert fall vært kjent med denne tematikken over lengre tid. Vi hadde også møte i Landbruks- og matdepartementet på statssekretærnivå den 25. juni 2025.

Som Tor André Johnsen helt riktig påpeker, er det utfordringer for de løkprodusentene som får nye regler, men det skal sies at selve regelverket handler om hvor mye kadmium det er tillatt å ha i en løk idet vi som forbrukere kjøper den i en norsk butikk. Med mulig rådgivning for f.eks. å kalke jordsmonnet, som Johnsen helt riktig var inne på, vil det være mulig å redusere kadmiumnivået i deler av produksjonen. Det er derfor ikke noe næringsforbud mot å produsere løk på disse områdene, men det handler om kvaliteten på sluttproduktet.

Jeg vil til sjunde og sist avslutte med en tanke som matminister. I Norge er vi veldig stolte over at vi har lav antibiotikabruk i produksjonen av kjøtt og mjølk. Vi sier ofte at vi har lite bruk av sprøytemidler i grønnsaksproduksjonen. Det er kvaliteter ved norsk matproduksjon som forbrukerne setter pris på, og derfor ønsker jeg ikke at det skal være tillatt med mer kadmium i norsk løk enn i den som importeres.

**Rune Støstad (A) [11:07:17]** (komiteens leder): I dag skulle vi diskutere næringspolitikk for framtiden. Det skulle jeg gjerne gjort, men dessverre har jeg måttet bruke timene på å undersøke det nye forslaget som er kommet fra flertallet her.

For det første hører ikke det forslaget hjemme her. Dette er en sak som hører hjemme i helsekomiteen. Jeg synes det er litt utfordrende å håndtere slike forslag som kommer over bordet, der det tydelig er et flertall som har samlet seg om og planlagt dette. Det gjør det litt utfordrende å få en forsvarlig behandling av saken. Jeg har forsøkt å undersøke om det er mulig å stoppe dette, for

det skal jo opp i EØS-komiteen i morgen. Svaret jeg har fått så langt, er at saken har kommet så langt at det kanskje er vanskelig å få stoppet dette. Hadde dette vært fremmet på ordinært vis gjennom komiteens behandling, kunne vi ha fått en mer forsvarlig behandling av det. Men flertallet bestemmer, og det aksepterer vi selvfølgelig.

Vi har fantastiske matprodusenter i landet vårt, og jeg er klar over at kadmiumsaken er krevende for en del løkprodusenter. Dem må vi ha god dialog med for å finne løsninger. Norge har hele tiden vært involvert i regelverksprosessen til EU, og næringen har vært klar over dette i lang tid, noe også landbruksministeren har gjort rede for. Vi kan ikke fire på matkvalitet og mattrygghet. EUs begrunnelse for å gjøre justeringer på kadmiumnivå i løk handler bl.a. om at det er kreftframkallende. Kadmium er et giftig tungmetall.

Denne saken handler ikke om å være snill mot EU. Den handler om å beskytte norske forbrukere mot helseskadelige stoffer i maten. Vi ønsker at familier i Norge skal være trygge på at maten de kjøper, holder samme standard som maten i andre europeiske land. Det er kjernen i saken.

I behandlingen av saken har det vært full åpenhet. Det har vært en ordinær prosess. Saken har vært i Stortingets europautvalg. Ingen partier har hatt kommentarer eller stilt spørsmål underveis i håndteringen av saken. Hvis Stortinget skal drive slik håndtering, er jeg redd for at vi havner i feil bane, for en slik hopp-og-sprett-metode egner seg dårlig i så viktige saker.

Jeg mener at norske forbrukere fortjener den samme mattryggheten som resten av Europa. Denne saken ser ut til å få flertall, men jeg vil oppfordre partiene til å tenke seg godt om med tanke på hva en stemmer for her i dag.

**Tor André Johnsen (FrP) [11:10:33]:** Jeg har lyst til å kommentere litt rundt det min gode kollega Rune Støstad er inne på. Han sier det kanskje er vanskelig å stoppe. Ja, på lørdag den 6. desember er det for seint. Da har toget gått, da er det umulig å stoppe. I morgen er det mulig å stoppe. Det er det Stortinget nå gir klar instruks til regjeringen om, at EU/EØS-ambassadøren og de folkene våre som skal møte og representere Norge i morgen, skal få klar beskjed om at blant alle de vel 152 sakene – det er ganske mange som har ligget der, som jeg tror Senterpartiet har holdt litt på, så det blir hastebehandlet ganske mange nå – er det en liten justering: at vi må få utsatt frist.

Jeg registrerer at begge ministrene prøver å skape et inntrykk av at det er ja eller nei til mattrygghet og ja eller nei til kadmium i maten. Det er ikke den debatten vi har lagt opp til. Vi har lagt opp til å lytte til næringen, som

tydeligvis har en helt annen virkelighetsoppfatning av om det har vært en god prosess i forkant enn det ministeren og Støstad prøver å skape et inntrykk av. Vi lytter til næringen, sånn at de får tid til å omstille seg. Det har næringen bedt om. Det er respektløst, vil jeg si, og ganske overraskende av en landbruksminister ikke å være litt mer på tilbudssiden overfor de aktørene en minister representerer, og sørge for at de får den tiden de trenger til å omstille seg til å innføre de nye EU-kravene, noe jeg oppfatter at de fleste er opptatt av.

Hvis en ser litt på intensjonen bak forslaget fra EU, vil jeg si at det egentlig kan oppfattes ganske logisk og forståelig, for i EU har de et helt annet kosthold enn i Norge. Fransk løksuppe er det mange som kjenner til, i Italia er det et forbruk av løk som er fire–fem ganger høyere enn i Norge, og noen europeiske land har også vannet med urensset avløpsvann ute på åkeren. Det er klart at man da får mye dritt – for å bruke det begrepet – inn i grønnsakene. Det gjør vi ikke i Norge. Vi bruker ferskt, rent vann fra Mjøsa, som er drikkevannskilde for store deler av befolkningen i Innlandet. Vi bruker ferskt vann fra innsjøer og elver, så vi har ikke den utfordringen og det problemet.

Forslaget er ganske klart og tydelig. Vi har vurdert ordlyden. Det står ikke at vi oppfordrer regjeringen til å følge opp dette i morgen, at vi ber regjeringen prøve å følge det opp, eller en eller annen sånn rund formulering. Det står at regjeringen skal «sørge for» at vi får ett års utsatt frist. Det er minste motstands vei. Vi kunne ha prøvd å legge opp til en diskusjon om ja eller nei til å innføre det EU-direktivet. Vi kunne ha lagt opp til en diskusjon om å bruke mer penger på å subsidiere løkproduksjonen, siden vi nå har en stor risiko og ikke tør å fortsette med løk på grunn av det nye kravet. Vi valgte minste motstands vei. Det er en liten justering av fristen, som næringen selv har bedt om, for å få innføre de nye kravene.

Vi ser fram til møtet på fredag og til den gode nyheten på lørdag om at dette er ryddet opp i.

**Geir Pollestad (Sp) [11:13:46]:** Først litt om formalia til saka: Ja, dette kunne vore lagt fram på ein annan måte. Det kunne vore lagt fram som eit representantforslag som me bad om å få hastebehandla. Eg synest det var ganske hensiktsmessig at det vart fremja til denne saka.

Så til det formelle når det gjeld EØS-komiteen: Det føreset konsensus om forslaget. Det er kanskje for seint å trekkja det frå lista til møtet, men ein må jo tru at eit møte i EØS-komiteen er eit reelt møte, der det sjølvsagt går an å seia at me må koma tilbake til denne saka. For her er det ikkje ein diskusjon om for eller mot eit veto til dette direktivet.

Eg er einig med representanten Støstad i at norsk mat skal vera minst like trygg som mat i EU. Det er òg viktig å seia at ingenting tyder på at det er farleg å eta løk produsert i Noreg. Det denne saka handlar om, er at når ein gjennomfører avbøtande tiltak og andre ting, hender det nokre gonger at ein kanskje kjem over grenseverdiane, og då er det eit spørsmål om risikoavlasting for det. Viss den enkelte produsent skal bera den risikoen sjølv, vil ein ikkje våga å setja denne løken på våren. Dette er avgjerder som ein tek rundt på norske gardsbruk no, så når landbruksministeren seier at dette kan handterast i jordbruksforhandlingane, er jo det for seint. Men det er det mogleg å gjera viss ein får eitt års utsetjing, sånn som fleirtalet har føreslått. Då kan ein ta det opp der.

Så må eg seia at eg vart litt glad då landbruksministeren kom joggande ned til Stortinget. Eg veit at han er glad i å jogga, og eg veit at han er glad i å vera i Stortinget, men eg vart litt overraska då eg hørde kor lite møte det hadde vore om denne saka i forkant av dette. For det er ingen tvil om at det vert store konsekvensar viss ein no gjennomfører dette utan å ha hatt ein konkret dialog med næringa: Korleis kan me utforma ulike ordningar som avlastar risikoen? Det er det som må skje når ein har fått denne utsetjinga på plass. Så får ein ta vurderinga av fordelar og ulemper med å ha andre grenseverdier enn dei EU har. Er det andre land som har fått tilpassingar fordi dei har spesielle forhold? Alt dette er relevant.

I den tida som Senterpartiet sat i regjering, hadde me ein veldig klar tanke om at dette ikkje skulle gjennomførast før det var på plass skikkelege ordningar som ivaretok bøndene, som ivaretok norsk matberedskap og norsk matproduksjon. Det viste me i andre saker, og det ville me gjort i denne, men det har etter regjeringsskiftet ikkje vorte gjort i denne saka. Difor treng me utsetjinga.

**Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:17:06]:** Viktig saksinfo: Norge har bedt om en tilpasningstekst om utsatt gjennomføring av grenseverdien for kadmium i Norge til 1. juli 2026 og har fått gjennomslag for dette av EU. Her har det nettopp vært gjort et arbeid for å få til en lengre periode, sånn at det går an å tenke på omstilling.

Det er ikke riktig, som representanten Pollestad nå forsøkte å si, at jeg sa at vi kan gjøre noe framover. Det kan man selvfølgelig gjøre, men jeg pekte på det som hadde skjedd historisk, i de tidligere jordbruksoppgjørene. Tidligere landbruksminister Pollestad sier at han hadde en tanke om å gjøre det, men da jeg kom inn i Landbruks- og matdepartementet, opplevde jeg ikke at det forelå en klar plan fra tidligere landbruksminister Pollestad for hvordan den kompenseringen eventuelt skulle utformes. Det er det viktig å informere om.

Så synes jeg det er overraskende ut fra en større næringspolitisk kontekst at Høyre har signalisert at de har tenkt å stemme for dette forslaget, for dette inngår jo i en større debatt om vårt forhold til Europa og å stå opp for EØS-avtalens troverdighet. Derfor er det viktig for regjeringen å få ned EØS-ettetslepet, og det sier jo Høyre at de ønsker i andre sammenhenger. Det har kommet litt uklart fram hvorfor det her er flere partier som har snudd. Som representanten Støstad helt riktig var innom, har det vært en ordinær behandling i Europautvalget. Så mitt klare råd til Stortinget er fortsatt at vi i Norge skal være ledende på mattrygghet, og da har det noe å si om forbrukeren i de kommende månedene kan være trygg på at vi har minst like gode mattrygghetsstandarder i Norge som det er for mat vi importerer fra andre land. Vi kan ikke på den ene hånden argumentere for at vi er veldig sterke på bl.a. lav antibiotikabruk, mens vi tillater høyere innhold av andre helseskadelige stoffer i andre produksjoner. Det mener jeg er en dårlig linje som over tid kan bidra til å svekke oppslutningen om norsk mat.

Dette er allerede klarlagt og ligger klart til behandling i morgen, som det har vært vedtatt. Så jeg ber Høyre og andre partier som har andre standpunkter når det gjelder EØS-avtalen i andre saker, tenke seg godt om når det gjelder hva man eventuelt ønsker å stemme for i denne saken.

**Presidenten [11:19:49]:** Representanten Tor André Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

**Tor André Johnsen (FrP) [11:20:05]:** Dette er faktisk en liten sak for EU, og det er helt korrekt som ministeren sier, at EU er på tilbudssiden her. Vi har fått utsatt fristen. Vi har de gode argumentene vi har – vi har veldig gode, troverdige argumenter. Vi skal innfri kravet. Vi trenger bare litt mer tid. Når man først har fått ja en gang og har fått en utsatt frist, og så vil få justert litt på datoen, er det selvfølgelig mulig. Det er nesten så jeg har lyst til å tilby meg å fly til Brussel i kveld selv og bli med på det møtet, for jeg er overbevist om at det ikke er noe problem å få gjennomført dette. Jeg er veldig tydelig på og vil gjenta det til ministrene her – jeg har gleden av å ha Sandtrøen her og også næringsministeren – at vi forventer at dette blir lojalt fulgt opp, et så sterkt og tydelig signal fra Stortinget om at vi skal sørge for at vi får en ny frist. Det forventer vi at vi får. Hvis Norge sier nei i morgen, blir saken utsatt. Så enkelt er det. Det er ikke sikkert at de blir enige i morgen, men bare si nei, så blir fristen utsatt, da blir saken utsatt, og da har man lykket med det næringen ønsker.

Dette er en liten sak for EU og en stor sak for Norge.

**Ingrid Fiskaa (SV) [11:21:21]:** Eg merkar meg at Arbeidarpartiet og regjeringa er opptekne av forsvarleg saksbehandling. Det er i utgangspunktet noko fleire sjølv sagt kan ønskja seg – at me sørgjer for at eit forslag blir levert i god tid og er tilstrekkeleg greidd ut, vurdert og belyst frå alle moglege sider. Det er likevel litt rart at det argumentet kjem kort tid etter at regjeringa valde å snu på hælen og endra heile det etiske rammeverket for oljefondet gjennom lause forslag i Stortinget.

Det er òg ein annan måte å vurdera forsvarlegheit på, og det er forsvarlegheit overfor produsentane og overfor norsk matproduksjon og beredskap, for det er det denne saka handlar om. Er det mogleg å utsetja saka? Ja, sjølv sagt er det det. Det er både mogleg og nødvendig å utsetja denne saka i eit år, slik me no føreslår, for at produsentane og landet skal ha tid til å tilpassa seg og omstillast seg. Viss statsråden meiner at me her i landet allereie har hatt god tid til å omstillast oss og tilpassa oss, er det overraskande at regjeringa ikkje har brukt den tida til i det minste å finna ei god kompensasjonsordning for løkprodusentane, som no står i fare for å mista heile næringsgrunnlaget sitt.

Eg merkar meg òg at det blir stilt spørsmål ved om det er tilrådeleg i det heile å eta norsk løk, eller om det kanskje kan vera helseskadeleg å eta løk produsert i Norge. Det er ikkje noko faktagrunnlag per i dag som tilseier at det på nokon måte er skadeleg å eta norsk løk. Det må òg seiast klart og tydeleg frå denne talarstolen. Forskinga så langt tilseier tvert imot at desse grenseverdiar og denne forordninga er dårleg tilpassa norske forhold og norsk matinntak, bl.a. fordi me et mindre løk her enn i søreuropeiske land. Dette er eit generelt regelverk som er dårleg tilpassa dei faktiske norske forholda. Eg et norsk løk med glede og kjem til å fortsetja med det.

**Erlend Larsen (H) [11:24:10]:** Jeg er helt enig med Arbeiderpartiets representanter i at nivået av kadmium i maten vår må ned. Kadmium er overhodet ikke ønsket i maten vår. Hadde det vært et så stort problem i Norge som det nå kan gis inntrykk av fra statsråden og fra representanten Støstad, ville Mattilsynet ha senket kravet for lenge siden, og EU-regelverket som ble innført i 2021, ville blitt innført også i Norge i 2021, eller kort tid etter.

Når landbruksministeren sier at det har vært møte med næringen 3. april 2024, er det halvannet år siden. Det kunne vært interessant å vite hvem som ble informert, og i hvilken grad. Det er selvfølgelig en viktig bit av dette.

Det er ikke slik at Høyre har noe som helst tvil til EU-avtaler eller Norges troverdighet, heller ikke gjennom denne saken. Når et nær sagt samlet storting, utenom Arbeiderpartiet og kanskje Venstre, går sammen om

denne saken, tror jeg det er en helt tydelig kritikk av regjeringens håndtering av saken. Det er det det dreier seg om. At regjeringen ikke på en god nok måte har informert landbruksnæringen om reglene som blir innført allerede fra 1. juli neste år, skaper manglende forutsigbarhet og manglende trygghet for en næring som består av enkeltmennesker som skal stå for en stor investering med å kjøpe setteløk for hundretusenvis av kroner, noe som kan være et stort inngrep i deres økonomi og ende opp med at de går på et stort tap.

Det tapet kan vi bare ikke være med på. Det må være en forutsigbarhet, og derfor mener vi det er forsvarlig å si at innfasingen av reglene må utsettes i ett år. Det handler ikke om Norges troverdighet i EU, det handler mer om regjeringens troverdighet med hensyn til landbruket og dem som produserer maten vår. Det er det denne saken dreier seg om. Det er det som er løkens kjerne.

**Presidenten [11:26:04]:** Foreløpig siste inntegnede taler er Solveig Vitanza, fra Arbeiderpartiet. Presidenten vil antyde forsiktig at det som skal sies i saken, snart er sagt.

**Solveig Vitanza (A) [11:26:35]:** Det har jeg stor forståelse for.

Jeg hadde ikke sett for meg at jeg skulle stå her og snakke om løk i dag, men jeg er veldig opptatt av norsk matpolitikk, og jeg har kjempet hardt for at vi skulle få en god selvforsyningsplan, der Norge skulle øke produksjonen av god, sunn norsk mat, og at vi skulle sørge for at folk ønsket å velge norske produkter. Det var særlig grøntnæringen jeg hadde hovedfokus på.

Jeg er rett og slett litt bekymret, for det er jo ikke et næringsforbud som er foreslått – ikke i det hele tatt. Hvem som helst kan fortsette å produsere løk. Det folk som kommer i butikken, nå ikke vet når de skal handle løk de neste årene, er om den løken de kjøper, er innenfor eller utenfor terskelverdien. Det vil skape usikkerhet. Man må huske på at det meste av løken i Norge uansett vil være under terskelnivået, men dette kan påføre mye større kostnader for hele næringen ved at forbrukerne kanskje ikke har tillit til å kjøpe norsk løk framover. Det sprer seg kanskje videre til andre typer grøntprodukter, så sann sett kan vi nå rett og slett bidra til å redusere tiliten til norsk grøntproduksjon, og spesielt til løken. Dette er krise for den enkelte bonde, som vil tape inntekt på salg av sine produkter. I tillegg får det en stor miljøkonsekvens i form av at det vil bli kastet norsk mat. Det kan jeg ikke støtte, verken det ene eller det andre.

Jeg mener vi skal sørge for at norske forbrukere ønsker å kjøpe norsk mat fordi det er det beste de kan kjøpe. Vi skal selvfølgelig ta hensyn til næringslivet og bønderne. Derfor har det forarbeidet som har blitt gjort fra de-

partementet, vært viktig, der de har hatt gode møter med næringslivet. Vi har også hatt full åpenhet for denne sal om alt arbeidet som er gjort. Det er ingenting som har blitt holdt bak lukkede dører her. Vi kunne godt ha behandlet denne saken for ett år siden; det hadde skapt god forutsigbarhet for våre norske bønder.

**Presidenten [11:28:44]:** Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

**Geir Pollestad (Sp) [11:29:15]:** Eg er einig i at alt som burde ha vore sagt, var sagt, fram til representanten Vitanza heldt sitt innlegg, for det synest eg var eit grovt overtramp når det gjeld å snakka ned den maten som vert produsert i Noreg i dag. Det er ikkje sånn at tidspunktet og datoen for implementering av dette direktivet avgjer om det er trygt å eta løk i Noreg eller ikkje. Det er trygt å eta løk i Noreg.

Dette kunne ha vore handtert i jordbruksavtalen i vår. Det vart det ikkje. Viss me utset det eit år, kan me i ein ny jordbruksavtale diskutera korleis ein får på plass risikoavlastande tiltak for dei løkprodusentane det gjeld.

Det vil i dei aller fleste tilfella gå heilt fint, og ein vil vera godt under grenseverdiane, men det me er opptekne av, er dei gongene me av ulike årsaker, vær, klima, kva som helst, kjem over grenseverdiane. Det skal ikkje vere den enkelte bonden som eig risikoen for det, for då vil ein ikkje våga å setja denne løken om våren, og norsk matproduksjon går ned.

**Presidenten [11:30:17]:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:30:22]

*Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Jon Engen-Helgheim, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Liv Gustavsen og Himanshu Gulati om fortsatt fiske i Oslofjorden (Innst. 36 S (2025–2026), jf. Dokument 8:13 S (2025–2026))*

**Presidenten [11:30:39]:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

**Erlend Larsen (H) [11:31:10]** (ordfører for saken): Dette er et representantforslag fra Fremskrittspartiet om fortsatt fiske i Oslofjorden. De foreslår å stanse regjeringens beslutning om å innføre nullfiskeområder i Oslofjorden fra 1. januar 2026 samt å åpne opp for fortsatt fiske med teiner og fiske med stang fra land. De foreslår også at regjeringen lager en modell for et spleiselag for investeringer i nitrogenrensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye rensekrav.

Regjeringens argumentasjon for fiskeforbudet er å styrke Oslofjordens miljøsituasjon. Det har kommet fire skriftlige høringsinnspill til saken.

Det er ingen tvil om at tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Oslofjorden var i tidligere tider kjent for sin rike fiskebestand – et stort antall fiskere levde av overskuddet fra fjorden, og fisket var en viktig kilde til mat. I dag er det stort behov for å innføre restriktive tiltak for å få livet tilbake i fjorden. Vi i Høyre støtter derfor restriksjonene regjeringen har innført.

Det er mange som mener det er forsvarlig med fortsatt rekefiske. Restriksjonene for rekefiskerne er veldig inngripende. Grensene for hvor det kan være mulig å fiske reker, burde vurderes på nytt i samarbeid med næringen. Fiskeforbudet er langt på vei et yrkesforbud for fiskerne som har livnært seg av fisket. Det gjør at de må ivaretas på en langt bedre måte enn det regjeringen har lagt opp til. Regjeringen har budsjettet med en kompensasjonsordning for fiskerne, men fiskerne lever fortsatt i det uvisse når det gjelder hvem som får støtte, hvor mye de får, og hvilke krav som skal innfris for å få støtte.

Jeg har inntrykk av at regjeringen mener at ordningen med arbeidsledighetstrygd er ment å ivareta fiskernes økonomiske behov, slik det er for mennesker som blir arbeidsledige. Fiskerne er selvstendig næringsdrivende som har lån på fiskebåt og redskap, med garanti i hus og hjem. En konkurs for en fisker kan ende med tap av hus og hjem og kan bli svært dramatisk. Høyre mener derfor at fiskerne må få bedre ordninger for omstillingsstøtte enn det regjeringen legger opp til. Regjeringen må skape forutsigbarhet og trygghet for fiskerne, f.eks. ved å leie dem inn til rydding av Oslofjorden, etablere marine nyttehager som filtrerer nitrogen, osv. Dette må skje raskt, da fiskeforbudet inntreffer allerede 1. januar 2026, noe som også skaper usikkerhet og manglende trygghet blant fiskerne.

Flere partier foreslår at regjeringen skal innføre en inntektskompensasjonsordning. En inntektskompensasjonsordning er passiv. Vi vil derfor heller at regjeringen gir omstillingsstøtte.

Rødt har kommet med et løst forslag, hvor regjeringen bes komme med en redegjørelse om regjeringens arbeid med å ivareta fiskerne som rammes av fiskeforbudet. Dette forslaget støttes av Høyre.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

**Solveig Vitanza (A) [11:34:09]:** Jeg tror samtlige partier her kan være enige om at tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Det er det kystområdet i Norge som er under størst menneskelig påvirkning, og tilstanden i fjorden er derfor svært utsatt. Det er også en veldig sammensatt situasjon. Derfor er det nødvendig med mange ulike tiltak. Som representant fra Østfold er jeg svært klar over at disse tiltakene er inngripende for både innbyggere og næringsliv, men med målet om å oppnå en ren og rik fjord er vi nødt til å iverksette en mengde varierte og ulike tiltak.

I jordbruket har vi f.eks. innført flere regionale miljøkrav, som bl.a. inkluderer redusert høstpløying og krav om kantsoner. Tidligere i år ble det også vedtatt et nytt regelverk som stiller strengere krav til lagring og spredning av gjødsel. For kommunene og deres avløpsordninger har regjeringen varslet at en må få på plass nitrogenfjerning. Her har stadig flere kommuner tatt en aktiv rolle med bygging av nye renseanlegg. Jeg er glad for at vi gjennom budsjettforliket har økt den statlige tilskuddsordningen for avløpsinvesteringer.

De fiskeritiltakene som innføres i Oslofjorden, er basert på faglige råd fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet. De hadde også stor oppslutning fra fagmiljøene under høringen. Det er i tråd med praksis for restaurering av marine økosystemer, da formålet med nullfiskeområdene er å styrke fiskebestanden og økosystemet i Oslofjorden.

Jeg som har vært i Utgårdskilen mange ganger, har stor forståelse for at disse tiltakene er inngripende for yrkesfiskerne, og også for de aktive fritidsfiskerne. Det er derfor viktig at det blir lagt til rette for fortsatt aktivitet der det er mulig. Jeg er glad for at regjeringen har vektlagt å legge til rette for at rekefisket kan fortsette utenfor nullfiskeområdene, herunder Hvalerrenna, som kanskje er det viktigste rekefeltet.

Jeg vil også vise til at det foreslås å bevilge 15 mill. kr til omstillingstiltak for fiskerinæringen. I tillegg har regjeringen foreslått å bevilge midler til naturrestaurering i Oslofjorden, en sum som ble ytterligere økt gjennom budsjettforliket. Disse midlene gjør det mulig for fiskere som er berørt av de nye fiskeritiltakene, å søke om tilskudd til gode restaureringstiltak, slik at de kan være viktige bidragsyttere med kompetanse og utstyr i det arbeidet.

Jeg håper vi kan finne gode løsninger som bidrar til å redde Oslofjorden og samtidig sørger for at vi ivaretar den viktige næringen og kystfiskekulturen vi har langs fjorden. Arbeiderpartiet stiller seg bak forslag nr. 8, fra Rødt.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [11:37:29]:** Fra 1. januar 2026 legges det opp til å innføre nullfiskeområder i

Oslofjorden. Det er en beslutning som vil få store konsekvenser for en tradisjonsrik næring og for de enkeltmenneskene som har dette som levebrød. Vi i Fremskrittspartiet er enig i at miljøtilstanden i Oslofjorden er alvorlig og krever handling, men vi er uenig i virkemidlene regjeringen legger opp til og tar i bruk.

Når Fiskeridirektoratet selv påpeker at det mangler kvantitativ kunnskap om hvilken effekt et fiskeforbud faktisk vil ha, mener vi det blir feil å innføre et så inngripende tiltak. Det må være en forholdsmessighet mellom tiltakene vi innfører, og kunnskapen vi har om effektene av det. Hovedutfordringen i Oslofjorden er ikke rekefisket, men avrenning og nitrogenutslipp. Det er her innsatsen må settes inn dersom vi skal se varig bedring.

Derfor mener vi det er bedre å stille krav til mer skånsomme redskaper og redusert bifangst framfor å stenge fjorden helt. Samtidig må vi løse utfordringene med kloakkrensing. FrP har derfor foreslått en modell for et spleiselag, slik at nødvendig rensing kan finansieres uten at kommunale avgifter skyter i været for innbyggerne. Regjeringen derimot mener dette er et kommunalt ansvar alene.

For fiskerne handler dette om økonomisk trygghet. Mange driver som enkeltmannsforetak med lån på båt og bruk. Usikkerheten de nå opplever, er stor. Vi ønsker å stanse innføringen av nullfiskeområder og heller åpne for fortsatt fiske med teiner og stang kombinert med målrettede miljøtiltak.

Dersom flertallet likevel går inn for å opprettholde forbudet, er det avgjørende at vi har oversikt over hvordan dette slår ut for dem som rammes. Fremskrittspartiet vil derfor subsidiært støtte forslag nr. 8, fra Rødt, om en redegjørelse. Det mener vi er et minimum av hva vi bør kunne forvente i denne situasjonen.

Vi er også svært forundret over regjeringens manglende fokusering på ivaretagelse av fiskerne, når man i praksis innfører et yrkesforbud. I en merknad fra komiteens flertall står det:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, merker seg at regjeringen har budsjettert med en kompensasjonsordning for fiskerne, men at fiskerne fortsatt lever i uvisse når det gjelder hvem som får støtte, hvor mye de får, og hvilke krav som skal innfris for å få støtte. Flertallet har inntrykk av at regjeringen mener at ordningen med arbeidsledighetstrygd er ment å ivareta fiskernes økonomiske behov, slik det er for mennesker som blir arbeidsledige. Flertallet vil minne om at fiskerne i stor grad driver sin virksomhet som enkeltmannsforetak hvor lån på fiskebåt og redskap ofte vil være sikret i hus og hjem. En konkurs for en fisker er langt mer dramatisk enn det å bli arbeidsledig, da fiskerne risikerer å miste hus og hjem ved en kon-

kurs. Fiskebåtene er spesialiserte og har lav verdi når fiskerne er i en posisjon hvor de må selge som følge av fiskeforbudet.»

Vi synes det er underlig at Arbeiderpartiet ikke stiller seg bak dette.

Med det tar jeg opp forslagene FrP er med på.

**Presidenten [11:40:28]:** Da har representanten Marius Arion Nilsen tatt opp de forslagene han refererte til.

**Ingrid Fiskaa (SV) [11:40:41]:** Oslofjorden er i krise. Det er dessverre den brutale sanninga. Fjorden slit med massiv forureining, spesielt frå nitrogenutslepp, og fiskebestandane har stupt. Ressursane og naturmangfaldet me har teke for gjeve, er i ferd med å forsvinna.

Dette er ikkje ei utvikling som kom av seg sjølv, og ho vil heller ikkje snu av seg sjølv. Difor var det eit viktig gjennomslag for SV at me fekk på plass konkrete tiltak for å redde livet i Oslofjorden, for det hastar. Me kan ikkje stå og sjå på at ein av Noregs viktigaste fjordar langsamt døyr.

La det vera heilt klart: Norske kommunar kan ikkje sitja igjen med ansvaret for å redde Oslofjorden åleine. Skal me få fjorden frisk igjen, må staten ta ein lang større del av ansvaret både fagleg og økonomisk. Det er difor me – saman med Raudt og MDG – fremjar forslag om å greia ut ei finansieringsløyising for reinsing av nitrogen frå avløpsanlegga rundt fjorden. Dette er eit heilt avgjerande steg for å få kontroll på utsleppa som i dag kveler Oslofjorden.

SV har òg vore tydeleg på dette: Når staten innfører fiskeforbod i delar av fjorden, innfører staten i realiteten eit yrkesforbod for fiskarar. Når staten tek frå folk moglegheita til å jobba, har òg staten eit ansvar for at dei ikkje står igjen utan inntekt. Difor har me heile tida jobba for ei ordning som sikrar fiskarane i Oslofjorden når fiskeforbodet trer i kraft. Me fremjar i dag forslag om at regjeringa skal koma tilbake med ei støtteordning som faktisk sørgjer for omstilling, ikkje berre gode intensjonar.

Når fiskarar mistar inntekta si fordi staten innfører nullfiskesoner, er det rett og rimeleg å oppretta kompensasjonsordning basert på det faktiske inntektsbortfallet. Det handlar om rettferd, om familiar som mistar livsgrunnlaget sitt, om kystkultur og om arbeidsplassar.

Me kan ikkje redde Oslofjorden ved å dytta ansvaret nedover. Me kan ikkje redde naturen ved å skyva rekinga over på vanlege folk. Me kan ikkje be fiskarar leggja vekk yrket sitt utan at dei får ein trygg veg vidare.

SV står for to ting samtidig: kraftfulle tiltak for å redde fjorden og eit tydeleg ansvar for menneske som blir ramma. Det er slik me byggjer tillit, det er slik me byggjer berekraft, og det er slik me reddar Oslofjorden på ein rettferdig måte.

Eg skal leggja til at me går ut av forslag nr. 1 – både SV, Raudt og MDG – etter den budsjettavtalen som kom på plass denne veka. SV støttar derimot forslag nr. 8, frå Raudt, og eg tek opp dei andre forslaga SV er med på.

**Presidenten [11:43:44]:** Representanten Ingrid Fiskaa har tatt opp de forslagene hun refererte til.

**Geir Pollestad (Sp) [11:44:00]:** Senterpartiet deler engasjementet for å betra miljøtilstanden i Oslofjorden. Me registrerer òg at dei gruppene som får forbod og avgrensingar mot seg, er primærnæringane. For alle andre er det tiltak, men «business as usual».

Dette er svært inngripande tiltak som ikkje har nødvendig dokumentert effekt. Det er ingen garanti for at eit nullfiske i så store område vil gje ei ønskt miljøforbetring. Det som derimot er sikkert, er at det vil ha store konsekvensar for næringsliv og for lokalsamfunn langs fjorden.

Senterpartiet ønskjer forskingsbaserte og kunnskapsbaserte tiltak. Fiskarane har òg ei eigeninteresse i å bevare bestandane, så fiskarane må ikkje sjåast på som eit problem, men som ein del av løysinga. Der meiner eg regjeringa har bomma, for det finst òg alternativ til forbod. Dette er kanskje det mest alvorlege i denne saka: Ein innfører no eit nytt prinsipp i fiskeriforvaltinga, ei fiskeriforvalting som alltid har vore basert på at det er bestandane som avgjer kor mykje me haustar. Me skal hausta det me kan av bestanden, utan at det går utover bestanden. Det kan òg gjelda i Oslofjorden, men det gjer det ikkje no. No innfører ein eit forbod. Vil me sjå ei større utbreiing av forbod når bestandane er låge? Senterpartiet meiner det er meir rett å gå for ei løysing der ein reduserer kvotene når det er lite fisk. Eit symbolsk forbod har me lite tru på.

Det er oppsiktsvekkjande at Høgre er med på dette, at Høgre synest dette er ein god idé. Høgre snakkar vanlegvis om at ein skal ha føreseielegheit, ein skal ha næringsliv, men her vel dei symbola framfor næringspolitikken. Det meiner eg er uansvarleg, og eg håpar dei brukar tida fram til votering til å tenkja seg godt om.

Eg meiner det ikkje berre er dei som bur langs Oslofjorden som bør ta dette inn over seg, men alle som har eit forhold til fiske. Vil me ha forbod som eit element i fiskeriforvaltinga vår? Eg meiner nei.

Senterpartiet støttar forslag nr. 8. Me deler intensjonen i forslag nr. 1, men me held oss til at me ikkje er medforslagsstillarar. Me deler òg intensjonen i forslag nr. 4, men me har ønskt å stemma for dei forslaga her som går direkte på fiskarane og korleis dei vert følgde opp.

**Geir Jørgensen (R) [11:47:21]:** Jeg vil først benytte anledningen til å takke forslagsstillerne for å ha fram-

satt dette forslaget. Selv om vi i Rødt ikke er enig i å oppheve de nullfiskezonene vi har fått, er det nok en anledning til å fokusere på den viktige og kritiske situasjonen ikke bare for Oslofjorden, men også for fiskerne og deres situasjon.

Vi vet at ingen kan leve av en død fjord. Det er ingen fiskere som kan leve av det, og det er ingen som bruker fritiden sin til å fiske i Oslofjorden som kan nyte godt av det når det er slutt. Derfor er vi kommet til det punktet hvor det ikke er noen annen utvei enn å innføre nullfiskeområder. Den situasjonen som har oppstått i Oslofjorden, er ikke fiskernes skyld, men det å ha områder hvor fisken og det marine mangfoldet kan få lov til å være noe mer i fred, er en del av den løsningen som vi er nødt til å gå for, for at vi skal få Oslofjorden god og frisk og ren framover.

Det er en fjord som er i en kritisk tilstand, og det er i all hovedsak overgjødning, industri og nitrogenutførsel som er hovedproblemet. Det er 118 kommuner som har avrenningsområde til Oslofjorden, i tillegg til den industrien som finnes. For landbrukets del er det gjort veldig gode tiltak, med gjødslingsplaner og annet, men vi kan fortsatt jobbe videre der.

Vi må også se litt på det som går i feil retning: Chemring Nobel, som lager våpen og sprengstoff, fikk altså i 2024 – med all den kunnskapen vi har om denne fjorden – lov til å slippe 200 tonn nitrogen ut i fjorden. Den opprinnelige tillatelsen var på 41 tonn, men de fikk altså lov til å slippe ut 200 tonn. Nå viste det seg at denne fabrikkene ikke trengte denne utslippstillatelsen, men likevel fikk de doble utslippene til 95 tonn nitrogen til denne fjorden som vi vet er overgjødning allerede. Så vi er nødt til å ha en mengde tiltak her. Nullfiskeområdene løser ikke problemet, de er en del av det hele, men vi er nødt til å ha en samordnet innsats, og det berører også fiskerne.

Jeg er veldig glad for den støtten vi ser ut til å få til forslag nr. 8, hvor vi ber regjeringen komme tilbake allerede i januar 2026 med en rapport om hva man har gjort for å ivareta fiskerne. Dette er jeg veldig glad for, jeg takker for støtten og tar med dette opp forslaget.

I likhet med SV og MDG går Rødt ut av forslag nr. 1.

**Presidenten [11:50:21]:** Representanten Geir Jørgensen har tatt opp det forslaget han refererte til.

**Une Bastholm (MDG) [11:50:38]:** Nullfiskeområder er veldig inngripende overfor dem som har vært vant til – og vi kan jo legge til: i hundrevis av år – å fiske i fjorden. Men fjordens økologiske tilstand er nå inngripende for hele samfunnet rundt fjorden, for alle folkene som bruker fjorden til bading og fritidsaktiviteter, og for næringslivet som lever av fjorden. Vi er ikke i en situasjon hvor vi kan velge om vi vil gjøre noe kraftfullt,

vi er nødt til å gjøre alt vi kan for å redde fjorden. Det er et tiltak som er tydelig og faglig anbefalt av Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet som det mest effektive tiltaket vi har nå, nettopp å innføre nullfiskezoner. Derfor er jeg dypt takknemlig overfor regjeringen for at de har turt å stå i denne stormen og gjøre det som faktisk fungerer.

Vi ønsker alle sammen å hindre overgjødningen, og alle sammen ønsker at vi raskest mulig får til bedre nitrogenrensing på alle kloakkanleggene som munner ut i fjorden, langs hele nedbørsfeltet. Men mens vi venter på det, må vi sørge for at kollapsen i økosystemet ikke bare øker i omfang. Derfor tenker jeg at dette forslaget fra FrP i utgangspunktet, og nå med støtte fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er populistisk. Det mangler kunnskap og forankring, og det mangler respekt for de faktiske forhold. En kan godt ønske seg en bestandsregulering istedenfor, og det skulle vi kanskje hatt i fjorden for lenge siden, men det er for sent. Det holder ikke med bestandsregulering når hele økosystemet kollapser.

Nullfiske er veldig inngripende for fiskerne, det sa jeg, og derfor har Miljøpartiet De Grønne vært opptatt av både kompensasjon, mulighet til omstilling og mulighet for fiskerne til å være med som en del av løsningen for fjorden, ved å bruke sin kunnskap, oversikt og kjentmannskunnskap til å hjelpe fjorden. Flere av dem har vært frampå og sagt selv at de gjerne ønsker å ha tilgang til støtteordningene for vannmiljøtiltak som nå styrkes i det nye statsbudsjettet. Det kan være f.eks. å fiske opp spøkelsesfiskeredsaker som ligger rundt omkring i fjorden, eller annet søppel som skader det marine miljøet i Oslofjorden.

Vi er veldig spent på hvordan regjeringen følger opp dette. Kanskje får vi noen avklaringer i dag. Miljøpartiet De Grønne er likevel med på et forslag hvor vi ber regjeringen komme tilbake med en ordentlig redegjørelse om hvordan vi følger opp. Vi tror vi kan dra mye nyttig erfaring fra denne saken, også fordi tiltaket er inngripende og viktig som et eksempel for fremtiden for hvordan vi håndterer denne typen kollaps i økosystemer. Når man er nødt til å foreta inngripende tiltak, tror vi det er viktig å gjøre det grundig.

Vi trekker oss altså fra forslag nr. 1, men jeg fremmer forslag nr. 7, som Miljøpartiet De Grønne har alene.

**Presidenten [11:53:47]:** Representanten Une Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.

**Harry Valderhaug (KrF) [11:54:08]:** Regjeringa offentliggjorde i sommar at det skal innførast nullfiskeområde i Oslofjorden frå 1. januar 2026. Det inneber at både yrkes- og fritidsfiskarar får fiskeforbod.

KrF er enige i at tilstanden i Oslofjorden er alvorleg, men vi merkar oss at regjeringa har budsjettetert med ei

mangelfull kompensasjonsordning for fiskarar. Det er i utgangspunktet positivt med kompensasjon når situasjonen er som han er, men vi må samtidig erkjenne at fiskarane framleis lever i stor uvisse. Dei veit ikkje kven som vil få erstatning, kor mykje dei kan forvente, eller kva krav som må oppfyllest for å kome inn under ordninga.

Det verkar som regjeringa meiner at ordninga med arbeidsløysetrygd skal vareta dei økonomiske behova til fiskarane, slik det er for andre som vert arbeidsledige, men vi må hugse at fiskarane i stor grad er organiserte i enkeltpersonforetak. Dei har ofte lån på fiskarbåt og reiskap, med pant i hus og heim, så ein konkurs for ein fiskar er difor langt meir alvorleg enn det å verte arbeidsledig. Det kan bety å miste hus og heim.

Fiskebåtar er spesialiserte og har ein avgrensa verdi når fiskaren vert tvinga til å selje som følge av fiskeforbodet. Dette gjer situasjonen meir alvorleg, og Kristeleg Folkeparti vil difor understreke at kompensasjonsordninga må vere tydeleg og rettferdig og raskt kome på plass. Vi ser at totalforbod skapar mykje utrygghet og er svært krevjande for dei som vert ramma. Då kan vi ikkje ha ei ordning som er ramma inn slik at ho skapar endå meir utrygghet.

KrF vil til slutt melde vår støtte til forslag nr. 8 i saka, frå Raudt, og vi gjer samtidig merksam på at KrF ved ein inkurie ligg inne som medforslagsstillar på forslaga nr. 2 og 3. Vi vil stemme mot dei forslaga.

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:56:51]:** Situasjonen i Oslofjorden er alvorlig og sammensatt. Regjeringen følger opp Oslofjordplanen og arbeider bredt for å redusere påvirkningen fra de viktige sektorene, herunder avløp, jordbruk og fiskeri.

Forurensning fra avløp og avrenning fra jordbruket har alvorlige konsekvenser for Oslofjorden, og det gjenstår et stort arbeid for å bedre miljøtilstanden i fjorden. Regjeringen har innført tiltak for å redusere avrenning.

Avløpsinfrastruktur er et kommunalt ansvar, og det er viktig at kommunene tar dette ansvaret. Regjeringen har foreslått å styrke tilskuddsordningen for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning, og også statsforvalterne for å få fortgang i avløpsarbeidet.

Jeg mener at å bruke påvirkningen fra avløp og jordbruk som et argument for å fortsette fisket, er å skyve ansvaret foran seg. Det er ikke tilstrekkelig å regulere aktiviteten i én enkelt sektor uten å ta høyde for den samlede belastningen på økosystemet. Vi kan ikke vente med å redusere fiskepresset til alt annet er på plass, her må sektorene jobbe parallelt.

Det er ingen tvil om at dette er en stor belastning for fiskerne som har dette som levebrød. Usikkerheten som følger med nye tiltak, er krevende. Jeg vil ha en tett dia-

log med næringen gjennom den kommende omstillingsprosessen.

Det er viktig at også fritidsfisket begrenses. Det er lett å tenke at én stang eller én teine ikke gjør noen forskjell. Vi er likevel nødt til å se helheten. Vi er så mange som bruker fjorden, at også fritidsfisket utgjør en vesentlig påvirkning.

Det er tillatt å fiske med håndholdt redskap. Fiske med teiner tillates også fortsatt, men antall teiner er halvert. Kun fiske etter reker med teiner er forbudt. Innenfor disse rammene vil fritidsfisket fortsette utenfor nullfiskeområdene.

Fiskeritiltakene som innføres, er basert på våre beste faglige råd. Selv om det er vanskelig å kvantifisere effektene på forhånd, er rådene tydelige om at nullfiskeområder er det fiskeritiltaket som vil gi best effekt. Så skal vi fortsette å arbeide parallelt i de andre sektorene, slik at vi får best mulige forutsetninger for å lykkes.

Vi må lytte til forskningen og gjennomføre de tiltakene som er nødvendige for at framtidige generasjoner skal kunne oppleve en ren og rik fjord. Det største eksperimentet vil være ikke å gjøre nok, og med det risikere at fjorden ikke klarer å bygge seg opp igjen.

**Presidenten [11:59:50]:** Det blir replikkordskifte.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:00:05]:** Fisket i Oslofjorden har en lang og stolt tradisjon, og det har vært arbeidsplass og ikke minst betydd mat for store deler av Oslos befolkning over lang, lang tid. Nå har regjeringen vedtatt å stoppe dette. Det sies fra talerstolen her at man lytter til fagkunnskap, og at man kommer med tiltak som er forankret i direktorater o.l. Det er vanskelig å se helt hvor fra man har belegg for å si det, for Fiskeridirektoratet selv påpeker jo at det mangler kvantitativ kunnskap om hvilken effekt et fiskeforbud faktisk vil ha.

Da er spørsmålet: Hvordan kan regjeringen rettferdiggjøre å innføre et så inngripende tiltak som – i praksis – yrkesforbud for fiskerne i Oslofjorden, når Fiskeridirektoratet selv påpeker at kunnskapen om tiltakene mangler? Kan statsråden forklare hva regjeringen vet som direktoratet ikke vet?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:01:06]:** Jeg vil starte med å si at det ikke er en enkel sak å legge fram så inngripende tiltak som vi har gjort i denne saken. Bakgrunnen for at vi har gjort det, er at Oslofjorden er i en alvorlig miljøkrise. Når det gjelder det kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn, har man bestilt utredninger fra nettopp Fiskeridirektoratet, som sammen med Miljødirektoratet og med innspill og kunnskapsbakgrunn fra Havforskningsinstituttet har kommet med sine anbefalinger. Da er det slik at nullfiskeområ-

der er det fiskeriltaket som kan forventes å ha størst effekt.

Når det er sagt, er det også viktig for meg å gjenta og gjenta at det er summen av tiltak som vil ha betydning for økosystemet i Oslofjorden, og at det ikke er slik at det er fiskerne som har påført Oslofjorden denne tilstanden. Like fullt: Skal vi oppnå en effekt, må vi ha en bredde av tiltak, og det er summen av tiltakene som vil være med på å få tilstanden i fjorden over i en bedre fase.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:02:09]:** Jeg takker for svaret.

Jeg stiller meg undrende til at man ikke ønsker et større spleiselag for å ta tak i nitrogenavrenning, kloakkrensing og det som kommer ut i Oslofjorden. Nå innfører regjeringen i praksis et yrkesforbud for fiskerne i Oslofjorden, men tiltakene man kommer med for å ivareta og kompensere dem, er svake. Det kan nesten virke som om regjeringen mener at det å drive med fiskeri og eie sin egen båt kan sammenlignes med en hvilken som helst arbeidsplass her på land.

Spørsmålet er: Hvordan kan statsråden forsvare og ikke minst forklare at regjeringen legger på bordet tiltak og ordninger som er så svake, når man i praksis innfører et yrkesforbud for fiskerne i Oslofjorden?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:03:04]:** Jeg tror det er viktig å få fram at i de anbefalingene som vi nettopp fikk fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, lå det også inne at Hvalerrenna skulle være en del av nullfiskeområdene. Vi har valgt å holde Hvalerrenna på yttersiden, nettopp for å kunne legge til rette for noe av den fiskeriaktiviteten som er så utrolig viktig langs Oslofjorden. Vi har også sagt at krepseåpning skal det ikke være et forbud mot, nettopp for å sikre noe inntjening.

Når det gjelder hvordan vi ivaretar fiskerne i det videre, har vi lagt opp til 15 mill. kr til omstillingstiltak for fiskerinæringen i Oslofjorden. Der vil vi se på, og holder på å utrede, en søknadsbasert tilskuddsordning som skal bidra til å avhjelpe situasjonen for fiskerne som opplever tap som følge av disse nye tiltakene. Det er ennå – i med at vi fortsatt har Hvalerrenna, som er et viktig rekefelt, åpen for aktivitet – litt uklart og usikkert hvor mange som faktisk blir berørt. Vi skal i det videre ha en god dialog med fiskerne og organisasjonene om innretningen på tiltak.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:04:10]:** Jeg takker igjen for svaret.

Jeg tror ikke at regjeringen ønsker å ramme fiskerne. At man med vond vilje har gått inn i dette, har jeg ingen tro på, men den politikken som nå føres og iverksettes, med begrenset tilgang til fiskeområder og begrenset tilgang til inntjening samtidig som man har en svært be-

grenset støtteordning, gjør jo at fiskerne i stor grad faller mellom to stoler og med stor sannsynlighet blir skadelidende. Det er bra at det nå ligger an til et flertall for å få en redegjørelse her på Stortinget i januar om hvordan disse tiltakene kommer til å slå ut. Spørsmålet er likevel: Har regjeringen tatt inn over seg det som de nå blir bedt om? Har man tilstrekkelig faktagrunnlag på plass? Har man tenkt igjennom og vurdert konsekvensene for fiskerne godt nok, eller er dette en skade eller et tap man er villig til å ta på fiskernes vegne?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:05:18]:** Det er ingen tvil om at dette vil være inngripende for en del av de fiskerne som opererer i Oslofjorden. Dessverre er det nødvendig å innføre de tiltakene for å få fjorden over i en bedre tilstand for kommende generasjoner.

Som jeg sa tidligere, er det satt av 15 mill. kr til omstillingstiltak. Før vi kan vite noe mer konkret, er vi selvfølgelig avhengig av å få et statsbudsjett og de vedtakene som skal fattes i slutten av denne uken. I budsjettforliket er det også lagt inn økninger som vil kunne være med på å hjelpe fiskere inn i det restaureringsarbeidet som også er planlagt ut fra de budsjettene Klima- og miljødepartementet har.

Når det gjelder antall fartøy og fiskere som blir berørt, er det fortsatt usikkert hvem dette vil treffe hardest. Det kan være at det er de minste fartøyene som vil rammes hardest. Det er snakk om rundt 24 rekefartøy under 11 meter som i dag fisker i nullfiskeområdene. Hvem av dem som kan fiske utenfor nullfiskeområdene, og hvem som ikke kan det, er ennå usikkert. Derfor skal jeg ha god dialog med næringen om hvordan vi skal hjelpe dem som absolutt ikke har muligheter.

**Erlend Larsen (H) [12:06:37]:** Det er ingen tvil om at tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Fiskeforbudet er ett av mange tiltak for å få tilbake livet. Regjeringen har satt av 15 mill. kr, ment til fiskerne, som langt på vei opplever å få yrkesforbud. Midlene er, etter hva jeg forstår, søknadsbasert, og den store frykten er at hovedparten av midlene går til profesjonelle søkere, dvs. organisasjoner, bedrifter og offentlige organer som er vant med å søke om offentlige tilskudd. Fiskerne er ikke vant med å søke om offentlige tilskudd av dette slaget. De opplever en stor usikkerhet for hverdagen sin når vi går inn i 2026.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor har ikke regjeringen gjort noe for å gi fiskerne den tryggheten for hverdagen sin etter nyttår – bare 27 dager fra nå?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:07:26]:** Vi har hatt god dialog med fiskeriorganisasjonene etter at vi annonserte at vi skulle innføre de tiltakene som nå foreligger for Oslofjorden. Vi har i statsbudsjettet satt

av 15 mill. kr til omstillingstiltak, og vi jobber nå med en søknadsbasert tilskuddsordning, også med bakgrunn i de innspillene vi har fått fra næringen om hva som er ønskelig.

Det er flere som vurderer at dette kan bli vanskelig – å eventuelt fiske utenfor nullfiskeområdene eller å omstille seg til et annet fiskeri. Hvor stort antall dette blir, er fortsatt usikkert. Det er som sagt 24 rekefartøy under 11 meter, og det er den minste fartøyflåten dette vil kunne treffe hardest. Det mener jeg er et antall som gjør at det bør være mulig for oss å fortsatt ha god dialog. Vi har også hatt møter med enkeltfiskere, og jeg ønsker som sagt å ha en tett og god oppfølging med fiskerne i det videre.

**Erlend Larsen (H) [12:08:21]:** Jeg har en følelse av at regjeringen tenker at Nav og arbeidsledighetstrygd er den offentlige ordningen som skal ivareta fiskernes økonomiske interesser, på lik linje med andre arbeidstakere som mister arbeidet sitt. Fiskerne er ikke ordinære arbeidstakere, men selvstendig næringsdrivende, som i mange tilfeller har tatt opp lån for å skape sin egen arbeidsplass.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Er det riktig at regjeringen ser for seg at det er Nav som skal ivareta fiskernes økonomiske interesser når fiskeforbudet inntreffer 1. januar 2026?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:08:55]:** Min plan og regjeringens plan er ikke at disse fiskerne skal ende på Nav. Det vil jeg være veldig tydelig på. Samtidig er det svært inngripende tiltak å innføre nullfiskeområder, det er jeg ærlig på, og det er ikke med letthet at vi har vært nødt til å gå så langt. Det handler om å sikre fjorden og å sikre et fiskeri for generasjonene som kommer. Og vi har som sagt satt av 5 mrd. kr til omstillingstiltak. Vi lager en søknadsbasert tilskuddsordning og utreder den nå, og den skal utredes i lag med fiskerne og organisasjonene, slik at vi treffer best mulig, og at de behovene som er der, skal kunne møtes på en så god måte som overhodet mulig.

Jeg vil i tillegg nevne de 40 millionene til naturrestaurering i Oslofjorden og Oslofjordens nedbørsfelt, som har blitt styrket betydelig nå i budsjettforliket. Så her vil man kunne se for seg at fiskere kan gå inn og gjøre andre typer oppgaver i den restaureringen som skal foregå.

**Geir Pollestad (Sp) [12:10:09]:** Eg lurer på kvifor regjeringa meiner det ikkje er mogleg å nå føremålet gjennom bruk av reguleringar i plassen for forbod.

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:10:25]:** Regjeringen støtter seg til den forvaltningen vi har av fis-

keri- og bestandsutvikling, som vi har gjort over veldig lang tid og med stor suksess. Så bestandsutviklingen i Oslofjorden reguleres på vanlig vis, men utgangspunktet her er jo først og fremst at Oslofjorden er i en alvorlig miljøkrise, noe som krever tiltak i bredt. Her må alle som bruker fjorden, og som har stort, negativt press på fjorden, være med og bidra. Det er jordbruk, det er avløp, og det er også fiskeri.

Det er derfor vi fra regjeringens side – og representanten Pollestad var da en del av regjeringen og var med på det – bestilte et kunnskapsgrunnlag fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, nettopp for å få på bordet: Hva er de beste tiltakene som fiskeridelen kan være med og bidra inn i for å bedre tilstanden i Oslofjorden? Det er bakgrunnen for at vi nå har innført nullfiskeområdene, som var en anbefaling fra de faglige etatene vi har.

**Geir Pollestad (Sp) [12:11:23]:** Det er viktig å seia at Senterpartiet ikkje har vore med og føreslått eller innført noko næringsforbod, eller nullfiskeområde eller fiskeforbod.

Statsråden har fleire gonger nemnt dialogen med næringsaktørane, og då er mitt spørsmål: Meiner fiskeriministeren at dialogen med dei råka fiskarane har vore god nok?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:11:47]:** Vi har hatt opptil flere møtepunkter og innspillmøter med organisasjonene i løpet av denne høsten. Vi har også hatt møter med enkeltfiskere. Når det er sagt, har jeg full forståelse for – og kan langt på vei være enig i – at man nesten aldri kan ha nok kontakt og dialog når man går inn og gjør den typen inngripende tiltak. Jeg kan bare si at dette ikke er enkelt, og jeg kommer til å sørge for at vi fortsatt skal ha den dialogen og ta de innspillene vi får, med i utformingen av den søknadsbaserte tilskuddsordningen som vi nå jobber med.

**Une Bastholm (MDG) [12:12:30]:** Statsråden nevnte Hvalerdypet nå i replikkvekslingen som et eksempel på at man tar hensyn til næringsaktørene. Jeg støtter fullt ut at fiskerne bør få en god kompensasjon og mulighet til å omstille seg og mulighet til å bli gjeldfrie. En del av dem vil stå igjen med gjeld etter innføring av nullfiskesonene. Jeg er også bekymret på grunn av at Hvalerdypet er holdt utenfor. Her er jo Ytre Hvaler nasjonalpark, og rekebestanden er nettopp en av bestandene som er i en veldig kritisk tilstand i fjorden. Miljøpartiet De Grønne fremmer et forslag til saken, som ikke ligger an til å få flertall, om å utvide nullfiskesonene til å inkludere dette området, for vi frykter at når det blir stående utenfor, får vi økt press på et område som egentlig burde vært ekstra beskyttet.

Hvordan vil statsråden hindre at en nå får økt fiske-trykk på rekebestanden i Ytre Hvaler nasjonalpark, nå når den er holdt utenfor nullfiskezonen?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:13:32]:** Det er riktig, som representanten sier, at vi har valgt å holde Hvalerrenna utenfor disse nullfiskeområdene. Bakgrunnen for det er at vi ønsker at fiskerinæringen i fjorden skal bestå, og at det fortsatt skal være mulig å levere sunn og kortreist mat i dette området. Det er bakgrunnen for at vi holdt den utenfor nullfiskeområdene. Så er det veldig mange mindre fartøy som er hjemmehørende i Utgårdskilen på Hvaler, som er den viktigste fiskerihavnen i Oslofjorden.

Dette er jo en balanse – det å prøve å ivareta mest mulig av den fiskeriaktiviteten som er der, samtidig som at de tiltakene vi innfører, er såpass betydelige at det gir en effekt på sikt. Det kommer nok til å bli noe økt fiske-trykk, i og med at vi har snevret inn et område for den minste flåten, men det er heller ikke absolutt alle av den minste flåten som kan gå inn i Hvalerrenna, for det er såpass dypt og krevende. Så det er alle disse forholdene som vi ikke har eksakt kunnskap om per nå, men dette er noe vi skal følge tett med på i det videre – i lag med fiskerne.

**Presidenten [12:14:32]:** Replikordskiftet er omme.

**Tage Pettersen (H) [12:14:49]:** På Hvaler er kystkultur og fiske en stor del av DNA-et, og i store deler av Østfold er det mange som bruker Ytre Oslofjord til rekreasjon i ulike former. Jeg oppfatter at de fleste er opptatt av at fjorden må reddes, og mange har også stor forståelse for fiskeforbudet. Selv har jeg det siste halvåret brukt mye tid på å tilegne meg kunnskap og har vært med fiskerne ut og deltatt på mange møter med næringen.

Det vi fra Høyres side har vært tydelige på siden forskriften ble lagt fram, er at det må på plass en kompensasjon til fiskerne. Jeg syntes det var oppsiktsvekkende da det eneste svaret fra statsministeren da han ble konfrontert med dette før sommeren, var at han skulle ha dialog med fiskerne. At regjeringen ikke hadde en løsning på plass etter å ha jobbet med forskriften i så lang tid, er rett og slett for dårlig. Jeg skulle likt å se en tilsvarende behandling av andre matprodusenter. Som et unntak kan det kanskje gjelde løkprodusentene, som var oppe til debatt i forrige sak.

Det er nesten like oppsiktsvekkende at nærings- og fiskeriministeren, i sitt svarbrev og for så vidt i debatten i dag, skriver og sier at regjeringen arbeider med å vurdere hvordan de avsatte midlene skal brukes. Vi skriver i dag 4. desember. Forbudet trer i kraft om fire uker, og re-

gjeringen vet fortsatt ikke hvordan de skal etablere en kompensasjonsordning for fiskerne.

Den næringen, de fartøyene og de fiskerne som blir berørt, har ressurser og kompetanse som vi må benytte oss av. Det har tidligere vært gitt tilskudd til fiske av spøkelsesteiner, og vi har stort behov for marin opprydding i fjorden. I tillegg må vi vurdere behov for omstillingsstøtte. Vår jobb er å legge til rette for at det er både fiskebåter og fiskere med kompetanse til stede den dagen vi igjen kan åpne fjorden for ordinært fiske.

Selv om Høyre er enig i beslutningen om fiskeforbud i store deler av Oslofjorden – det bør heller ikke overraske Senterpartiet – har vi hele veien vært opptatt av at det må være en god dialog med berørte kommuner og fiskere for å se hvordan dette kan gjennomføres på en best mulig måte. Det handler også om grensene for hvor et fiske skal være mulig de nærmeste årene.

Nesten to millioner nordmenn bor i nærheten av Oslofjorden, og tilstanden har vært kritisk lenge. Situasjonen kan ikke fortsette, og dette krever tiltak. Det rammer fiskenæringen, og spesielt de minste fartøyene, som et knyttneveslag i magen. Da er det vår jobb som beslutningstakere å sørge for at vi skaper den tryggheten og forutsigbarheten som de fortjener.

**Bjørnar Laabak (FrP) [12:17:48]:** Fiskernes syn er at de mener de ikke er en del av problemet, men en del av løsningen. Det er ca. 5 pst. av områdene i indre Oslofjord som det tråles i, og rundt 7–9 pst. av den ytre fjorden. Det er 90–95 pst. som allerede er permanent fredet. Vi husker alle sammen tilbake til da vi åpnet Ytre Hvaler nasjonalpark 9. september 2009. Da ble fiskerne lovet at de skulle få opprettholde fisket slik det var den gangen, og Ytre Hvaler nasjonalpark har hele veien hatt en parole om bruk og vern. Det er det man nå løper ifra: at man ikke fortsatt kan bruke disse områdene til næring og lokalsamfunn, som dette representerer på Hvaler, og i Utgårdskilen spesielt. Mange fiskere opplever nå at de alene må ta mye av risikoen for et miljøproblem som har mange andre årsaker enn fiske i seg selv.

Hvaler kommune og lokale fiskere må inn som reelle partnere i forvaltning av Oslofjorden, ikke bare som høringsinstanser på slutten av en prosess. Vi skjønner også at Oslofjorden må reddes, men vi kan ikke redde fjorden ved å ødelegge kystsamfunnene. Fiskerne på Hvaler er en del av løsningen. De sitter på kunnskap og erfaring, og de har stor vilje til å ta ansvar.

Det var mye snakk om dette i valgkampen da vi var på Hvaler og hadde debatter der, og fiskerne stilte opp. Og som Tage Pettersen fra Høyre nevnte: De har også invitert politikere ut på de små fiskefartøyene. De fleste er under 20 meter og reiser ikke så langt ut, og ikke i Hvalerrenna, men i områdene rundt.

For noen år siden oppsto det en pandemi. Da stengte vi ned store deler av samfunnet, og vi ga kompensasjon til dem som måtte stenge. Nå har vi en pandemi under vann, men det ser ikke ut som det kommer noe særlig kompensasjon til dem som rammes. Dette er urettferdig. Vi må håpe at regjeringen stiller opp med en kompensasjon som ligner litt på det man raust ga under pandemien. Da myndighetene bestemte at man skulle stenge ned samfunnet, ga de også kompensasjon til å klare seg videre. Det får vi håpe at regjeringen også tenker om fiskerne, med lån og forpliktelser, så de ikke kommer i en situasjon som de fleste slapp unna i pandemien. Nå er det fiskernes tur.

**Julia Brännström Nordtug (FrP) [12:21:02]:** Regjeringens forslag om å innføre et omfattende fiskeforbud i store deler av Oslofjorden er et direkte angrep på fiskerinæringen. Formålet med forbudet er å styrke fjordens miljøsituasjon, og det ønsket deler vi. Det deler også yrkesfiskerne på Hvaler. De er avhengige av fjorden hver eneste dag. De har alt å tape på en fjord i ubalanse og alt å vinne på en fjord i god økologisk tilstand. Fiskerne leser havet hver eneste dag.

Mange av lokalsamfunnene rundt fjorden har, som Hvaler, blitt bygget rundt det fisket, med arbeid, kultur, tradisjon, bosetting, folk og familier. Regjeringens forslag stikker dypere enn arbeidsplasser som blir borte. Det stikker dypere ved at det rammer hardtarbeidende folk som har investert, tatt risiko, tatt opp lån og skapt arbeidsplasser i denne næringen. Det rokker også ved identiteten til folk. Hver eneste fiskebåt representerer noen. Den representerer en familie, et samfunn. Det er også de minste fartøyene som nå rammes hardest av et forbud. De har ikke noe alternativ, de kan ikke reise lenger ut på havet.

I dette forslaget tar regjeringen livsgrunnlaget fra fiskere med et føre-var-prinsipp: I tilfelle det fungerer, gjennomfører vi det. I Fiskeridirektoratets notat om faglige råd for tiltak innen fiskeri i Oslofjorden framkommer det at man ikke vet hvilken effekt et fiskeforbud vil ha, annet enn at det vil ha en eller annen form for effekt.

Fremskrittspartiet mener at en skal ha svært godt og tungt faglig datagrunnlag før en innfører så inngripende tiltak. Å ramme fiskerinæringen vil ikke gjøre vannet renere. Det er rikelig med reker. Bifangstproblemet er i stor grad løst, og bransjen gjør også flere andre gode tiltak. Det vi derimot vet, er at avrenning fra landbruket og nitrogenutslipp har en sterk miljøpåvirkning på Oslofjorden. I min hjemkommune, Sarpsborg, bygger vi i disse dager et nytt veldig dyrt og stort renseanlegg med prisanslag på 1,8 mrd. kr. For en kommune på 60 000 innbyggere gir det en økt faktura på 1 400 kr for hver og en av oss.

Det kravet kommer for mange kommuner, og det koster milliarder, men det at denne regningen skal til innbyggerne, mener Fremskrittspartiet er feil. Vi burde gått inn her, og også tatt regningen, for dette har effekt på tilstanden i Oslofjorden. Jeg lar meg opprøre av MDGs representant Bastholm. Mens vi venter på at denne rensingen kommer på plass i Oslofjorden, skal vi altså rasere en hel næring, som ikke vil komme tilbake bare MDG har ventet lenge nok.

Vi skal ha «ordning och reda» i dette landet. Det regjeringen her gjør, er ikke «ordning och reda». Den 1. januar kryper nærmere. Det er på tide å snu.

**Sebastian Saltrø Ytrevik (FrP) [12:24:30]:** Tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Vi er alle enige om at det må handles, men tiltakene må være kunnskapsbaserte og rettet mot de største kildene til forurensning. Det er ikke fritidsfiskerne med stang som har skapt krisen, eller de få fiskebåtene vi har – det er først og fremst nitrogenutslipp fra avløp og landbruk.

Regjeringen har valgt å innføre nullfiskeområder fra 1. januar. Dette er et dramatisk og inngripende tiltak som rammer tradisjonsrike kystmiljøer og arbeidsplasser, uten at det foreligger et solid faktagrunnlag for effekten. Fiskeridirektoratet har selv påpekt at kunnskapsgrunnlaget er usikkert. Når vi innfører tiltak som i praksis gir yrkesforbud, må vi stille spørsmålet: Er dette forholdsmessig? Etter Fremskrittspartiets syn er svaret nei.

Vi mener at innsatsen må rettes mot de største miljøutfordringene, og det er nitrogenutslipp fra avløpssektoren. Norsk Vann har beregnet at investeringsbehovet i vann- og avløpssektoren fram til 2045 kommer opp mot 535 mrd. kr. Bare i Vestfold må kommunene investere totalt 8,2 mrd. kr fram mot 2032 for å oppfylle nye rensekra. Denne summen skal da fordeles ut på Vestfolds 122 000 husstander.

Regjeringen sier at dette er et kommunalt ansvar. Det er kun en delvis sannhet. Samtidig som kommunene har ansvar for å bygge og drifte renseanleggene, har staten et overordnet ansvar for at innbyggerne i kommunene har en økonomi som er til å leve av. Regjeringen lanserte sitt skatteløfte før valget, som sa at skattenivået skulle ligge fast. Da kan regjeringen umulig ha medregnet regningen på 535 mrd. kr som sendes direkte ut til innbyggerne.

Dette er ikke bare et spørsmål om miljø, men også om sosial rettferdighet. Uten statlig medfinansiering risikerer vi at kommunene ikke klarer å gjennomføre nødvendige oppgraderinger, og da uteblir miljøgevinsten. Et spleiselag mellom stat og kommune vil sikre framdrift, fordele kostnadene mer rettferdig og bidra til at vi når målet om en ren og livskraftig Oslofjord.

Vi kan ikke redde fjorden med symbolpolitikk. Vi må gjøre det med løsninger som virker, og det starter med å ta tak i de største utslippskildene, ikke med å stenge fjorden for folk.

**Jon Engen-Helgheim (FrP) [12:27:12]:** La meg først si at jeg har vært en storbruker av Oslofjorden siden jeg var liten, og fortsatt er det. Hvis det er noe vi kunne ha gjort som kunne hjelpe Oslofjorden, skulle jeg mer enn gjerne vært med på å gjøre det. Det som er synd med dette tiltaket, er at det kun er gjort for å vise at man gjør noe, og man har ingen kunnskap om effekten. Det har kommet fram hvor lite kunnskap man har, men jeg mener at det fortsatt er underkommunisert hvor usikkert dette tiltaket er.

Jeg merker meg at det fra Arbeiderpartiet og MDG står i innstillingen – og dette gjentok også ministeren fra talerstolen – at «Fiskeridirektoratet i sine anbefalinger har vært tydelig på at dette er det fiskeritiltaket som er forventet å ha størst effekt». Det er feil. Det som står i kunnskapsgrunnlaget fra Fiskeridirektoratet, er «tiltak som med mer sikkerhet kan gi større effekter». Man vet ingenting, kommer det fram flere steder.

Videre i dette notatet fra Fiskeridirektoratet står det bl.a.:

«Det er også utfordrende at det ikke finnes noen særlig sikker kvantitativ kunnskap om hvilken effekt vi kan forvente av tiltak innenfor den enkelte sektor hver for seg. For eksempel hvor mye bedre tilstand som kan forventes av å redusere utslipp av nitrogen med en bestemt mengde eller ved å stanse et fiskeri.»

Man vet ikke, men regjeringen gjør dette for å vise handlekraft og ofrer en hel næring.

Videre står det i kunnskapsgrunnlaget:

«Den største kunnskapsmessige utfordringen er knyttet til de strengeste tiltakene som er tatt inn her, områder hvor alt fiske forbyes, og den handler om at det ikke er mulig å si noe kvantitativt om effektene. Vi vet mye om hvilke kvalitative effekter vi kan få og for hvilke arter og naturtyper, men ikke noe konkret om hvor store de kan bli.»

Det betyr at vi kan risikere å få to flere fisk i Oslofjorden ved å gjøre dette, og da har man så dårlig kunnskap at vi burde ha ventet med å innføre det til vi visste mer. Det er helt åpenbart at vi burde ha gjort det.

Det er også sånn at Miljødirektoratet i 2023 meldte at de tiltakene som samlet kan gi best effekt, tiltak som står i Oslofjordplanen, ikke har blitt fulgt opp. Regjeringen kunne bare ha startet med å følge opp en allerede vedtatt plan. Da skulle vi ha fått bedre effekt enn ved å gjøre dette høyst symbolske tiltaket som raserer og ofrer en næring for at regjeringen skal se bra ut på papiret.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

**Liv Gustavsen (FrP) [12:30:31]:** Dette er en viktig debatt og en veldig urovekkende debatt med tanke på hvordan regjeringen klarer å stoppe en hel næring i Oslofjorden uten å tenke på konsekvensene for disse jobbene og disse menneskene i fremtiden, og konsekvensene for næringen i vår region i fremtiden.

Det handler om folks levebrød. Fiskerne har drevet sitt fiske i fjorden i generasjoner og risikerer at levebrødet bare forsvinner. Å opprettholde tilgangen til fiskeområdene i fjorden betyr trygghet for arbeidsplassene og sikre inntekter, og det opprettholder også en lokal næring i Oslo-regionen.

Fisket, særlig lokalt fiske, er en viktig del av kyst- og fjordkulturen i Oslofjorden. Ved å sikre at også små fiskere kan fortsette, bidrar forslaget til mangfold i næringsliv og til at kystsamfunnene kan bestå – ikke bare næringsliv i bykjerner, men også i distriktene langs kysten. Ved å fokusere på bærekraftig regulert fiske i fjorden kan vi kombinere bruk av naturressursene med vern av miljø og biologisk mangfold, istedenfor det som gjerne skjer, som er at fiskerne blir presset ut og områder legges brakk.

For mange fiskere vil et forbud eller strengere restriksjoner bety at investeringer og liv går tapt, ofte uten kompensasjon. Forslaget er derfor et spørsmål om rettferdighet og trygghet for dem som lever av fjorden vår. I en tid med rask urbanisering og handel, utbygging og press på kystområder er det viktig å ta vare på tradisjoner og de lokale næringene. Ved å støtte forslaget gir vi en stemme til dem som jobber med hendene – de som sørger for fersk sjømat, kystkultur og bærekraftig ressursbehandling.

Statsråden har foreslått 15 mill. kr i omsetningsmidler til fiskerne som rammes av de nye reguleringene. Vi husker kanskje godt diskusjonen som pågikk i veldig mange år, om hvordan det gikk da man la ned pelsdyrnæringen, som var en annen særnæring. Etter politiske vedtak om avviklingen fikk pelsdyrnæringen til slutt 1 mrd. kr i kompensasjon. Så da lurer jeg virkelig på hvordan statsråden har kommet fram til 15 mill. kr, som nå er lagt på bordet. Er det virkelig tilstrekkelig for å sikre en bærekraftig omstilling for disse fiskerne? Hvilke beregninger ligger til grunn for at denne næringen skal få et så vesentlig lavere nivå av støtte enn det de tidligere næringene har mottatt?

**Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:33:35]:** Jeg synes det er en viktig debatt, og jeg er glad for at så mange engasjerer seg i hvordan vi skal ivareta fiskeri og fiskerne i den situasjonen som vi står i nå. Det er en alvorlig miljøkrise, og skal vi oppnå en ren og rik Oslofjord, krever det at alle som er berørt, gjør en samlet og kraftfull innsats. Jeg vil bare gjenta at det ikke er enkelt å stå her som fiskeriminister og skulle støtte og stå for så inngripende tiltak som dette er for fiskerne.

Til det kunnskapsgrunnlaget som ligger bak, vil jeg si at der er fagmiljøene tydelige. Det er nullfiskeområder som er det tiltaket innenfor fiskeri som kan forventes å få størst effekt. Det har Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og Havforskningsinstituttet stilt seg bak, og de mener at det er det enkelttiltaket som vil hjelpe mest innenfor fiskeri.

Så er det summen av tiltak som skal ha betydning. Som det ble sagt, og det er jeg enig i: Man kan ikke måle effekten av ett enkelttiltak når det er summen av tiltak som faktisk vil gjøre en forskjell for Oslofjorden. Derfor må vi følge dette opp, og vi må vite hvordan vi skal måle det. Derfor vil vi fra regjeringen komme i gang med følgeforskning og sørge for at effekten av disse tiltakene dokumenteres. Det er også allerede satt i gang arbeid med å gjøre foranalyser i Oslofjorden.

Så til det som går på avløp, som i og for seg er klima- og miljøministerens ansvarsområde. Han sitter i salen, men jeg ønsker likevel å kommentere det også kort. Prinsippet om selvkost og at forurenser betaler, er det som gjelder, og at kommunene skal fullfinansiere sine utgifter. Det innebærer at det er brukerne av avløpstjenestene som må betale for dette. Når det er sagt, har regjeringen også lagt på bordet midler som skal gjøre at kommunene enklere skal få dette til gjennom bl.a. en tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning for kommuner i Oslofjordens nedbørsfelt. Også Miljødirektoratet og statsforvalterne er styrket, slik at kommunene skal kunne få god veiledning, og at saksbehandlingen av nye tillatelser skal gå raskere.

Dette er ikke en enkel sak, den er krevende, men hele målsettingen med det som gjøres nå, er å sørge for at vi skal ha en Oslofjord som kommende generasjoner kan nyte godt av, og at fiskeriene også skal kunne bestå i et mye lengre perspektiv.

**Presidenten [12:36:09]:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:36:11]

*Interpellasjon fra representanten Ove Trellevik til klima- og miljøministeren:*

«FNs havkonferanse som i år var i Nice i Frankrike hadde fokus på å sikre fremdrift i internasjonale havprosesser. Havbruk, fiskeri, olje, maritim virksomhet m.m. er viktig for Norge, og uten bærekraftig forvaltning og bruk går det fort ut over oss her hjemme også. Havet genererer omtrent halvparten av planetens oksygen, absorberer 30 pst. av alle CO<sub>2</sub>-utslipp og fanger opp 90 pst. av den overskytende varmen som genereres av disse utslippene. Det er jordens største karbonlager. Havets kvalitet betyr noe for oss alle. Det forhandles nå om en global plastav-

*tale. Solberg-regjeringen utarbeidet Norges plaststrategi, så Norge ligger trolig godt an. Den forrige runden med offisielle forhandlinger om den internasjonale plastavtalen var satt til august i år i Genève, Sveits.*

*Hva er status på den internasjonale plastavtalen?»*

**Ove Trellevik (H) [12:37:12]:** Marin forsøpling og plastforureining hopar seg opp i verdshava i eit omfang som vi aldri har sett før. Mengda plast som finst i hava, er rekna til å vera opp mot 150–200 mill. tonn. Plastkvalen er kallenamnet til ein kval som stranda og vart avliva på Sotra i 2017. Han fekk namnet Plastkvalen fordi forskarar fann store mengder plast i magen, eit funn som skapte overskrifter i media over heile verda, og dermed meir merksemd rundt det globale problemet med marin forsøpling. Plastkvalen var ein ung hann som var rundt 6 meter lang og vog 2 tonn. Då magen vart opna, vart det tydeleg at heile magesekken var fylt til randa av plast. Over 40 plastposar, plastsekkar og store plastflak låg trykte saman i ein stor ball.

Funnet av plasten i magen til kvalen fekk brei dekning i media, både i Noreg og internasjonalt, og mellom anna laga britiske Sky News ein dokumentarfilm om plastforureining, som tok utgangspunkt i saka om Plastkvalen på Sotra. Plastkvalen var eit viktig referansepunkt og symbol i kampen mot plastforureining i havet. Rapportane om plasten i kvalmagen førte til eit stort fokus på dette problemet, og engasjement i befolkninga førte til ei stor oppslutning om dei mange aksjonane som vart sett i gang for å rydda strender langs norskekysten. Stortinget har for tida ein modell av denne plastkvalen i «kvalnøtt-tre» som skal på vandring mellom ulike institusjonar dei nærmaste åra. Modellen har besøkt administrasjonen, næringskomiteen og energi- og miljøkomiteen, og han står i presidentskapet på kontoret mitt. Så viss nokon ønskjer å sjå denne modellen, er dei hjarteleg velkomne på mitt kontor.

Målet med denne vandrekvalen er å retta merksemda mot utfordringar med plast i havet, og at vi saman kan finna gode løysingar på desse utfordringane. Dette er fordi marin forsøpling hamnar i havet, både direkte og indirekte via land, elvar og atmosfæren. Dei viktigaste kjeldene til plast i havet er avløpsvatn, slitasje på plastprodukt som tekstil og bildekk, avrenning frå land og lekkasje frå plastprodukt i næringa og blant oss forbrukarar. Marint liv og økosystem vert påverka negativt av plast og mikroplast. I tillegg utgjer mikroplast i desse økosystema eit potensial for risiko for menneske sin helse. Til dømes gjennom konsum av sjømat, avhengig av type, storleik og plassering, kan marin forsøpling av plast forårsaka øydeleggjande effekt på marint liv. Det finst gode bevis på at flytande plast kan transportera kjemikaliar og sjukdomsframkallande bakteriar i kyst-

områda, der dei utgjør risiko både for økosystem og for menneskeleg helse.

Eg deltok som Stortinget sin representant på FN sin havkonferanse, som i år var i Nice i Frankrike. Havkonferansen hadde fokus på å sikra framdrift i internasjonale havprosessar. Havbruk, fiskeri, olje, maritim verksemd og alt vi driv med langs kysten, er viktig for Noreg, og utan berekraftig forvaltning og bruk går det fort ut over oss sjølv her heime også. Havet genererer omtrent halvparten av oksygenet i planeten, absorberer 30 pst. av alle CO<sub>2</sub>-utslepp og fangar over 90 pst. av den overskytande varmen som blir generert av desse utsleppa. Havet er jordas største karbonlager, så kvalitet i havet betyr noko for oss alle. Det blir no forhandla om ein global plastavtale, og Solberg-regjeringa utarbeider Noregs plaststrategi, så Noreg ligg truleg og forhåpentlegvis godt an. Den første runden med offisielle forhandlingar om den internasjonale plastavtalen var sett til august i Genève år i Sveits. Eg er spent på kva som er status på den internasjonale plastavtalen?

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:41:36]:** La meg starte med å takke representanten Trellevik for å ta opp en viktig internasjonal miljøprosess og ikke minst for et hyggelig hvalbesøk på kontoret. Global plastforurensning vil dobles innen 2040 hvis vi ikke endrer måten vi håndterer plast på, viser rapporter fra FN og OECD. Som representanten Trellevik helt riktig påpeker, er havets miljøtilstand under sterkt press. Å få på plass en effektiv internasjonal plastavtale er ett viktig tiltak for å forbedre miljøtilstanden i havet framover. Plastforurensning er et grensekryssende, globalt miljøproblem som ingen land kan håndtere alene, og miljøproblemene begrenser seg heller ikke til havet. Det er tilførsel av plast og mikroplast til land og luft, og det er også betydelige klimagassutslipp og negative helseeffekter gjennom plastens livsløp fra plastproduksjon til håndtering av plastavfall. Forhandlingar om en internasjonal, juridisk bindende plastavtale har pågått siden FN's miljøforsamling i 2022. Mandatet vi skal levere på, er å utvikle et juridisk bindende internasjonalt instrument, med tiltak gjennom hele plastens livsløp. Etter seks runder med intense forhandlingar står vi fortsatt utan enighet, og den siste runden i Genève i august endte dessverre med brudd.

Land starter denne prosessen med ulik forståelse av miljøproblemet og hvilke tiltak som er nødvendig for å stanse plastforurensningen, og forhandlingene har vist at effektive løsninger utfordrer vårt lineære forbruksmønster. Overgang til en mer sirkulær plastøkonomi påvirker økonomiske interesser i etablerte verdikjeder. Sammen med over 100 land jobber Norge for en effektiv plastavtale med forpliktelser til mer bærekraftig pro-

duksjon og forbruk av plast, inkludert global utfasing av enkelte plastprodukter og farlige stoffer i plast, økt sirkularitet og bedre avfallshåndtering. Alle typer plastprodukter kan bidra til plastforurensning, og det er derfor ikke ønskelig å begrense virkeområdet i avtalen til kun noen produkter. Norge leder høyambisjonskoalisjonen med over 70 medlemsland fra alle regioner i verden, og i denne gruppen har vi samarbeidet om en rekke forslag vi har fremmet i forhandlingsprosessen. Forslagene har blitt diskutert i løpet av de siste tre årene, og flere har fått bred støtte, mens andre har møtt motstand. Det er naturlig i en forhandlingssituasjon der ulike land har ulike interesser og hensyn som de vektlegger.

Flere store utviklingsland samt Russland og USA ønsker en mer overordnet tilnærming, der land på frivillig basis vurderer hvilke tiltak de vil gjennomføre. De ønsker hovedsakelig vektlegging av avfallshåndtering, og flere ønsker avtalen begrenset til plastemballasje og andre plastprodukter som brukes én gang. Det betyr at plastforurensning fra andre typer plastbruk, som i fiskeutstyr, tekstiler eller ulike utslipp av mikroplast, i så fall ikke vil omfattes av avtalen. Vi mener tydelig at det også må ses på denne type kilder dersom vi skal løse det globale miljøproblemet. Å legge den typen begrensninger på avtalen er heller ikke i tråd med mandatet fra FN's miljøforsamling. Svak ledelse har også bidratt til at noen få land har kunnet trenere forhandlingene og stoppe nødvendige diskusjoner av ulike tiltak. Lederne av forhandlingsprosessen gikk av for noen uker siden etter ganske massiv kritikk under siste forhandlingsmøte.

Avslutningsvis vil jeg si at den store oppmerksomheten rundt plastforurensning og den brede oppslutningen blant land i forhandlingene gjør at jeg tror vi kan få på plass en avtale. Det blir i så fall første gang en global miljøavtale omfatter tiltak som fremmer en grønn, sirkulær økonomi. Det er grunnleggende at en avtale må kunne styrkes over tid, og mer kunnskap vil gi grunnlag for nye tiltak. Jeg tror vi skal være ærlige og si at det ikke kommer til å være en avtale som er perfekt fra start, men som vi nettopp kan utvikle og styrke gjennom å finne gode tiltak som vil virke. Det skal velges en ny leder av forhandlingene 7. februar 2026. Vi håper at forhandlingene vil gjenopptas til høsten neste år. Norge vil fortsette å jobbe for at forhandlingene ender med en mest mulig effektiv avtale. Jeg skal også til FN's miljøforsamling neste uke, og det vil bli en god anledning for å diskutere veien videre, sånn at vi så raskt som mulig kan få på plass en viktig avtale for å begrense plastforurensning.

**Ove Trellevik (H) [12:46:24]:** Eg må få takka statsråden for svaret. Dei løysingane me stort sett har hatt til i dag, har gått ut på å rydda opp etter at me er ferdige med å bruka plasten. Me sorterar, me resirkulerer, og

me plukkar plast i fjøra. Samtidig må me altså sjå på løysingar som meir går ut på korleis ein produserer plasten, og korleis ein får forbrukaralternativ til plast.

Marin forsøpling er eit enormt problem for det marine økosystemet, som me òg høyrer statsråden visa til og illustrera godt i innlegget sitt. Likevel manglar me, slik eg oppfattar det, gode løysingar for å stoppa strømmen av plast til havet, plast som òg kjem på avvegar. Dette Sweet Spot-prosjektet som er her i Noreg, som er eit norsk tverrfagleg samarbeid for å identifisera dei viktigaste kjeldene til område kor det er stor plastforureining i norske farvatn, verkar på meg som eit godt, tverrfagleg prosjekt med ei god tilnærming for å undersøka om det finst gode løysingar som kan gje ei varig endring på plastproblemet og plastforureininga. Det tverrfaglege aspektet omfattar både maskinlæring, kunstig intelligens, laboratorieanalysar, åtferdsendringar og styring av forsyningskjedar og forretningsmodellar. Det er seks doktorgradsstillinger som er knytte til dette prosjektet.

I studien har dei gått gjennom 52 forskjellige tiltak her i Noreg kor me forsøker å hindra at plast hamnar i havet. Gjennomgangen viste at dei fleste løysingane me nyttar, handlar om resirkulering og rydding av strender, fjerning av mikroplast og bruk av alternative materialar, utan at det kjem innom sjølve årsaka til forureininga og det å ha eit alternativ til forbruket av plast.

Det er godt å høyra at statsråden tar med seg utfordringane og ser på dette når me òg har moglegheita til å sjå på anna enn berre å rydda opp, som å hindra at det vert produsert så mykje plast, og å ha alternative måtar å sjå dette på. Det er faktisk eitt av dei tiltaka som vert peika på av desse forskarane. Vi har òg ein god strategi for dette her i Noreg, og sirkulærstrategien til regjeringa er eigentleg veldig god på dette, men fokuserer kanskje i for stor grad på økologisk berekraft og burde kanskje òg hatt eit anna fokus. Eg håpar verkeleg at statsråden tar med seg erfaringane herifrå når han skal ut igjen og diskutera den plastavtalen med FN og korleis ein kan koma vidare internasjonalt.

Eg takkar altså veldig for svaret eg har fått, og eg vil ønskja statsråden lukke til på ferda vidare med denne problemstillinga.

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:49:22]:** La meg starte med å si at jeg takker for lykkønskningene. Dem tror jeg vi trenger i dagens internasjonale situasjon, for selv på et område som plastforurensning, hvor vi bør ha en sterk felles interesse av å finne løsninger, er det krevende å komme fram til tiltak internasjonalt som kan være med og bidra til å ta oss i riktig retning. Allikevel, som jeg nevnte i mitt første innlegg: Dette er et område hvor jeg har stor tro på at vi skal klare å finne enighet, at vi skal klare å få på plass en avtale som vi kan

utvikle over tid, for dette er et forurensningsproblem som mange land ser og forstår at vi må gjøre noe med i samarbeid.

Jeg er også helt enig med representantens inngang: at en sånn avtale ikke bare kan ta tak i avfallshåndtering, men at den også må ta tak i hele plastens livsløp, fra platen blir designet og produsert, til den blir til avfall helt til slutt.

Mye av det vi gjør i Norge, virker, og det beviser at dette er problemstillinger som det går an å ta tak i. I Norge har vi gode måter å drive med avfallshåndtering på, vi har f.eks. et veldig godt pantsystem som viser hvordan det går an å gjøre dette for drikkeemballasje. Vi har også gode måter å jobbe på med opprydding – nå f.eks. med gummigranulat, som er et felt hvor vi har økt innsatsen og kommer til å øke den videre for å finne alternativer framover – og vi har eksempler på hvordan det går an å forby enkeltprodukter eller stramme inn på bruken av dem, noe som gjerne særlig handler om engangspplast.

Samtidig er det ingen tvil om at vi ikke kan gjøre alt alene, ikke minst fordi mye av det vi forbruker i Norge, produseres i andre land og er en del av en internasjonal verdikjede. Nettopp derfor er Norge, som et lite land med en liten, åpen økonomi, helt avhengig av at vi finner internasjonale måter å gjøre dette på, og internasjonale regler som kan virke.

Jeg kan love – på vegne av oss, i hvert fall – at vi skal være med på å gjøre mer framover. Vi har fått gode anbefalinger i rapporten fra ekspertutvalget for sirkulærøkonomi. Det er også noe vi kan fortsette å følge opp på hjemmebane. Vi har fortsatt innsatsen vår internasjonalt med tanke på marin forsøpling, og vi skal også fortsette med den lederrollen som Norge har vært med på å spille i disse plastforhandlingene. Norge har bl.a. tatt initiativ til at ulike land med ulik inngang kan møtes her i Oslo for å diskutere konkret hvordan en avtale faktisk kan se ut. Jeg opplever at den brobyggerrollen har bidratt til at vi nå er nærmere enn noensinne en tekst som verden faktisk kan enes om, en avtale som vi faktisk kan få på plass. Det er i hvert fall inngangen vår til så raskt som mulig å få på plass en videre prosess, så vi kan få landet denne avtalen.

**Linda Monsen Merkesdal (A) [12:52:35]:** Eg håpar det er i orden at eg har med meg ein rekvisitt på talarstolen.

**Presidenten [12:52:41]:** Den er godkjent.

**Linda Monsen Merkesdal (A) [12:52:43]:** Først vil eg takka interpellanten for å løfta dette viktige temaet. Som interpellanten nemnde, stranda denne gåsenebbkvalen på Sotra i 2017. Han var på jakt etter maneter og kom inn i Øygarden. Då han vart obduert, fann dei

noko heilt anna enn mat i magen. Han var stappfull av plastposar. Dette vart eit globalt symbol på marin forsøpling, men òg ei brutal påminning om kva som skjer når plasten i havet hamnar i naturen og i dyra som lever der. Plasten forsvinn ikkje, han blir broten ned til mikroplast, som spreier seg i havet, i fisk og i skaldyr, og han endar til slutt på tallerkenen vår.

Når plastforureininga aukar, aukar òg risikoen for at me får plast inn i vår eigen kropp gjennom maten me et. Havet er det største matfatet vårt, og det er i ferd med å bli forureina. Heldigvis har me gode forskingsarenaer i Noreg, som f.eks. NORCE, som forskar på nettopp utfordringa med mikroplast.

Då komiteen var på reise til India, var det ei sjokkerande oppleving. Me såg elver og kystområde fulle av plast. Underteikna trudde ikkje at me hadde same utfordringa i Noreg, men det har me. Langs heile kysten vår finnest det vikar og berg som er fulle av plast. Det er ei stille krise, som me må ta på høgste alvor. Dette er eit globalt problem. Plast er ei handelsvare med lange verdikjeder, og Noreg kan ikkje løysa det aleine. Me må samarbeida med andre land, næringslivet og sivilsamfunnet. Det er mykje som blir gjort, men me kan gjera så mykje meir, f.eks. fremja berekraftig plastprodukt og bruk, redusera mengda plastavfall som ikkje blir gjenvunne og ikkje minst hindra at plast hamnar på avvegar.

Noreg har høge mål for gjenvinning og forbod mot enkelte eingongsartiklar. Produsentansvar blir utvikla, og EU har varsla nye krav om resirkulert plast i produkt.

Havet er livsviktig. Det gjev oss halvparten av planetens oksygen, absorberer 30 pst. av CO<sub>2</sub>-utslippa og er jordas største karbonlager. Om me lét plastproblematikken veksa, set me dette i fare og matfatet vårt med det.

Midt i alt dette har me fått eit sterkt symbol inn på Stortinget – vandrekvalen. Han minner oss om kampen om plast i havet, at det er vår felles oppgåve å løysa – for natur, for klima og for den framtidige maten vår. Eg vil retta ein stor takk til Stiftelsen Framtidshavet og Kenneth Bruvik for å halda dette engasjementet oppe og kunnskapen levande. Arbeidet deira utgjer ein forskjell. Og mykje av det me gjer i Noreg, verkar.

Eg har sjølv vore heldig og fått delta på nokre av desse ryddeaksjonane. Det ein ser i dag, er at ein ikkje lenger finn eingongsartiklar i strandsona. Ein finn ikkje eingongssugerøyr, ein finn ikkje q-tips, ein finn ikkje brus korkar. Politikk verkar.

**Kari Sofie Bjørnsen (H) [12:56:54]:** Jeg vil takke representanten Ove Trellevik for å reise denne viktige interpellasjonen om plast i havet og spørsmålet om hvordan statusen i arbeidet er.

Da verdens land ikke klarte å bli enige i Sveits tidligere i høst, var det svært, svært skuffende. Plastforurensning er en trussel for miljø og mennesker over hele verden. Problemet er globalt, og da trenger vi en global avtale. En helt fersk rapport publisert i går, Breaking the Plastic Wave 2025, av Pew forskningsinstitutt, viser at plastforurensning er langt mer omfattende enn tidligere antatt: 130 millioner tonn årlig – med risiko for å mer enn doble seg innen 2040. Det blir mer plast i havet enn fisk om noen år.

Målet med FNs resolusjon fra 2022 var å utvikle et internasjonalt rettslig bindende instrument mot plastforsøpling. Avtalen skal være dekkende for hele livssyklusen til plast, fra design og produksjon til håndtering og avhending. Dette med livssyklusen er så viktig, slik at det ikke fokuseres bare på håndtering av avfall og resirkulering.

Regjeringen Solberg var meget engasjert i arbeidet for bærekraftig forvaltning av havet, og Norge har hatt en lederrolle i den nasjonale og internasjonale kampen mot marin forsøpling. Dagens regjering følger opp, og jeg vil ønske statsråd Bjelland Eriksen all mulig lykke til i dette enormt viktige arbeidet.

Det kan nå være grunn til å vurdere om det er bedre med en sterk avtale mellom ambisiøse land enn en svak avtale med alle. Jeg sier at det kan være «grunn til å vurdere». Jeg har ikke fasiten på dette, men jeg synes det er et viktig tema å reise, for vi trenger en global avtale snarest mulig. Vår planet er 71 pst. vann, og livet på jorden og livet i havet henger uløselig sammen. Jeg har et håp om at vi kan ordne dette problemet. Da vil vi også få en mer bærekraftig global økonomi, som gir folk sunnere helse og et renere miljø.

Jeg er stolt over at Høyre i vårt alternative budsjett styrker innsatsen mot marin forsøpling globalt med 15 mill. kr – og 10 mill. kr i Norge. Dette er et så viktig arbeid, både globalt og nasjonalt.

Takk igjen for en viktig interpellasjon. Grønn sirkulærøkonomi er viktig til lands og ikke minst til vanns. Som alle de andre store problemene vi har innen miljø, klima og natur, så kan dette fikses. Det kan håndteres hvis vi gjør det kraftfullt og gjør det sammen.

**Maren Grøthe (Sp) [13:00:41]:** Plast i havet og marin forsøpling er et alvorlig problem, både i Norge og i verden. Globalt fortsetter plastforsøplingen å øke og påvirke alt fra marine økosystemer til menneskers helse når mikroplast spres seg både i mat, i vann og i luft. Det fører til store miljøutfordringer i økosystemene og er en trussel for biologisk mangfold. Samtidig er havet selve grunnlaget for verdiskaping langs kysten over hele Norge, og både fisk, sjøfugl og kystsamfunnene

våre merker konsekvensene når avfall skyldes i land eller ender i næringskjedene våre.

Arbeidet med en internasjonal plastavtale er et viktig ledd i dette arbeidet. Samtidig bør vi satse på arbeidet mot marin forsøpling i Norge. Det handler om å sørge for at vi slipper ut mindre plast i havet, men også om å rydde kysten vår for den plasten som allerede er der.

I et av landets mest verdifulle og sårbare kystøkosystemer, ytterst mot storhavet, ligger Frøya. Her fører den norske kyststrømmen og atlantehavsstrømmene avfall nordover langs kysten, og det skyldes i land akkurat her. Derfor er jeg veldig glad for at et av de gjennomslagene som Senterpartiet nå har fått i budsjettavtalen, er to millioner ekstra til Mausund Feltstasjon. Mausund Feltstasjon i Frøya kommune gjør et enormt arbeid for å rydde bort marint søppel langs kysten i Midt-Norge – øy for øy, fjære for fjære, fra Osen i nord til grensen mot Møre i sør. De finner både norsk søppel og store mengder utenlandsk søppel som har drevet med Golfstrømmen. Selv forteller de at områdene de rydder, er så omfattende at når én fjære er ryddet, kan den være full av søppel igjen allerede neste år. Det beskrives som et evighetsprosjekt, og det gjør stort inntrykk, når man har vært der, å se de enorme mengdene søppel som ryddes i land der hver eneste uke.

Gjennom at feltstasjonen brukes jevnlig av organisasjoner, skoler og universiteter, er den både en arena for formidling av viktig kunnskap om plastforsøpling i havet og en viktig arena for forskning og utvikling, sammen med bl.a. NTNU og SINTEF.

Senterpartiet mener vi må satse videre på sånne arenaer, for vi tror det kan være et viktig ledd i dette store arbeidet. Norge og verden skal leve av havet vårt i framtiden, og det krever et bredt spekter av tiltak, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

**Ove Trellevik (H) [13:03:49]:** Tusen takk for debatten. Det er veldig kjekt å høyra engasjementet frå fleire parti om kor viktig det er å ha denne interpellasjonen, og ikkje minst det fokuset som me treng for å få ein god internasjonal avtale og internasjonale reglar som verkar. Eg er veldig takknemleg for at statsråden ønskjer å følgja opp akkurat dette og gjera noko som verkar både her heime, som ein seier, og ute i den internasjonale samanheng. Eg støttar veldig opp om at Noreg framleis skal ha ei leiande internasjonal rolle i dette arbeidet, sånn som statsråden legg opp til.

Eg må få lov til å utfordra statsråden her frå talarstolen i dag og invitera han til å ta imot denne vandrekvalen ein månads tid i løpet av vinteren. Eg vil utfordra statsråden til å ha han på kontoret sitt som eit symbol på framtidshavet og på at han har Stortinget si støtte i det viktige arbeidet han skal gjera når han skal prøva å få til

betre og meir samhandling internasjonalt for å få på plass ein internasjonal og god avtale som verkar, for å få redusert dei utfordringane som plast i havet gjev oss. Takk for debatten.

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [13:05:18]:** Jeg må få lov til å si at jeg er veldig glad for at vi har debatter som dette i stortingssalen. Det er mye vi er uenige om, og sånn skal det være, men det er også mye vi er enige om. Sånn er det ikke i alle land. At vi er så enige om en så stor miljøutfordring som det plast i havet er, er et godt utgangspunkt for at Norge fortsatt kan spille en langsiktig rolle for å finne løsninger på dette problemet.

Jeg er også glad for at alle er så enige om at denne problemstillingen handler om hele livsløpet, og at vi ikke bare klarer å gjøre dette gjennom ryddetiltak i Norge alene. Jeg synes representanten Grøthe sa det godt da hun minnet oss på evighetsperspektivet, som mange som er der ute og rydder i dag, opplever. Det er nettopp fordi havstrømmene hele veien tilfører ny plastforurensing vi ikke får ryddet opp i hvis vi ikke klarer å gjøre noe med hele verdikjeden her i praksis. Det skal vi være med og bidra til.

Nettopp fordi vi skal være med og bidra til det, vil jeg bare si til representanten Bjørnsen at jeg skjønner veldig godt hvor utfordringen om hvorvidt vi skal gå for alle land eller bare noen land, kommer fra. Det kan også være at vi kommer til et punkt hvor vi reelt må ta et sånt valg. Foreløpig mener jeg imidlertid at vi fortsatt skal kjempe for en avtale alle land er med i. Grunnen til det er at mange av de landene som ikke i utgangspunktet ønsker seg tiltak, nettopp er landene som designer og produserer plast. Hvis de landene ikke er en del av en forpliktende avtale, kommer det til å bli veldig vanskelig å finne en avtale som reelt gir løsninger på bredere plastutfordringer enn bare avfallshåndteringsproblematikken. Jeg tror ikke vi kommer til å lykkes hvis ikke vi klarer å lage en avtale som ikke er perfekt fra starten, men som kan utvikles over tid, og hvor både land som forbruker plast, og land som produserer plast, er en del av den. Det er fortsatt det Norge jobber for.

Avslutningsvis vil jeg for det første si at jeg veldig gjerne tar imot utfordringen fra representanten Trellevik. Jeg vil takke for interpellasjonen, og vandrehvalen er hjertelig velkommen på mitt kontor i løpet av vinteren. Jeg vil også takke alle dem som gjør en innsats for å være med og begrense plastforurensing og plastproblemet. På Hold Norge Rent finnes verktøyet Rydde. Der kan man se både hvor det er behov for ryddeaksjoner, og hva man kan gjøre, og man kan melde inn hva man har gjort. Det er et meget godt verktøy for dem som har lyst til å engasjere seg videre i denne problematikken.

Dette er viktig for Norge, ikke minst symbolisert ved at jeg brukte nesten en uke i Genève midt i valgkampen.

Vi skal fortsette å ta lederskap på dette området. Det haster med å få på plass en avtale, og vi skal gjøre vårt for å være med og bidra til det. Takk for debatten.

**Presidenten [13:08:20]:** Da er vi ferdig med sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:08:23]

*Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til digitaliserings- og forvaltningsministeren:*

*«I intervju med Klassekampen den 15. november i år blir statsråden konfrontert med planene til Stargate Norway i Narvik. I intervjuet avslører statsråden et nokså naivt syn på etableringen og hevder hardnakket at dette er en industrietablering som er bra for Norge. Stargate føyer seg inn i rekken av prosjekter der internasjonale tek-giganter etablerer seg i Norge via mellomledd som Aker Nscale eller Green Mountain. Regjeringen har også nylig laget en strategi som ønsker denne næringen enda mer velkommen. Samtidig viser tall fra Norges vassdrags- og energidirektorat at kraftforbruket fra datasentre har doblet seg på et par år, og at de nå utgjør det største kraftsluket i kraftkøen.*

*Hvorfor setter statsråden sin lit til internasjonale tek-giganter som Open AI og TikTok i stedet for å etablere demokratiske, nasjonale reguleringer som begrenser dette kraftforbruket?»*

**Sofie Marhaug (R) [13:09:33]:** Vi har hatt en vanvittig vekst i datasentre i Norge de siste årene, og det gir seg utslag på flere måter, i konkret vekst. I interpellasjonsteksten refereres NVEs siste tall, som viser nesten en dobling i det faktiske forbruket. Den nyeste oversikten fra NVE over tilstanden i kraftsystemet viser at «[f]orbruket til datasentre hadde en kraftig vekst fra 1,6 TWh i 2023 til 2,1 TWh i 2024». Direktoratet skriver også at veksten i kraftforbruk i denne sektoren har gått raskere enn forventet.

NVE publiserte også i juni i år en analyse som anslår at forbruket vil tredoble seg til 6 TWh i 2030, 8 TWh i 2035 og 10 TWh i 2040. Det er på den ene siden en konkret forbruksøkning, men det viser seg også i det som er reservert. Av totalt 7 680 MW er 2 756 MW – altså 36 pst. av nettet – reservert til datasentre. Til sammenligning er det kun reservert litt over 1 000 MW til industriformål.

Det aller verste tallet er kapasitetskøen, eller strømkøen, der datasentre står for 50 pst. av alle næringsformål, ifølge tall Rødt har fått av energiministeren. Det er ikke sikkert at alle disse får tilsagn, men hvis de hadde fått det, ville det utgjort en tredjedel av hele Norges kraftforbruk. Det er alvorlig.

I møte med disse tilsynelatende tørre opplysningene – nå var det mye tall – opplever jeg at digitaliseringsministeren heier på datasentereksplosjonen, og det

skremmer meg. Norge har begrensede ressurser, i likhet med resten av jordkloden, og da må vi ha en diskusjon om forbrukssiden, ikke bare en diskusjon om hvordan vi skal bygge ut og bygge ned. Hvis ikke frykter jeg at vi vil få mange flere vindkraftverk i norsk natur, og jeg tror at de siste vernede vassdragene vil stå lagelig til for hogg. Vi vet nemlig at datasenterindustrien ønsker seg den fornybare, regulerbare vannkraften. Det er den billige regulerbare vannkraften i kombinasjon med kystlinjen vår, med fjordene våre – som gir gode nedkjølingsmuligheter – som gjør at de ønsker å etablere seg i Norge.

Vi har allerede bygget ut eller påvirket to tredjedeler av alle vassdragene våre. Om den siste tredjedelen sa NVE-sjefen, altså sjefen for Norges vassdrags- og energidirektorat, Kjetil Lund, helt presist: «Det er neppe stort potensial for utbygging i vernede vassdrag, med mindre man ønsker å gyve løs på den vakreste, mest verdifulle naturen vi har.» Det er dette som står i fare.

I tillegg er det himmelropende naivt å tro at denne industrien ikke vil gå på bekostning av eksisterende industri. I NRK Debatten framstilte ministeren Karianne Tung det som at f.eks. industrien på Herøya kan komme foran i køen hvis Google ikke igjen søker om mer kraft – og det har de for så vidt gjort. Det stemmer ikke, for som NVE-sjefen var inne på, er det førstemann til møllen-prinsippet som gjelder, og datasentrene er forholdsvis «modne», så de vil komme langt fram i køen hvis man legger modenheitskriteriet til grunn i tillegg til dette førstemann eller -kvinne til møllen-prinsippet.

Rødt er imot at Norge skal være en slags råvareproducent, at vi skal være Europas eller verdens grønne minnepinne. Vi får lite i retur. Erfaringene tilsier at det ikke gir mange arbeidsplasser. Nscale, som nå skal serve OpenAI i Narvik, har et datasenter i Glomfjord med tolv ansatte. Dette er ikke særlig innbringende business for Norge heller. Erna Solberg fjernet i sin tid eiendoms-skatt på produksjonsutstyr helt bevisst for at disse skulle komme til Norge. I Dagens Næringsliv i dag kan vi også se at antall datasentermillionærer bare øker – det øker så mye at noen av dem til og med har flyttet til Sveits.

Det er en helt annen fortelling enn den stolte fortellingen vi har, med panikklover, konsesjonslover til vannkraft og skog, og det at vi har de ti oljebud som gjorde at vi tok kontroll på sokkelen. I det nevnte intervjuet later derimot digitaliseringsministeren til å ha et ganske naivt syn på dette. Jeg vil gjerne høre hva digitaliseringsministeren har å si.

**Statsråd Karianne O. Tung [13:14:50]:** Først av alt: Tusen takk til representanten Marhaug for å løfte et veldig viktig tema og en viktig debatt. For å svare på spørsmålet til interpellanten: Jeg setter ikke min lit til amerikanske tekselskaper. Derfor har regjeringen stort trykk

på å regulere tekselskapene, beskytte innbyggerne våre bedre på nett og innføre aldersgrense på sosiale medier. Vi har demokratisk styring av datasenternæringen. Det skjer gjennom reguleringer som er vedtatt i denne sal, av Stortinget, og i landets kommunestyre, hvor beslutninger, planprosesser og reguleringsplaner blir vedtatt av folkevalgte.

Den mest treffsikre måten å regulere tekselskaper på er å innføre reguleringer direkte rettet mot tekselskapene. På samme måte er også datasenterpolitikken den beste måten å regulere datasenternæringen på, og det har regjeringen gjort. Fra 1. januar i år er datasentre regulert. Datasenteroperatørene må nå registrere navn, adresse, datasenterets fysiske plassering og hvilke tjenester de tilbyr, og hvor mye kraft de abonnerer på. Denne registreringsplikten gir oss et godt nasjonalt og sammensatt bilde av næringen og en unik norsk oversikt. Vi stiller også krav om forsvarlig sikkerhet. Viktige datasentre kan underlegges sikkerhetsloven. Vi jobber med å fastsette en permanent grunnleggende nasjonal funksjon for datasentre, og i tillegg til ekomloven har regjeringen fremmet strengere krav om bruk av overskuddsvarme og ønsker å innføre et midlertidig forbud mot nye etableringer av kryptodatasentre.

Vi trenger datasentre i tiden framover. For det første: Digitaliseringen bor i datasentre, og det digitale forbruket kommer til å gå opp i årene framover fordi vi skal bruke teknologi og kunstig intelligens til å løse mange store samfunnsutfordringer, til forskning, til sykehus og pasientbehandling og til økt konkurransekraft for næringslivet vårt. Hydro, Yara og Equinor – all tungindustri trenger nå tilgang til datasentre for å være konkurranse-dyktige internasjonalt.

For det andre: Det handler om å ivareta sikkerhet og grunnleggende verdier. Datasentre i Norge gir oss muligheten til å lagre og prosessere data på norsk jord, til å utøve nasjonal kontroll og til å bidra til europeisk digital suverenitet. Det gir også mulighet til å lagre data i tråd med f.eks. personvernreguleringer som land på andre kontinenter ikke forholder seg til.

For det tredje: Det handler om moderne industribygging, verdiskaping, arbeidsplasser og utvikling av en ny næring. Den kraftforedlende industrien vi har i Norge, som i dag også for så vidt har utenlandske eiere, handler i bunn og grunn om én ting, nemlig å konvertere råvarenes potensial til høyverdig globalt etterspurte produkter gjennom energiforbruk. Det er det norske datasentre også skal gjøre.

I dag går over 200 personer inn portene på Lefdal Mine Data Centers i Nordfjordeid hver eneste dag. Det er direkte ansatte og lokale underleverandører som bidrar til ringvirkninger, inntekter og spisskompetanse. I Narvik har Aker Nscale planlagt en stor fastlandsinves-

tering på norsk jord på opptil 100 mrd. kr. Det synes jeg er investeringsvilje. Det er positivt for Norge og norske arbeidsplasser. I tillegg har Aker Nscale også inngått et samarbeid med UiT, Norges arktiske universitet, og legger på bordet 100 mill. kr. Det mener jeg er et solid eksempel til etterfølgelse, også for andre datasenteroperatører.

For det fjerde: Jeg ikke energiminister, men vi må i hovedsak løse kraftproblemet med kraftpolitikken, nemlig ved å bygge ut mer fornybar kraft, få opp energieffektiviteten i nettene våre og øke overføringskapasiteten.

Til slutt: For vekst og verdiskaping er forutsigbare rammevilkår viktig. Det vil også gjelde for datasenternæringen i framtiden.

**Sofie Marhaug (R) [13:19:32]:** Takk for redegjørelsen.

Jeg og Rødt deler nok ikke ministerens tilfredshet med reguleringen som er i dag. Vi synes fortsatt at den er altfor svak. Det vi i Rødt ønsker oss, er et eget konsesjonssystem for datasentre. Det er på den ene siden for å begrense forbruket, som kommer til å bli veldig høyt, enten datasentrene bare får det de har reservert, eller de får alt de har søkt om. På den andre siden mener jeg at en sårn registreringsplikt på en måte bare skulle mangle. Det at man har den registreringsplikten, er jo heller ingen forsikring om en rekke opplysninger som i dag i hvert fall ikke er tilgjengelige for offentligheten, knyttet til hvilke kunder man har, hvor man hører til, osv.

Det er en rekke eksempler på hemmelighold knyttet til dette. Det opplever ikke minst lokalpolitikere, jf. den andre reguleringen som ble vist til, plan- og bygningssaker, som skal ta stilling til disse datasentersøknadene rundt omkring i Norge, og som veldig ofte ikke vet hvem kundene er – og det skiller seg ganske radikalt fra hvordan plan- og bygningssaker er ellers. Hvis IKEA skal bygge et varehus i Sandnes, vet jo politikere i Sandnes at det er IKEA, men hvis en hemmelig kunde skal bygge et datasenter på Vagle i Sandnes, aner ikke politikere hvem det er. Jeg synes det er en uansvarlig forvaltning.

Hvis vi ser på hvem disse kundene og operatørene er, ser vi at det er en rekke amerikanske aktører, som OpenAI, Sam Altmans prosjekt, som også er Donald Trumps hjertebarn. Vi har også TikTok på Hamar. En av disse operatørene, eller serverne, er israelske Green Mountain, som har alle disse hemmelige kundene. Jeg er ikke enig i at interessene til USA, Kina og Israel er samsvarende med Norges sikkerhetsinteresser. Det bekymrer meg dypt.

Rødt er selvfølgelig enig i at vi skal lagre og prosessere data til forskning og til sykehus og pasientoppfølging,

men det er jo ikke det som lagres og prosesseres her. Sannheten er at det har vi ikke kontroll på. Dette er internasjonale tek-giganter der vi ikke har noen regler for å sikre vår egen digitale infrastruktur, vår egen sikkerhet, og det er i lys av dette jeg er interessert i å få enda mer svar fra ministeren på hvorfor man ikke ønsker et eget konsesjonssystem for datasentre som setter vår digitale infrastruktur i førersetet. Jeg lurer også på dette med hemmelighold. Er det så vanskelig å ha åpne lister med alt av data til lokalpolitikkerne?

**Statsråd Karianne O. Tung [13:22:52]:** Aller først har jeg lyst til å si at datasenternæringen er en ung næring i Norge. Det er en næring som også næringen selv innrømmer har vært umoden og tidligere preget av useriøse aktører. Det synet deler også jeg – jf. eksemplene Marhaug viste til om at det har vært mye hemmelighold og vanskelig å vite hvem kundene er. Det har blitt tatt grep. Næringen har selv ryddet opp, myndighetene har regulert, og nå er denne næringen i fart, vokser og blir stadig eldre. Den blir nå seriøs – og er helt grunnleggende for at vi skal lykkes med digitaliseringen av Norge. Det må vi ta innover oss: Vi trenger disse datasentrene.

Vi har fra myndighetenes side også jobbet tett med kommunene, bl.a. med å lage veiledere, og vi er i ferd med å etablere en arena for at man skal kunne drive erfaringsutveksling på planprosesser, som reguleringsplaner, også for denne næringen.

Jeg hører representanten Marhaug si at man ønsker å begrense forbruket, og da må man jo legge til grunn at det er å begrense det digitale forbruket. Vi skal i årene framover ta i bruk kunstig intelligens for å bedre pasientbehandlingen og gjøre den mer treffsikker. Vi skal bruke det til å få ned klimagassutslippene, og vi skal bruke det til å øke energieffektiviteten. Det er nesten fristende å tolke Marhaug dit hen at hun ikke ønsker å være med på å utvikle disse tjenestene, nettopp fordi man vil begrense forbruket – et forbruk vi trenger for å løse disse utfordringene.

Til slutt: Man kan også snu dette litt på hodet, for hva skjer hvis vi ikke ønsker å legge til rette for denne næringen i Norge? EU skal i årene framover, sammen med private aktører, investere 350 mrd. kr i KI-fabrikk og datasentre. Ved å innføre egne norske særregler for datasenternæringen, som man ikke vil ha i andre europeiske land, vil datasentrene havne i andre land i Nord-Europa, hvilket fører til at vi i Norge ender med å eksportere all kraften vår ut til naboland, og at verdiskapingen fra datasentrene da skjer i Sverige og i Finland, og ikke her. Vi øker også vår avhengighet til andre land fordi vi ikke har disse datasentrene på norsk jord.

Jeg mener fremdeles at det aller riktigste å gjøre først og fremst er å regulere datasenternæringen ved å bruke

datasenterpolitikken. Det er der den vil bli mest treffsikker, og det er der vi ikke rammer den datasenternæringen som vi faktisk ønsker oss, og som vi trenger i årene framover.

**Maren Grøthe (Sp) [13:26:08]:** Det er en viktig problemstilling vi diskuterer i Stortinget i dag. Vi ser et skred av datasentre som vil etablere seg i Norge. Norge er en digital nasjon, vi har behov for datalagring, og vi kommer til å ha behov for datasentre i framtiden. Samtidig må vi stille spørsmål ved den totale mengden som vi ser tendenser til. Datasentre utgjør nå halvparten av kraftkøen i Norge, og strømforbruket til datasentre økte med 50 pst. bare i fjor. Vi kan ikke komme i en situasjon hvor dette kommer helt ut av kontroll. Om tilgangen på kraft hadde vært utømmelig, ville det ikke vært noe problem, men realiteten der ute er annerledes. Senterpartiet er bekymret for at det vil gå ut over tilgangen på kraft for øvrig industri og næringsliv, og ikke minst føre til høyere strømpriser.

Etableringsrusket som vi har sett de siste årene, viser at det er lukrativt for datasentre å etablere seg i Norge, på grunn av krafttilgangen, men også temperaturen. Samtidig er dette store selskaper med god lønnsomhet, som vil kunne bidra mer til fellesskapet enn de gjør i dag. Senterpartiet har derfor tatt til orde for at ett alternativ vi bør se på, er å øke elavgiften for datasentre, både for at vi skal kunne få inn litt mer penger fra dem vi allerede har, og for å gjøre det litt mindre lukrativt så vi har kontroll og får en litt bedre balanse enn det vi har nå.

Da FrP hadde finansministeren i 2016, innførte man redusert elavgift for datasentre og finansierte det bl.a. ved økt elavgift for vanlige folk og bedrifter. Da Senterpartiet kom i regjering, valgte vi å gå motsatt vei: Vi kuttet i elavgiften for alle og fjernet den reduserte elavgiften for datasentre i 2022. Det viser at elavgift som virkemiddel er brukt tidligere.

Samtidig vil jeg være tydelig på at norsk strøm ikke skal brukes på kryptoutvinning. Det bruker store mengder kraft uten at det skaper de verdiene og produktene som samfunnet vårt trenger. Et flertall i Stortinget vedtok i 2024 at regjeringen skulle utrede et forbud mot kryptovaluta. Regjeringen har satt i gang en utredning, men vi opplever at dette arbeidet går for tregt.

I en digital verden skal Norge ha muligheter for datalagring og for å etablere nye arbeidsplasser, og vi skal etablere ny industri. Samtidig må vi ta vare på og legge til rette for videreutvikling av øvrig industri og næringsliv og sikre at kraften vår brukes på en klok måte også i framtiden. Om vi klarer den balansen, vil dette være fullt mulig å forene.

**Hanne Beate Stenvaag (R) [13:29:20]:** Byggingen av Stargate Norway i Bjerkvik er i full gang. Aker og Nscale,

som står bak, har kommet med mange store ord, og de lover at regionene som i dag investerer i kunstig intelligens, vil forme innovasjon, produktivitet og økonomisk vekst i tiden framover – som de sier i presentasjonsvideoen sin. Men stemmer disse fagre løftene?

For det første: Argumentet om at KI er den nye industrien, skal forsvare at Aker bruker den enorme mengden strøm de har fått reservert, til datasenter framfor til utvikling av grønn industri, som jo i utgangspunktet var planen for denne strømtildelingen. Aker har fått et gullkantet papir av Statnett, i håp om at det skal bidra til det grønne skiftet og arbeidsplasser, men det er vanskelig å se at dette prosjektet i stor grad vil bidra til det. Selskapet Nscale driver allerede et datasenter i Norge, i Glomfjord, hvor de, som nevnt her tidligere, har tolv ansatte. Det er også interessant at de er eid av et australsk selskap som fokuserer sterkt på kryptovaluta, og som reklamerer med at de driver med grønn utvinning av kryptovaluta.

Vi har per i dag ingen kontroll på om Stargate Norway-senteret i Bjerkvik vil bli brukt til noe samfunnsnyttig eller ikke. Vi må ha kontroll på hva vi bruker kraften til. Vi må ta et mye større samfunnsmessig ansvar for at datalagring går til noe nyttig.

Det som er helt sikkert, er at dette datasenteret vil bruke enormt med kraft, 230 MW. Det tilsvarer årsforbruket til 180 000 husstander, altså like mye strøm som Narvik, Harstad og Tromsø bruker til sammen. Det er helt opplagt at dette vil føre til økte strømpriser i Nord-Norge. Ikke minst sammen med elektrifiseringen av Melkøya vil det kunne føre til at vi får en stor økning av strømprisene både for vanlige forbrukere og for bedrifter. Prisene vil svinge mer, og det vil bli aller dyrest med strøm når det er kaldt og folk er nødt til å bruke strøm for å holde varmen gjennom en lang vinter i nord.

På sikt har de en ambisjon om å mer enn doble kraftforbruket, med 290 MW i tillegg. Dette vil føre til økt press på utbygging av kraft, som betyr nedbygging av natur.

Det er også høyt uklart hvor mange arbeidsplasser Stargate vil bidra med, kanskje annet enn i byggeperioden. I den grad det vil bidra til arbeidsplasser som resultat av kunstig intelligens-kapasiteten, er det jo ingen garanti for at de arbeidsplassene vil komme i Nord-Norge, for denne datakraften kan brukes hvor som helst i verden.

Aker og Nscale er ute etter den billige kraften i nord. Til tross for fancy navn og store visjoner snakker vi om et klassisk datasenter, som man prøver å hype opp med å knytte det til KI-industrien. Fornybar og billig kraft, den viktigste ressursen for store industriarbeidsplasser, blir nå heller brukt til å gi enorme inntekter til internasjonale «Big Tech»-selskaper. Det viser en naivitet og en husmannsånd fra Norges side. Vi har ingen annen in-

dustri hvor det er så stort strømforbruk på så få arbeidsplasser. I Nord-Norge er vi redde for å bli en ren råvareleverandør og sitte igjen med få arbeidsplasser, høye strømpriser og ikke nok kraft til annen næringsutvikling og grønn industri.

Vi i Rødt mener at vi må ta kontroll over kraften, og vi har foreslått en nasjonal pause i bygging av datasentre i Norge fram til man har laget en nasjonal plan for datasentre. I Bjerkvik er de i full gang med byggingen, og for ikke lenge siden kom det en nyhet om at de samme, Nscale og Aker, også har etablert seg i Fauske og skal bygge KI-senter der. Vi mener at det som i hvert fall haster, er å få på plass et forbud mot utvinning av kryptovaluta og å få konsesjonsplikt for datasentre, slik at vi har en oversikt over at dette ikke bygges overalt og i alle kommuner. I stedet for å tenke at enhver kommune kan klare å ta stilling til disse store kreftene, ikke minst i en tid hvor kommuneøkonomien er så vanskelig at kommunepolitikere er under sterkt press for å si ja til alt som kan bidra til en noe bedre kommuneøkonomi, tenker jeg at det trengs nasjonal styring av dette feltet.

Stargate vil mest sannsynlig bringe stjerner i øynene til Røkke og multinasjonale teknologiselskaper, men knapper og glansbilder til Nord-Norge.

**Remi Sølvsberg (R) [13:34:10]:** La meg ta en historie fra mitt hjemfylke – historien om et prosjekt som framstilles som et kinderegg: arbeidsplasser, utvikling og grønn teknologi. Men bak de store ordene skjuler det seg et prosjekt som verken er grønt, lønnsomt for lokalsamfunnet eller særlig framtidsrettet. Rødt sier tydelig ja til industriutvikling, men vi sier like tydelig nei til luftige løfter om prosjekter som legger beslag på fellesskapets ressurser uten å gi noe tilbake. Datasenteret på Hasle er et slikt prosjekt.

La meg begynne med arbeidsplassene: Vi loves opp til 220 jobber. Vi vet alle hvordan disse tallene brukes: for å imponere lokalpolitikere og selge inn prosjektet. Erfaringen fra andre steder i Europa og andre steder i Norge er helt klar: Når byggefasen er over, sitter man igjen med noen titalls høyt spesialiserte jobber, ikke hundrevis. Ofte er man heller ikke garantert lokalt entreprenørskap. Mange av disse som bygger, kommer utenfra og drar igjen når arbeidet er gjort. Det å bygge opp forventninger i et lokalsamfunn som ikke vil innfris, mener jeg er både sleipt og uansvarlig. Det er jo et triks for å lokke til seg billig kraft og tilgang til lettjente penger.

Så til strømmen: Et datasenter i denne størrelsesordenen vil bruke mer enn hele Sarpsborg produserer i dag, rundt 1,7 TWh. Det skjer i en region der vi allerede sliter med overføringskapasitet og fare for kraftmangel. Når vi vet at hjørnesteinsbedrifter som Borregaard trenger mer

kraft for å fase ut fossil energi, noe som gir ekte utslippskutt og sikrer arbeidsplasser, hvorfor i all verden skal vi da prioritere et datasenter som skaper minimalt med lokal verdiskaping? En fersk rapport fra De Facto viser at strømkøen i Norge fylles av prosjekter som datasentre, hydrogenfabrikker og elektrifisering av sokkelen – alle gigantiske kraftsluk som man i hvert fall kan ta seg tid til å diskutere samfunnsnyttene av. Bare planer for datasentre øker Norges strømbehov med hele 50 pst. Hvorfor skal Sarpsborg ta regningen for et problem som er skapt av investorer med enorme kraftambisjoner og minimale bidrag til lokalsamfunnet?

Så til naturinngrepene: Hasle-området vil bli bygget ned for alltid om dette realiseres. Vi mister natur, vi mister rekreasjonsområder, og vi får svært lite igjen. Når gevinsten er så liten og kostnaden så stor, er valget enkelt: Naturen vår er ikke til salgs. Vi må verne om naturen vår. Den er uerstattelig.

La meg foreslå noen klare grep: Rydd i strømkøen, og fjern prosjekter med lav samfunnsnytte. Det må være slutt på førstemann til mølla-prinsippet. Stopp nye kraftsluk som datasentre inntil vi har tydelige kriterier for hvem som faktisk skal og bør prioriteres. Vi må pålegge at varmen som utvikles, gjenbrukes som en ressurs.

Til sist: Vi må starte den nasjonale debatten om hvor vi vil gå med bygging av datasentre. Skal kommunene være autonome, eller skal vi løfte debatten opp til nasjonalt nivå? Jeg tenker det er interessant. Det handler om å sette folk, natur og lokalsamfunn først, om å bruke kraften vår på arbeidsplasser som faktisk finnes, og på industri som skaper verdier i landet vårt – ikke på datasentre, som først og fremst gir gevinst til noen få internasjonale investorer. Selvfølgelig skal vi ha datasentre, men vi må våge å ta debatten.

Lokalt i Rødt sier vi tydelig nei til dette datasenteret på Hasle. Vi har sett at lokallag har reist seg opp mot lignende prosjekter i hele landet. Her på Stortinget mener jeg den tydelige beskjeden må være: Vent, la oss holde an og forstå hva dette er.

**Geir Jørgensen (R) [13:38:46]:** Det er interessant å høre statsråden stå på denne talerstolen og hevde at datasenternæringen er godt nok regulert. Vi har så uendelig mange eksempler på det motsatte.

Vi har gjort noen valg opp gjennom 1900-tallet og 2000-tallet her i Norge. I kommuner som Narvik, Rana, Sørfold, Meløy og Glomfjord har vi kommet så langt at vi har lagt mellom 80 og 90 pst. av alt rennende vann i disse kommunene i rør. Dette har vi gjort fordi vi skulle gjøre det bedre for folk, vi skulle ha trygge, gode lokalsamfunn, vi skulle ha arbeidsplasser og produksjon rundt om i det ganske land. Hva ser vi at skjer nå? Jo, da-

tasenternæringen – ikke bare kryptovaluta, men hele næringen – kommer nå inn og legger beslag på dette flytende, hvite gullet fra fossene vi har.

I min kommune, Hadsel, har vi fått et datasenter nå. Jeg tar det opp som et eksempel på hvor lite regulert denne næringen er. Vi har altså fått en avgjørelse inne på formannskapetets kontor, med ordførerens dobbeltstemme, om å etablere et datasenter og et kryptovalutasenter – en kombinasjon av disse. Dette er det strøm til. Dette kan skje hos lokalpolitikkerne, med åtte stykker som sitter der og gjør denne vurderingen. Samtidig, i nabokommunen Vågan i Lofoten, står Polarfeed klar til å etablere åtti industriarbeidsplasser på en fiskeførfabrikk. Den heter Polarfeed. De har midlene som skal til for å investere, de har regulert, de har alle planene klare, men de får beskjed fra Statnett om at det ikke er kraft nok, så de kan ikke tilrå den etableringen å komme – det vil belaste strømmettet i regionen på en sånn måte at de ikke kan få det. Samtidig står det et datasenter i nabokommunen med full forutsigbarhet for den samme kraften. Det er bare noen få kilometer mellom disse kommunene.

Denne næringen er ikke regulert. Dette har vært først til mølla så mange steder. Det gjelder spesielt Øst-Finnmark, hvor vi nå hører at regjeringen går og varsler en slags kraftkrise, og at vi må bygge ut og bygge ned enda mer natur. Samtidig har man altså etablert det ene datasenteret før og det andre etter. Det har vært helt texas fra myndighetenes side, der den første som har kommet, har fått lov til å reservere kapasitet i strømmettet og fått lov til å etablere seg.

Derfor ser vi at i Mo i Rana, dette gode, trygge industristedet gjennom 100 år, står serverne inne på industriområdet. Det samme skjer i Glomfjord, og det samme skjer nå i Narvik. Dette går på bekostning av naturen vår, det går på bekostning av primærnæringene, og det går på bekostning av annen industri. Ikke minst vil dette føre til at det største konkurransefortrinnet vi har i Nord-Norge – den billige kraften, den rene energien vi kan tilby til dem som faktisk vil gå i gang med ordentlige produksjonsarbeidsplasser – er reservert av disse datasentrene. Sånn kan vi ikke ha det. Vi skal ha et godt og trygt samfunn å leve i, med gode, trygge industriarbeidsplasser rundt omkring i det ganske land. Denne ukontrollerte datasenteretableringen vi ser nå kommer i Nord-Norge spesielt, tar oss i motsatt retning.

**Bjørnar Moxnes (R) [13:43:06]:** Statsråd Tung snakker med stjerner i øynene om disse milliardene som verdens tekmilliardærer skal investere i datasentre i Norge, som om de gjør oss en tjeneste. Naiviteten burde egentlig ikke overraske når vi tenker igjennom Arbeiderpartiets energipolitikk de siste fem-ti årene. En gang i tiden hadde vi framsynte folkevalgte som tok nasjonalt ansvar

for å bygge ut kraften i nasjonal regi og sikre at ressursene kommer folket til gode i Norge og skaper grunnlag for industri, som igjen gir eksportinntekter, sysselsetting og dermed også bosetting langs hele kysten vår. Det var dette som var det norske industrieventyret: utbyggingen og tilgangen til rimelig kraft, med kontroll over prisene, ut fra samfunnsnyttige formål.

Nå ser vi i stedet en statsråd som blir helt entusiastisk av at verdens rikeste mennesker vil til Norge for å etablere datasentre, som om de gjør oss en tjeneste. Enhver politiker, og i hvert fall enhver person, skjønner jo at disse tekmilliardærene har ett formål, og det er å generere mer profitt til seg selv og til sine aksjonærer. De trenger én ting: tilgang til masse strøm, helst billig strøm, og ikke minst et kjølig klima. Det er det beste de kan få.

Det vi ser, er et Arbeiderparti som vil gi vekk det kraftoverskuddet som vi har bygd opp i fellesskap og betalt ned i fellesskap – vi har lagt masse elver i rør i fellesskap, for samfunnets beste. Det vil de gi bort til noen tekmilliardærer, på billigsalg. Det er det som skjer. De samme partiene som har messet morgen, middag og kveld om kraftunderskudd i sin kamp for å teppelegge landet med vindindustri, har nå ingen problemer med å si ja til alt det tekmilliardærene måtte ønske å få tak i av vår felles billige og rimelige fornybare energi. Det er et paradoks at Arbeiderparti-toppene styrer Norge mot et kraftunderskudd med frislippet for disse teklordene. Tallenes tale er klar: en dobling i forbruket på få år, fra datasentrene, og de har i den reserverte køen tilgang til en tredjedel av kraften, mer enn det dobbelte av det industrien skal få.

Vi hører en rekke stråmannsargumenter fra statsråd Tung, bl.a.: Skal ikke Norge ha nok kraft til prosessering til vårt eget forbruk? Vi vet at Norge prosesserer mye mer data enn det vi selv forbruker. Så får vi høre at vi trenger lagring av persondata, helsedata, Forsvarets data – noe ingen i denne sal kan eller bør være uenig i – men det er jo ikke dette som Trumps bestevenn, Sam Altman, eller TikTok på Hamar driver med. Her må statsråden legge vekk stråmennene sine og snakke om realiteter og fakta, se på krafttilgangen vi har, som vi har skapt i fellesskap, og se på hva det vil bety for krafttilgangen og ikke minst for strømprisene hvis vi ikke får en nasjonal strategi og kontroll over dette. Se på Skien, på Googles datasenter: 5 pst. av Norges samlede kraft, 7,5 TWh – og 100 varige arbeidsplasser. Det er en brøkdel av det vi får igjen fra industrien, som i tillegg gir eksportinntekter.

Norge skal ikke bli en råvarekoloni for verdens tekmilliardærer, men det er altså ingen tegn til nasjonal strategi for dette fra Arbeiderpartiet. Tvert imot er det store, funklende stjerner i øynene fordi noen rikinger kommer til Norge og tilsynelatende av sin gode vilje vil ha datasentre, og sluke det vi har av kraftoverskudd. Jeg

håper vi snart kan få Arbeiderpartiet til å våkne og ta noen grep, gjøre slutt på «førstemann til mølla» og behandle kraften som det den er: en ekstremt dyrebar ressurs for hele Norges land.

**Sofie Marhaug (R) [13:48:19]:** Som dere hører, er dette en sak vi i Rødt er veldig opptatt av. Det henger også sammen med at dette er et problem i hele Norge. Det påvirker både energi- og miljøpolitikken, altså helt sentrale verdifulle naturressurser, som vi er opptatt av å forvalte klokt i mitt parti Rødt.

Gjennomgående i denne debatten er det særlig disse arbeidsplassargumentene som går igjen, og jeg vil advare på det aller sterkeste mot å tro på utbyggers arbeidsplassanslag. Skrekkeeksempelet er Facebook i Luleå, som på et tidspunkt lovet 30 000 arbeidsplasser, og som vel endte opp med under 100. Det kan være det har gått litt opp, men det var langt mellom det som ble påstått, og det som faktisk kom.

Som Bjørnar Moxnes nevnte her i stad, har Google søkt om 7,5 TWh og anslår 100 arbeidsplasser. Dette blir de mest kraftintensive arbeidsplassene i hele Norge, og de gir oss også lite igjen i form av skatteinntekter.

Statsråden snakket om at vi ikke skal ha særregler for datasenterindustrien, men vi har særregler for datasenterindustrien – hvis man vil kalle det industri. Det vil jeg også sette et spørsmålstejn ved, for det har bl.a. Borgarting lagmannsrett konkludert med at det ikke er, det er andre næringsformål. Hvis man er interessert, kan man lese den dommen. Poenget er i alle fall at det er særregler som gir spesifikke skattefordeler for datasentrene i Norge når de slipper skatt på produksjonsutstyr – etter arven fra Erna Solberg.

Det er én ting jeg har tatt opp i denne interpellasjonsdebatten som jeg føler jeg ikke har fått svar på, og det er den påstanden som ble framsatt i NRK Debatten om at annen industri skal komme foran i køen når datasentrene stiller seg i den køen. Min kollega Geir Jørgensen fra Nordland fortalte veldig tydelig om hvordan det har fungert der han kommer fra, i Hadsel kommune i Nordland. Dataindustrien har der sneket i køen og kommet fremst i køen, altså fulgt dette førstemann til mølla-prinsippet. Modenhetskriteriet – dette er min påstand, og jeg vil gjerne at Karianne O. Tung kommenterer det – kan like gjerne brukes til fordel for datasenterindustrien som for annen industri. Det er ikke sånn at selv om Google nå har etablert dette datasenteret i Skien, er det modent. Det er sikkert mer modent enn ny teknologi ... (Presidenten klubber.)

**Presidenten [13:51:22]:** Tiden er ute.

**Statsråd Karianne O. Tung [13:51:34]:** Det er fristende å ha stjerner i øynene i stedet for for mye Møllers

tran. Man kan få stjerner i øynene av store industrietableringer, som gir verdiskaping og arbeidsplasser til Norge.

Jeg skal prøve å svare på et par ting som har kommet opp i debatten. Jeg er veldig takknemlig for at vi har denne debatten i denne salen. Jeg har også lyst til å gi ros til interpellanten, som tar opp temaet.

Det første gjelder spørsmålet om hemmelige kunder. Jeg deler på mange måter den bekymringen om hvorfor det skal være hemmelige kunder i datasentre, men det er også et sikkerhetsspørsmål. Å gå ut med hvem som er kunder i de ulike datasentrene, gjør at man er sårbar som militært mål i en gitt eventuell spiss situasjon. Her er det flere hensyn som er nødt til å veies opp mot hverandre når vi skal vurdere disse spørsmålene.

TikTok-senteret på Hamar er nevnt flere ganger. Uten å gå i detalj om det er en av grunnene til at det TikTok-senteret ligger i Norge, at vi har vedtatt reguleringer som stiller krav til personvern og beskyttelse av data, og som gjør at de selskapene må ha datasenter i Europa og ikke i andre land som ikke tar hensyn til personvern og beskyttelse av data.

Det er kommet flere kommentarer knyttet til Aker Nscale i Narvik. Jeg må bare få lov til å si at Aker nå er største eier i Nscale. Det mener jeg er bra. Det er solid norsk industrieierskap i det prosjektet som skal realiseres i Narvik. Det vil være, som Aker sier, rundt 250 direkte arbeidsplasser ved KI-fabrikken i Narvik. Det vil være den største private arbeidsplassen i kommunen. Det mener jeg også er bra for kommunen. Det vil være en KI-fabrikk som kommer til å bruke mye kraft, men ifølge Nordkraft er det også kraft som ellers med stor sannsynlighet ville blitt kjørt rett ut i sjøen, og som man ikke kunne ha drevet verdiskaping på.

Jeg blir beskyldt for å være naiv, men jeg mener også vi må være realistiske. Vi snakker om Big Tech, og 75 pst. av offentlig sektor bruker Microsoft. Det er viktig at Microsoft da også behandler dataene sine, prosesserer dataene sine, på norsk jord. Det må vi ta inn over oss, vi bruker det, og vi er avhengig av dem i dag. Da ønsker jeg også at prosesseringen skjer på norsk jord. Det samme gjelder for Google. Mange fastleger bruker Google, flere kommuner bruker Googles systemer. Det hviler nå et stort ansvar på dem som skal realisere de store datasentrene rundt omkring i Norge, for å sørge for at det blir lokale ringvirkninger, noe vi er tydelig på i våre forventninger, og at Norge og myndighetene også får tilgang på de kapasitetene som er tilgjengelige. (Presidenten klubber.)

**Presidenten [13:54:40]:** Tiden er ute.

Sak nr. 5 er dermed ferdigbehandlet, og det vil bli ringt til votering.

## Votering

Masud Gharakhani overtok her presidentplassen.

**Presidenten [14:02:14]:** Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

### *Votering i sak nr. 1, debattert 4. desember 2025*

Innstilling frå næringskomiteen om Lov om aktiviteter i verdensrommet (romloven) (Innst. 32 L (2025–2026), jf. Prop. 155 L (2024–2025))

**Presidenten:** Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Geir Jørgensen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Geir Jørgensen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et fond for utbetaling av erstatning ved direkte eller indirekte skade og økonomisk tap i fiskerinæringen som følge av romaktiviteter ved statlige oppskytningsbaser, testfasiliteter eller andre anlegg for romaktivitet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et rammeverk for beskatning av aktivitet utenfor jorden, og jobbe for at det etableres et internasjonalt rammeverk for beskatning av aktivitet utenfor jorden i en global økonomi.»

## Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 89 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.47)

**Presidenten:** Det votes over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med lovforslag som inkluderer objektivt erstatningsansvar for økonomisk tap og direkte eller indirekte skade som følge av romaktivitet også i fiskeriene.»

## Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 89 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

## L o v

om aktiviteter i verdensrommet (romloven)

### Kapittel 1. Formål og virkeområde

#### § 1 Formål

Lovens formål er å legge til rette for at romaktiviteter bidrar til næringsutvikling, innovasjon og fredelig utforskning av verdensrommet. I utøvelsen av romaktiviteter skal det tas hensyn til miljø og bærekraft. Aktivitetene skal foregå på en forsvarlig og sikker måte i tråd med Norges nasjonale sikkerhetsinteresser.

#### § 2 Saklig virkeområde

Loven gjelder romaktivitet. Med romaktivitet menes:

- a. drift av romhavner
- b. oppskyting av romgjenstander ut i verdensrommet
- c. påvirkning eller drift av romgjenstander i verdensrommet
- d. annen aktivitet med vesentlig tilknytning til aktiviteter som nevnt i bokstav a til c.

Kongen kan gi forskrift eller treffe enkeltvedtak om hva som skal anses som romaktivitet.

Departementet kan gi forskrift om at militær romaktivitet helt eller delvis skal unntas fra loven, og i særlige tilfeller treffe enkeltvedtak om at militær romaktivitet helt eller delvis skal unntas fra loven.

#### § 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder i Norge, medregnet Svalbard og Jan Mayen, på Bouvetøya og i de norske bilandene i Antarktis.

Dersom det er nødvendig for å ivareta Norges forpliktelser etter traktat 27. januar 1967 om prinsippene for statenes virksomhet ved utforskning og bruk av det ytre verdensrom, innbefattet månen og andre himmellegemer, skal departementet gi forskrift om at loven gjelder for romaktivitet utenfor norsk territorium som foretas:

- a. på norske fartøy eller innretninger
- b. av en norsk statsborger eller en juridisk person etablert i Norge.

Departementet kan gi forskrift om at loven helt eller delvis skal gjelde på utenlandske fartøyer eller på innretninger utenfor norsk territorium.

#### § 4 Definisjoner

I denne loven gjelder følgende definisjoner:

- a. *militær romaktivitet*: romaktivitet som utføres av Forsvarsdepartementet med underliggende etater,

av allierte styrker eller av andre virksomheter for eller på vegne av Forsvarsdepartementet med underliggende etater eller allierte styrker, unntatt bruk av våpen som passerer verdensrommet på vei mot målet

- b. *romgjenstand*: enhver gjenstand eller bestanddel som skytes opp i verdensrommet
- c. *operatør*: alle som utøver romaktivitet.

### Kapittel 2. Tillatelser og overdragelser

#### § 5 Krav om tillatelse

Romaktivitet kan ikke foretas uten tillatelse fra tilsynsmyndigheten. Departementet kan gi forskrift om krav til søknader om slik tillatelse.

Departementet kan gi forskrift og treffe enkeltvedtak om unntak fra kravet om tillatelse.

#### § 6 Villkår for tillatelse

Tilsynsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til romaktivitet dersom følgende krav er oppfylt:

- a. Operatøren har nødvendig kompetanse og tilstrekkelige økonomiske ressurser for å utøve romaktiviteten på en forsvarlig måte, aktiviteten er forsikret i tråd med § 18, og det legges frem dokumentasjon for eierforhold.
- b. Romaktiviteten kan gjennomføres på en forsvarlig måte i samsvar med operatørens plikter under kapittel 4 og uten uforholdsmessige konsekvenser for menneskene og miljøet på jorden eller i verdensrommet. For å dokumentere at kravene er oppfylt, skal operatøren legge frem:
  1. en vurdering av risikoen forbundet med romaktiviteten
  2. en plan for systematisk styring av risikoen ved romaktiviteten
  3. en miljøkonsekvensutredning
  4. en plan for avslutning av romaktiviteten.
- c. Operatøren har avklart eventuell lisensplikt etter eksportkontrollregelverket og overholder dokumentasjonskrav etter Den internasjonale telekommunikasjonsunionens (ITU) regler for satellittinnmelding.
- d. Romaktiviteten er ikke i strid med Norges utenriks- eller sikkerhetspolitiske interesser. Som grunnlag for denne vurderingen skal tilsynsmyndigheten innhente uttalelse fra ansvarlige departementer. Tillatelse kan ikke gis dersom romaktiviteten innebærer en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet. De ansvarlige departementene skal konsulteres i vurderingen av om det foreligger en slik risiko.

Departementet kan gi forskrift om kravene som skal være oppfylt for å kunne få tillatelse til romaktivitet.

### § 7 Overdragelser

Følgende handlinger krever samtykke fra departementet:

- a. overdragelser av tillatelser til romaktivitet
- b. andre direkte eller indirekte interesseoverføringer som kan gi bestemmende innflytelse over en operatør som har fått tillatelse til romaktivitet
- c. overdragelser av eiendomsretten til romgjenstander.

Departementet kan stille som vilkår for å samtykke i overdragelse til utlandet at det inngås avtale mellom Norge og den andre staten om Norges folkerettslige erstatningsansvar.

Departementet kan gi forskrift om overdragelse av tillatelser til romaktivitet og av eiendomsrett til romgjenstander.

### § 8 Søknadsgebyr

Tilsynsmyndighetens kostnader ved saksbehandlingen kan kreves dekket av operatøren gjennom gebyr. Slike gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi forskrift om utmålingen av gebyr etter første ledd og innkreving av disse.

## Kapittel 3. Registrering av romgjenstander

### § 9 Registreringsplikt og registrering av opplysninger

Tilsynsmyndigheten skal føre et nasjonalt register over romgjenstander som Norge er oppskytingsstat for etter konvensjon 12. november 1974 om registrering av gjenstander som er skutt ut i verdensrommet (registreringskonvensjonen) artikkel I og artikkel II paragraf 1. Dersom Norge er oppskytingsstat sammen med andre stater, skal statene i fellesskap bestemme hvilken stat som skal registrere gjenstanden etter registreringskonvensjonen artikkel II paragraf 2.

Operatøren skal så snart som mulig etter en oppskyting gi tilsynsmyndigheten følgende opplysninger om romgjenstander som skytes ut i bane rundt jorden eller lenger ut:

- a. hvem som er oppskytingsstat eller -stater
- b. et egnet kjennetegn på romgjenstanden, som et registreringsnummer
- c. datoen og stedet for oppskytingen
- d. grunnleggende baneparametere angitt som:
  1. omløpstiden (nodeperioden)
  2. helningen til baneplanet (inklinasjon)
  3. høyeste punkt i banen (apogeum)
  4. laveste punkt i banen (perigeum)

- e. informasjon om romgjenstandens generelle funksjoner.

Opplysningene skal føres inn i det nasjonale registeret.

Registeret skal ikke inneholde opplysninger som er sikkerhetsgradert i medhold av sikkerhetsloven § 5-3.

Departementet kan gi forskrift om det nasjonale registeret for romgjenstander.

## Kapittel 4. Operatørens plikter

### § 10 Forsvarlig og sikker drift

Romaktivitet skal skje på en forsvarlig og sikkerhetsmessig trygg måte i samsvar med et system for styring av risiko.

Operatøren skal iverksette nødvendige sikkerhetsiltak for å kunne håndtere både tilsiktede og utilsiktede hendelser.

### § 11 Miljøkrav, romsøppel og forholdet til annen aktivitet

Romaktivitet skal:

- a. ikke føre til uforholdsmessig skade på miljøet
- b. så langt som mulig ikke føre til romsøppel, herunder fragmenter, avfall og utrangerte eller tapte gjenstander fra menneskelig aktivitet i verdensrommet
- c. ikke i unødvendig eller urimelig grad vanskeliggjøre eller hindre annen lovlig aktivitet.

### § 12 Opplysningsplikt

Operatøren skal opplyse tilsynsmyndigheten om:

- a. nye eller endrede forhold av betydning for en tillatelse til romaktivitet
- b. vesentlige avvik fra normal drift eller fra tidspunktet for avslutning av romaktiviteten.

### § 13 Beredskap

For å sikre nødvendig nasjonal beredskap i krig, ved krise og i andre ekstraordinære situasjoner kan departementet pålegge operatører som utøver romaktivitet, å yte bistand i form av:

- a. beredskapsplanlegging
- b. gjennomføring av eller deltagelse i øvelser og militær romaktivitet
- c. fysisk sikring av viktige installasjoner
- d. samarbeid med nasjonale, utenlandske eller internasjonale operatører
- e. rapportering eller utveksling av informasjon.

Departementet skal fastsette et rimelig vederlag dersom et pålegg medfører vesentlige kostnader for den det er rettet mot, og kostnadene ikke oppveies av motsvarende fordeler.

Departementet kan gi forskrift om hvem som i tvils- tilfelle skal anses som en operatør etter paragrafen her, utmåling av vederlag etter annet ledd og forholdet til beredskapslovgivningen.

§ 14 *Forskrift om innholdet i kravene i kapitlet og om unntak fra krav m.m.*

Departementet kan gi forskrift om kravene i §§ 10 til 12, om ytterligere krav eller unntak fra krav.

## **Kapittel 5. Erstatning og forsikring**

§ 15 *Objektivt ansvar*

En operatør er erstatningsansvarlig uten hensyn til skyld for skade forårsaket av romgjenstander på personer eller eiendom på jorden og luftfartøy under flyging.

Det objektive ansvaret gjelder likevel ikke dersom:

- a. skadelidte har utvist forsett eller grov uaktsomhet
- b. skadelidte ble skadet under deltagelse i en felles romaktivitet.

§ 16 *Regress*

Dersom Norge i henhold til en internasjonal overenskomst har utbetalt erstatning for skade voldt av en romgjenstand, kan staten kreve regress fra operatøren av romgjenstanden. Forsikringsavtaleloven § 7-6 gjelder da tilsvarende.

§ 17 *Ansvarsbegrensning*

Myndighetene skal i tillatelser etter § 5 fastsette en ansvarsbegrensning. Ansvarsbegrensningen gjelder ikke dersom det er utvist forsett eller grov uaktsomhet.

Departementet kan gi forskrift om ansvarsbegrensning etter første ledd og operatørens ansvar etter §§ 15 og 16.

§ 18 *Forsikringsplikt*

Operatøren skal ha en forsikring eller annen sikkerhet som dekker erstatningsansvar for romaktivitet etter §§ 15 og 16. Dette gjelder ikke operatører som er omfattet av statens selvassurandørordning.

Departementet kan gi forskrift om operatørens forsikringsplikt.

## **Kapittel 6. Tilsyn og undersøkelse**

§ 19 *Plikt til å føre tilsyn*

Det skal føres tilsyn med at romaktivitet utøves i tråd med bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven.

Departementet kan gi forskrift om hvem som skal føre tilsyn med romaktivitet under loven.

§ 20 *Adgang til undersøkelser*

Operatøren skal gi tilsynsmyndigheten uhindret adgang til å undersøke anlegg, områder og innretninger når det er nødvendig for å gjennomføre et forsvarlig tilsyn.

§ 21 *Utlevering av opplysninger*

Tilsynsmyndigheten kan pålegge operatøren å utlevere opplysninger, dokumenter og annet materiale som er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, vedtak gitt i medhold av loven eller Norges internasjonale forpliktelser.

Når særlige grunner tilsier det, kan tilsynsmyndigheten kreve slike opplysninger også av andre enn operatøren.

§ 22 *Dekning av kostnader ved tilsyn*

Tilsynsmyndighetens kostnader ved gjennomføring av tilsyn og andre forvaltningsoppgaver etter denne loven kan kreves dekket av operatøren gjennom gebyr og sektoravgift. Gebyr og sektoravgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi forskrift om utmålingen og innkrevingen av gebyr og sektoravgift.

§ 23 *Undersøkelsesmyndighet*

Statens havarikommisjon er ansvarlig undersøkelsesmyndighet ved ulykker og andre alvorlige hendelser i forbindelse med sivil og militær romaktivitet.

Reglene i luftfartsloven §§ 12-6 til 12-9 gjelder tilsvarende i forbindelse med romaktivitet.

Reglene i forsvarsundersøkelsesloven §§ 4 til 6, §§ 8 til 13 og §§ 15 til 26 gjelder tilsvarende i forbindelse med militær romaktivitet.

Departementet kan gi forskrift om undersøkelsesmyndighetens arbeid, herunder bestemmelser som utfyller og presiserer lovens bestemmelser i andre og tredje ledd. Departementet kan gi forskrift som fastsetter varslingsplikt om ulykker i tilknytning til romaktivitet.

## **Kapittel 7. Forvaltningstiltak og administrative sanksjoner**

§ 24 *Pålegg om retting eller stans*

Tilsynsmyndigheten kan pålegge operatøren å rette eller stanse et forhold som er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Pålegget skal fastsette en frist for oppfyllelse.

Tilsynsmyndigheten kan pålegge midlertidig stans av romaktivitet:

- a. ved alvorlig, gjentatt eller vedvarende overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven

- b. hvis det er nødvendig for å avverge en overhengende fare.

#### § 25 Endring og tilbakekall

Tilsynsmyndigheten kan oppheve, trekke tilbake, endre vilkårene i eller sette nye vilkår for en tillatelse gitt etter bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven dersom:

- operatøren i alvorlig grad, gjentatte ganger eller vedvarende overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven
- operatøren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger og opplysningene har hatt vesentlig betydning for tillatelsen
- vesentlige forutsetninger for tillatelsen er endret
- operatøren skifter eier, eller eierstrukturen endres
- romaktiviteten er i strid med nasjonale sikkerhetsinteresser
- det følger av ellers gjeldende regler om omgjøring av vedtak.

Endringer og tilbakekall av en tillatelse etter første ledd kan gjøres tidsbegrenset. Begrensningen kan gjøres betinget av at bestemte forhold utbedres eller endres.

Ved avgjørelser etter denne paragrafen skal det tas hensyn til det økonomiske tapet og de ulempene som det må påregnes at en endring eller et tilbakekall vil påføre operatøren, og de fordelene og ulempene som endringen eller tilbakekallet ellers vil medføre.

Departementet kan gi forskrift om endring og tilbakekall av tillatelser etter denne paragrafen.

#### § 26 Tvangsmulkt

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven kan tilsynsmyndigheten fastsette tvangsmulkt. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom operatøren oversitter den fristen tilsynsmyndigheten har fastsatt for retting.

Har overtredelsen skjedd på vegne av et foretak, kan tvangsmulkten pålegges foretaket. Er en tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan den påløpte tvangsmulkten også inndrives hos morselskapet.

Tilsynsmyndigheten kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle en påløpt tvangsmulkt.

Departementet kan gi forskrift om fastsettelse, utmåling, inndrivelse, ettergivelse og varigheten av tvangsmulkt.

#### § 27 Overtredelsesgebyr

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en operatør som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 10, 11, 14 eller 18.

Departementet kan gi forskrift om utmålingen av overtredelsesgebyr.

## Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser

### § 28 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Enhver som utøver romaktivitet ved lovens ikrafttredelse, må søke om tillatelse innen 12 måneder fra lovens ikrafttredelse for å kunne fortsette aktiviteten. Departementet kan i enkeltvedtak fastsette unntak fra søknadsplikten.

### § 29 Endringer i andre lover

Fra det tidspunktet denne loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

- Lov 13. juni 1969 nr. 38 om oppskyting av gjenstander fra norsk territorium m.m. ut i verdensrommet oppheves.
- I lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon oppheves § 11-17.

#### Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

#### Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

#### Votering i sak nr. 2, debattert 4. desember 2025

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om en ny næringspolitikk for en ny tid (Innst. 34 S (2025–2026), jf. Dokument 8:1 S (2025–2026))

**Presidenten:** Under debatten er det satt fram i alt 20 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 3–6, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 7–19, fra Abid Raja på vegne av Venstre
- forslag nr. 20, fra Tor André Johnsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti

Det votes over forslagene nr. 10, 11 og 14–19, fra Venstre.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke antall studieplasser innen teknologi- og realfag.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele virkemiddelapparatet for å sikre forenkling og større effekt og målrette en større del av ordningene mot bedrifter som har potensial til å vokse seg store.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke bestillerkompetansen i det offentlige når det gjelder anskaffelser knyttet til digitaliseringer og nye, innovative løsninger.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre et økt hjemmemarked for mindre bedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger ved å stille krav om at en andel av anskaffelsene skal bidra til offentlig innovasjon, og ved å gjeninnføre StartOff-ordningen.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en mer koordinert politikk for framvoksende teknologier på tvers av sektorer og departementer.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke kunnskapen om nøkkelteknologier, teknologisk utvikling og framsyn i forvaltningen generelt og blant forsvars- og beredskapsaktører spesielt.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke investeringene i kvanteteknologi, droneteknologi, bioteknologi og kunstig intelligens, både innen FoU og forsvar og beredskap.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte innføre eller fremme forslag om en forpliktende regel om at avkastningen fra Statens pensjonsfond utland i statsbudsjettet i all hovedsak skal brukes på vekstfremmende skattelettelser og investeringer i infrastruktur, forskning og innovasjon.»

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 101 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.19)

**Presidenten:** Det votes over forslagene nr. 7, 9 og 13, fra Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen minst halvere etter-slepet av EØS-regelverk innen 2027.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke investeringene i forskningsfond, styrke Skatte-FUNN-ordningen og styrke koblingen mellom akademia og næringsliv.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette nasjonale mål for klimautslippsreduksjoner og forlenge klimaav-talen med EU til 2040.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslag-ene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 96 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.41)

**Presidenten:** Det votes over forslagene nr. 8 og 12, fra Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en forpliktende opptrappingsplan for forskning og innovasjon som sikrer at den samlede norske forskningsinnsatsen og -intensiteten kommer opp på minst samme nivå som i Sverige og Danmark.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke og målrette offentlige virkemidler som bidrar til næringsutvikling, gründerskap, innovasjon og grønn omstilling.» Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 92 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.03)

**Presidenten:** Det votes over forslagene nr. 3–6, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som styrker næringslivets tilgang på privat kapital, både norsk og utenlandsk, gjennom endringer og forbedringer i skattesystemet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et konkret mål om å redusere næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og utfylling av offentlige skjemaer med minst 12 mrd. kroner innen 2029.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningsselskaper.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre det lettere å rekruttere utenlandske spesialister.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.23)

**Presidenten:** Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig gjennomgang av virkemiddelapparatet, med sikte på en mer målrettet satsing på industrialisering av prosjekter og for å bidra til å styrke norske bedrifters konkurransekraft og tilgang på privat kapital.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å ytterligere forbedre opsjonsskatteordningen og gjeninnføre en ordning med skattefri fordel ved anskaffelse av aksjer i egen bedrift.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne ble med 68 mot 35 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.44)

**Presidenten:** Det votes over forslag nr. 20, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke innføre EU kommisjonsforordning 2023/915 punkt 3.2.3.1i vedlegg 1, om nye lavere grenseverdier av kadmium i løk den 1/7 2026, men sørge for at Norge får utsatt frist til å innføre de nye og strenge kravene til 1/7 2027.»

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble vedtatt med 66 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.09)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

#### v e d t a k :

Dokument 8:1 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om en ny næringspolitikk for en ny tid – vedtas ikke.

**Presidenten:** Venstre har varslet at de vil stemme imot.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 91 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.39)

#### V o t e r i n g i s a k n r. 3, debattert 4. desember 2025

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Jon Engen-Helgheim, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Liv Gustavsen og Himanshu Gulati om fortsatt fiske i Oslofjorden (Innst. 36 S (2025–2026), jf. Dokument 8:13 S (2025–2026))

**Presidenten:** Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 4, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 5 og 6, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 7, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 8, fra Geir Jørgensen på vegne av Rødt

Som følge av budsjettenigheten tidligere denne uken står ikke Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne lenger bak forslag nr. 1 i innstillingen.

Presidenten gjør også oppmerksom på at ved en inkurie står Kristelig Folkeparti inne i forslagene nr. 2 og 3 i innstillingen. Kristelig Folkeparti støtter altså ikke disse forslagene.

Det votes over forslag nr. 7, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utvide nullfiskeområdet ved Hvaler til å inkludere Hvaler-

dypet, i tråd med vitenskapelige anbefalinger fra Havforskningsinstituttet.»

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.56)

**Presidenten:** Det voteres over forslagene nr. 5 og 6, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede en finansieringsløsning for rensing av nitrogen fra avløpsanlegg rundt Oslofjorden, og komme tilbake til Stortinget med et forslag til innretning i løpet av 2026.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2026 med et forslag til en støtteordning for omstilling av yrkesfiskere i Oslofjorden som rammes av fiskeforbudet.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.17)

**Presidenten:** Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en modell for et spleiselag for investeringer i nitrogenrensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye rensekrav.»

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 70 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.34)

**Presidenten:** Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte innføringen av nullfiskeområder i Oslofjorden og heller styrke andre tiltak som har dokumenterbar effekt.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest åpne opp for fortsatt fiske med teiner og fiske med stang fra land i Oslofjorden.»

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 69 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.53)

**Presidenten:** Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en inntektskompensasjonsordning for fiskere i Oslofjorden basert på inntektsbortfall ved innføring av nullfiskesoner.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 68 mot 35 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.14)

**Presidenten:** Det voteres over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om en redegjørelse innen utgangen av januar 2026 om regjeringens arbeid med å ivareta fiskerne som rammes av fiskeforbudet som innføres 1. januar 2026.»

Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble enstemmig vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

#### v e d t a k :

Dokument 8:13 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Jon Engen-Helgheim, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Liv Gustavsén og Himanshu Gulati om fortsatt fiske i Oslofjorden – vedtas ikke.

**Presidenten:** Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

**Votering:**

Komiteens innstilling ble vedtatt med 66 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.11)

**Presidenten:** Sakene nr. 4 og 5 var interpellasjoner.

**Sak nr. 6 [14:10:18]***Referat*

**Presidenten [14:10:19]:** Det foreligger ikke noe referat.

Da er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.11.



